

صورت جلسات شورای اقتصاد

در پیشگاه شاهنشاه آریامهر

یا

مجموعه‌ای از اسناد تاریخ معاصر ایران

جلد سوم

از شهریورماه ۱۳۴۷ تا مردادماه ۱۳۴۸

یکی از جلسات عالی اقتصاد در پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر

اسکن شد

صورت جلسات شورای اقتصاد

در پیشگاه شاهنشاه آریامهر

یا

مجموعه‌ای از اسناد تاریخ معاصر ایران

جلد سوم

از شهریور ماه ۱۳۴۷ تا مرداد ماه ۱۳۴۸

گردآورنده: غلامرضانیک پی

دیباچه

ثنای بی‌انتها خداوند یکتا را سزااست که این بنده را توفیق بخشید تا صورت جلسات شورای اقتصاد را از شهریور ۴۳ تا شهریور ۴۷ که در پیشگاه پیشوای بزرگ کشور تشکیل میشود برشته تحریر آورم و در دو جلد تدوین و تقدیم دارم. اینک در پیرو آن باردیگر فرصت واقتخارنصیب میگردد، مذاکرات جلسات مزبور از شهریور ۴۷ الی مرداد ۴۸ که باید آنانرا از ارزنده‌ترین اسناد تاریخ عصر حاضر دانست در یک جلد تنظیم و برای آگاهی و استفاده عموم منتشر میشود. این اسناد بارز نشان‌دهنده حقایقی میباشد که اسباب سرافرازی هرایرانی و دلیل گویائی است که چگونه تحت ارشاد ورهبری شاهنشاه آریامهرکشورایران با سرعت فوق‌العاده مدارج ترقی و تعالی را پیموده و در شاهراه سعادت گامهای محکم و بلند برمیدارد.

باید همه صفات و سجایای برجسته از هوش سرشار و علاقمندی وافر - حسن تدبیر و مآل‌اندیشی - احاطه بهمه مسائل داخلی و تبحر در رموز سیاست جهانی در یک فرد جمع شده باشد تا قومی را به سعادت و نیکبختی با چنین طرز شگفت‌آور رهنمون گردد و مایه بسی مباهات است که امروز هر ایرانی میتواند با قد کشیده و گردن افراشته بین اقوام و ملل جهان و در هر گوشه از عالم عرض اندام کند و سر بلند باشد و به امنیت بی‌نظیر و رفاه چشم‌گیر و اساس متین وطن خویش ببالد.

انشاءالله خداوند وجود رهبر عزیز ایران را همواره از برکات خود برخوردار و قرین سعادت و سلامت و موفقیت سازد.

غلامرضا نیک‌پی

اسامی اشخاصی که در جلسات شورای اقتصاد افتخار حضور داشته‌اند

امیرعباس هویدا بعنوان نخست‌وزیر
جمشید آموزگار بعنوان وزیردارائی
عطاءالله خسروانی تا آذر ۴۷ بعنوان وزیرکار وامور اجتماعی وازآن
بیعد بعنوان وزیر کشور
علینقی عالیخانی بعنوان وزیر اقتصاد
منصور روحانی بعنوان وزیر آب و برق
صفی اصفیا تا آذر ۴۷ بعنوان مدیرعامل سازمان برنامه وازآن بیعد بعنوان
وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی واقتصادی
مجید مجیدی از آذر ۴۷ بعنوان وزیرکار واموراجتماعی
حسن زاهدی بعنوان وزیر کشاورزی
مهدی سمیعی تا آذر ۴۷ بعنوان رئیس کل بانک مرکزی وازآن بیعد بعنوان
مدیرعامل سازمان برنامه
نصرت‌الله معینیان بعنوان رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی
خداداد فرمانفرمایان تا آذر ۴۷ بعنوان قائممقام بانک مرکزی وازآن
بیعد بعنوان رئیس بانک مرکزی
غلامرضا نیک‌پی بعنوان وزیر آبادانی و مسکن ودبیر شورای اقتصاد
علاوه بر آقایان فوق در صورت لزوم سایر وزراء یا معاونین نخست‌وزیر
ومعاونین وزارتخانه‌های مربوطه وهمینطور کارشناسان به تناسب موضوعهائی که
مطرح بوده نیز در جلسات افتخار حضور یافته‌اند .

صورت جلسه ۴۵ شهریور ۱۳۴۷

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - کشاورزی - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - قائم مقام بانک مرکزی - معاون نخست وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه افتخار حضور داشتند .

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارك شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

موضوع کشت خشخاش در ایران

وزیر آبادانی و مسکن و دبیرشورای اقتصاد بعرض رسانند حسب الامر مبارك ملوكانه اعلامیه ای آماده شده که از طرف دولت شاهنشاهی منتشر شود دائر باینکه اگر امسال هم ممالك همسایه ایران مبادرت به کشت خشخاش و تولید ترياك نمایند و سازمان ملل متحد نتواند جلو اینکار را بگیرد از سال آینده زراعی در ایران هم تحت نظر دولت خشخاش کشت شود و ترياك تولیدی بمصرف مواد داروئی و صادرات برسد . اگر اجازه فرمایند فردا منتشر شود .

نخست وزیر بعرض رساندند نظر وزارت خارجه اینست که صدور این اعلامیه اگر ضمانت اجرا نداشته باشد تأثیری در سیاست دولتهای همجوار که خشخاش کشت مینمایند نخواهد داشت . ضمناً مذاکراتی بین وزیر اقتصاد ایران و وزیر بازرگانی ترکیه انجام شده اگر اجازه فرمایند وزیر اقتصاد موضوع را بشرفعرض همایونی برساند .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند با وزیر بازرگانی ترکیه صحبت شد ایشان اظهار داشتند سیاست دولت ترکیه آنست که بطور تدریجی کشت خشخاش را محدود نمایند کما اینکه تولید ترياك ترکیه امسال پنجاه تن خواهد بود در حالی که سال

گذشته ۱۱۰ تن بوده است و سعی شده از قاچاق تریاک از ترکیه بایران تا سرحد امکان جلوگیری شود.

شاهنشاه فرمودند متنی که نیک پی بعنوان اعلامیه دولت تهیه کرده بصورت خبر در اختیار جراید گذارده شود و بگوئید دولت ایران برای از بین بردن این قاچاق شرم آور هرچه از دستاش برآید انجام خواهد داد.

وزیر دارائی بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند قانونی بگذرد که اشخاصی که برای حمل چند گرم تریاک محکوم و محبوس شده‌اند از حبس آزاد شوند.

شاهنشاه فرمودند شما قاچاقچیان اصلی را بگیرید اعدام کنید این خرده‌باها را هم بریزید بیرون تا زندانیان آزاد شود. ضمناً ممکنست جزو خبری که منتشر میشود گفته شود که دولت مشغول مطالعاتی است که افراد بی‌چاره را که برای حمل چند گرم تریاک محبوس شده‌اند آزاد نماید. ولی بالاخره ما از دست این ممالک کلافه شده‌ایم. نه خودشان جلو کشت خشخاش را میگیرند نه سازمان ملل کاری از پیش میبرد، ماهم نشسته‌ایم سالی پانصد میلیون تومان پول ایران بخارج برود و بجای آن تریاک بداخل ایران قاچاق شود.

قیمت کاه

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند با همکاری وزارت کشاورزی علل افزایش قیمت کاه بررسی شد. مهمترین علت استفاده از وسایل مکانیکی در درو کردن گندم است که سبب شده کاه کمتری تولید شود دوم آنکه مصرف کاه در شهر کم شده و برای کشاورزان صرف نمیکند که کاه را بهزینه گران ازده حمل و در شهر عرضه کنند.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند دو علت دیگر میتوان برای بالا رفتن قیمت کاه در سال جاری اقامه نمود اول آنکه در سال جاری محصول گندم زیاد بوده و کلیه وسائط نقلیه مشغول حمل گندمها میباشند دوم آنکه احتمالاً عده‌ای از کاه فروشان مبادرت به احتکار کاه کرده‌اند.

شاهنشاه فرمودند وقتی که محصول بیشتر است چرا باید قیمت گرانتر باشد. باید دید چرا مبادرت به جمع‌آوری نمی‌کنند. این مطلبی است که واجد اهمیت است. ممکنست دولت یکی از واحدها دستور دهد کاه را جمع‌آوری و در شهرها عرضه کند. يك کمیسیونی جوانب مختلف امر را بررسی و چاره‌اندیشی نماید و نتیجه را گزارش کند.

بورس‌بازی زمین در تهران

وزیرآبادانی مسکن و دبیرشورای اقتصاد بعرض رساندند اوامر مبارك ملوكانه توسط دفتر مخصوص شاهنشاهی ابلاغ گردید كه درشرفیابی امروز موضوع بورس‌بازی زمین مطرح شود. وزارت آبادانی و مسكن نوسانات قیمت اراضی را بررسی می‌كند. دراین اواخر در بعضی نقاط قیمت زمین مختصر تنزلی كرده و در بعضی مناطق دیگر تغییر نكرده ولی در چند محل مانند الهیه - صاحبقرانیه - عباس‌آباد - دروس - فرمانیه - یوسف‌آباد و بعضی نقاط اطراف تهران قیمت‌ها افزایش محسوسی داشته است.

شاهنشاه فرمودند باید مواظب بود كه دو مرتبه عملیات سالهای ۳۵ و ۳۶ شروع نشود. مردم بجای اینکه پول‌هایشانرا بمصرف خاك‌بازی برسانند و قیمت زمین را بالا ببرند بهتر است بمصرف كارهای تولیدی برسانند. دولت موضوع را خیلی مهم تلقی كند ممكنست يك حداكثری برای قیمت زمین در هر نقطه تعیین شود و یا هر كجا قیمت زمین بی‌قاعده بالا می‌رود دولت مالیات یا عوارض بآنجا تحمیل و از افزایش بی‌تناسب قیمت‌ها جلوگیری كند.

وزیرآبادانی و مسكن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند وزیرآبادانی و مسكن یا شهردار تهران طی مصاحبه‌ای اعلام كند كه قیمت در چه مناطقی بی‌تناسب افزایش یافته و اگر بورس‌بازی ادامه پیدا كند دولت ناچار خواهد بود تدابیری برای جلوگیری از افزایش قیمت‌ها اتخاذ نماید. شاهنشاه فرمودند این مطلب را هم بعنوان خبر در اختیار جراید بگذارید.

بودجه عمرانی و وضع ارزی

نخست‌وزیر بعرض رساندند معمولا هر شش ماه يكبار برآوردی از وضع مالی و ارزی كشور میشود تا با توجه به منابع درآمد نسبت به احتیاجات تجدیدنظر شود و چون وضع ارزی جنبه جدی بخود گرفته اگر اجازه فرمایند اول این مطلب و بعد موضوع كسری اعتبارات سازمان برنامه بشرفعرض همایونی برسد.

قائم‌مقام رئیس بانك مركزی بعرض رساندند با فرض اینکه پیش‌بینی درآمد نفت در سال ۴۷ بر اساس ۸۸۶ میلیون دلار از كنسرسیون و ۳۲ میلیون دلار از سایر شركتهای نفتی باشد صادرات ۱۵٪ و خرید ارز از محل انجام خدمات ۲۱٪ افزایش پیدا كند و واردات هم از ۱۵٪ و تحمیل ارزی دولت از ۵۱۸ میلیون دلار بالاتر نرود ذخائر ارزی در پایان سال به ۲۵ میلیون دلار خواهد رسید. این رقم در مقام مقایسه با مجموع پرداختهای ارزی كه در سال به ۱۴۰۰

میلیون دلار بالغ میگردند رقم ناچیزی است . البته بانک مرکزی هنوز ۲۰۰ میلیون دلار دیگر بصورت طلا و ارز خارجی در اختیار دارد ولی این رقم بمنزله قسمتی از پشتوانه اسکناس میباشد .

شاهنشاه فرمودند درآمد نفت در ماههای اول سال پائین بوده ولی در بقیه سال جبران خواهد شد و بهمین تناسب در وضع ارزی گشایشی بدست خواهد آمد ولی باید تا سرحد امکان از هزینههای زائد کاست .

قائم مقام رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند تاکنون دفتر بودجه معادل یکصد میلیون دلار از تقاضای وزارتخانهها کاسته اگر بتوانیم پنجاه میلیون دلار دیگر هم حذف کنیم مشکل اساسی امسال حل میشود مشروط بر آنکه واردات بخش خصوصی از آنچه پیشبینی شده بیشتر نشود . ولی با افزایش قدرت خرید مردم ممکنست میزان مصرف و در نتیجه مقدار واردات و احتیاجات ارزی از رقم مورد پیشبینی تجاوز کند .

شاهنشاه فرمودند نخست وزیر مأمور این مطلب است که با مطالعه تاهر کجا میتوانند از هزینههای ارزی بخش دولتی بکاهند . به ارتش هم ابلاغ نمائید هر چه میتوانند صرفجویی کنند و تاجائی که میسر است از طریق تحصیل اعتبار نیازمندیها را مرتفع سازند . متأسفانه دنیا رو به آرامش نمیرود والا اینقدر خرج نمی کردیم . ضمناً جلو مسافرت بازیهای دولتی را که باز بوضع مسخره ای شروع شده بگیرید . هر کجای دنیا هر خبری هست فوراً يك هیئت از ایران بآنجا اعزام میگردد . برای کم کردن مسافرتهاى خصوصی هم راههایی پیدا کنید . مثلاً از کسانی که صرفاً برای تفریح بخارج میروند عوارض سنگین تری وصول کنید . وزیر دارائی گزارشی در این باره تهیه و راهحلهائی پیشنهاد کند .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند برای جلوگیری از مأموريتهاى بیمورد کارمندان وزارتخانهها بخارج سهلترین راه آنست که بوزارت امور خارجه و شهربانی کل کشور دستور داده شود بدون اجازه نخست وزیرى مبادرت به صدور گذرنامه ننمایند .

شاهنشاه فرمودند اینکار را حتماً بکنید . البته تمام اینکارها مفید است ولی اساس کار اینست که ما باید صادراتمان را زیاد کنیم . ضمناً ساختمانهای دولتی را تا سرحد امکان ببرید روی بتون آرمه که از مصرف تیر آهن کاسته شود و سعی کنید در بخش خصوصی هم همین سیاست تدریجاً اعمال شود . البته ما میتوانیم تمام هزینههای ارتش را حذف کنیم ولی یکروز صبح بلند میشویم و می بینیم استقلال و همه چیز مملکت از بین رفته چون پیشبینیهای لازم بعمل نیامده آنهم در این دنیای حقیقتاً آشفته و شلوغ که ضابطه ای در کار نیست . سازمان ملل که

کاری از پیش نمی‌برد دول بزرگ هم از ترس همدیگر کار مؤثری نمی‌کنند و کاری بهم ندارند. هرکس زورش برسد زور می‌گوید. مگر وقایع اخیر را ندیده‌اید. فردا ممکنست فرضاً بعضی از همسایگان کوچک ایران طیارات بیشتری بخرد و به اتکاء همین طیارات به ایران زور بگوید. دوباره وزیر اطلاعات عراق به خلیج فارس اشاره کرده و گفته خلیج عربی است و باید عربیت آن حفظ شود و از این قبیل حرفها.

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند در ظرف پنج‌ماه گذشته درآمد نفت سه میلیارد ریال از رقم پیش‌بینی کمتر بوده است. کسری اعتبارات سازمان برنامه در حال حاضر قریب به ده میلیارد ریال است. قسط نفت هم که این‌دوروزه میرسد باز شش میلیارد ریال کسری باقی خواهد ماند.

شاهنشاه فرمودند الان در بدترین وضعیت هستیم ولی تا دوسه ماه دیگر وضع عوض میشود کما اینکه هفته اول ماه سپتامبر تولید نفت به سه میلیون بشکه در روز رسیده و هیچ تردیدی نداریم که شرکتهای نفتی وعده امسالشانرا حتماً انجام میدهند و از صحبت‌هایی که تا بحال شده مثل اینستکه سال آینده را هم تأمین میکنند. اگر من بجای این حضرات بودم با این وضع خاورمیانه روی تنها تولید مطمئن خاورمیانه حساب میکردم. ممکنست فردا دوباره اختلافات بین اعراب و اسرائیل تشدید شود و ممالک عربی نفت خودشانرا بروی امریکا و انگلیس به‌بندند و باز بساط سابق تکرار شود فکر میکنم لااقل کاری که اینها میتوانند بکنند اینست که حداقل تولید را از ایران در نظر بگیرند. بهر حال درآمد نفت طبق برنامه غایب خواهد شد ولی در حال حاضر وزارت دارائی چه کمکی به بهبود وضع و رفع مشکل مالی میتواند بنماید؟

وزیر دارائی بعرض رساندند پیش‌بینی میشود در حدود دویست تا سیصد میلیون تومان اضافه بر پیش‌بینی بودجه عاید شود. چون هم درآمدهای مردم بالا رفته هم منابع ناشناخته مالیاتی بدست آمده و هم قانون جدید کمک بزرگی به جمع‌آوری مالیاتها نموده است.

در گذشته فقط شش منطقه وصول وجود داشته اکنون در نظر است دویست حوزه برای این منظور دائر شود ولی بودجه در اول سال با دویست میلیون تومان کسری تهیه شده و دوشب قبل هم ۱۳۰ میلیون تومان با تصویبنامه در اختیار وزارتخانه‌ها گذارده شد.

شاهنشاه فرمودند منظور این بود که هرچه اضافه درآمد دارید در اختیار سازمان برنامه قرار دهید که رفع مشکلشان بشود.

نخست‌وزیر بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند باتفاق وزیر دارائی و

رئیس بانک مرکزی وضع مالی و ارزی بررسی و راه حلی برای سازمان برنامه پیدا شود چون درست نیست سازمان برنامه ۸۰۰ میلیون تومان کسری داشته باشد . شاهنشاه فرمودند حتماً اینکار را بکنید . یکی از کارهای اشتباه همین است که مطالبات مقاطعه کاران بموقع پرداخت نمیشود آنها هم چند درصدی روی قیمت هایشان میکشند . بالاخره مقاطعه کاران که پول نقد ندارند آنها هم باید وام بگیرند و ربح پردازند .

مسافرت به شوروی

شاهنشاه فرمودند قبل از اینکه برویم به سفر شوروی اگر وزارتخانه‌ها مشکلی دارند گزارش نمایند تا در آنجا مورد مذاکره قرار گیرد . وزیر اقتصاد بعرض رسانند گزارش تفصیلی امر تهیه شده که تا چند روز دیگر بشرفعرض همایونی خواهد رسید .

وزیر آب و برق بعرض رسانند اگر شاهنشاه درباره بهره‌برداری از هریرود با روسها مذاکره فرمایند ممکنست بتوان اینکار را راه انداخت و نکته دیگر ساختن سد دوم روی رودخانه ارس است که ما برای آن اعتباری در برنامه چهارم نداریم . در مورد اترك ما باید خودمانرا از مواد پروتکلی که چندسال قبل امضاء شده آزاد کنیم که بتوانیم راساً اقدام نمائیم .

شاهنشاه فرمودند این موضوعها را هم در گزارشی که تهیه میشود منظور دارید . مطلبی که خیلی موردتوجه است مسئله گازها است هم موقعی که نخست‌وزیر فرانسه از ایران دیدن کرد و هم موقعی که نخست‌وزیر شوروی بایران آمد با هر دو آنها صحبت کردم که منظور من فروش گاز به اروپای غربی است منتهی بنظر من عبور گاز از سرتاسر خاک ایران - ترکیه - یونان و یوگسلاوی تا تریست که در حدود ۴۰۰۰ کیلومتر میباشد از لحاظ اقتصادی بمصلحت نیست آنهم برای ۲۰ میلیارد متر مکعب . کارشناسان ما بمن نظر دادند که هزینه آن ۸۰۰ میلیون دلار میشود در صورتیکه بنظر من در حدود ۲۰۰۰ میلیون دلار میشود برای اینکه برای حمل ده میلیارد متر مکعب بمسافت ۱۰۰۰ کیلومتر در داخل ایران در حدود ۵۰۰ میلیون دلار خرج شد چطور میتوان هزینه ۳۰۰۰ کیلومتر لوله اضافی را با قطر بیشتر با ۳۰۰ میلیون دلار تأمین نمود ؟ از این گذشته تا چند سال باید گاز بفروشیم تا چنین هزینه سنگین مستهلك شود . نفع اساسی اینکار عاید کنتراتیجی‌ها میشود . بهمین جهت فکر من اینست که ما وروسها و اروپای غربی تفاهم کنیم که ما گاز بدهیم بروسیه و روسیه بهمان میزان در اروپای مرکزی گاز تحویل کنسرسیوم اروپای غربی نماید واز خاک روسیه بعنوان ترانزیت

استفاده کنیم و روسها بجای اینکه گازشان را از جنوب ببرند بشمال واز آنجا به اروپا تحویل دهند از شمال گاز به آنها بدهند واحتیاجات جنوبی خودشان را از گاز ما تأمین کنند . البته مبلغی هم باید بروسیه بابت حق ترانزیت تأدیه نمود .

نخست وزیر شوروی و نخست وزیر فرانسه هردو نسبت باین طرح ابراز علاقه کردند . به نخست وزیر فرانسه گفتم که مایلم فرانسویها ابتکاراینکاررا در اروپای غربی بدست بگیرند . البته در حال حاضر بمناسبت وقایع چکسلواکی روابط ممالک اروپای غربی با روسیه تاحدودی سرد شده ولی این اتفاقات میگذرد ودنیا بزندگیش ادامه میدهد . احتیاجات اروپای غربی بگاز ازبین نرفته وتجارت اروپای غربی با روسیه متوقف نشده واین مطلبی است که باید تعقیب کنیم . يك كاغذی نخست وزیر بنویسد به نخست وزیر فرانسه و سؤال کند که اینکار بکجا رسید . برای اینکه اگر روسها ازمن بپرسند من میخواهم بگویم خود آنها جلو بیفتند واینکاررا دردست بگیرند . ولی نمی دانم آیا روسیه مایل هست سرمایه گذاری لازم را درداخل خاک روسیه برای اینکار بکند . يك مطلبی که میخواهم مطالعه کنید امکان اینستکه روسها کارخانجات کود شیمیائی در کشور ایران دائر نمایند که با گازما تغذیه شود و محصولات آنرا بروسها بفروشیم . آیا این کارخانه باید حتماً در شمال کشور باشد اگر در جنوب باشد از نظر اقتصادی امکان دارد محصول آنرا از جنوب بشمال برسانیم ودر آنجا تحویل دهیم ؟ وزیر اقتصاد بعرض رساندند دراینمورد با اسکاچف یکبار مذاکره شده گفتند اگر بتوانید در کنار دریای مازندران کود شیمیائی تحویل دهید يك منطقه ای را برای مصرف آزاد میگذارند .

شاهنشاه فرمودند منظور اینستکه آیا کارخانه را باید حتماً مثلاً درپهلوی نصب نمود یا آنکه میتوان در جنوب ایجاد کرد و محصولانش را بشمال حمل و تحویل نمود .

مدیر سازمان برنامه بعرض رساندند با توجه بداشتن شاهلوله بظرفیت ۱۶/۶ اینچ کافی است که از ده اینچ آن جهت تحویل گاز بشوروی استفاده شود مقداری گاز در شهرهای مسیر راه مصرف گردد و بقیه را هم در کارخانه کود شیمیائی بکار برند .

شاهنشاه فرمودند این نکات را هم در گزارش بگنجانید .

جلسه مدت یکساعت ونیم ادامه داشت ودر ساعت شش ونیم بعدازظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۵ مهر ماه ۱۳۴۷

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء کار - آب و برق - آبادانی و مسکن - کشاورزی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - قائم مقام بانک مرکزی افتخار حضور داشتند .
در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارک شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

همکاری سازمان عمران منطقه ای با بازار مشترک اروپا

وزیر اقتصاد بعرض رساندند در سازمان عمران منطقه ای کشور ایران دارای وضع خاصی میباشد . ترکیه عضو وابسته بازار مشترک اروپا است و بهیچ قیمت حاضر نیست سازمان عمران منطقه ای بعنوان يك واحد وارد بازار مشترک شود چون فقط ایران از امتیازات استفاده خواهد نمود . پاکستان در تشکیلات کشورهای مشترک المنافع است و از مزایای آن استفاده میکند ولی ما عضو هیچیک از واحدهای اقتصادی نیستیم و فقط در کادر يك اتحادیه چند جانبه میتوانیم برای خودمان امتیازاتی تحصیل نماییم . از نظر جغرافیائی بهترین وضع برای ما این بود که با سایر ممالک خاور میانه يك واحد اقتصادی تشکیل دهیم ولی متأسفانه بععل سیاسی این واحد تاکنون تشکیل نشده و ما از لحاظ ناچاری به سازمان اقتصادی آسیا و خاور دور ملحق شدیم .

بهبود وضع فرش بافان

وزیر آبادانی و مسکن و دبیرشورای اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه بمنظور بررسی چگونگی بهبود وضع بافندگان فرش جلسه ای در

دفتر مخصوص شاهنشاهی تشکیل و تصمیمات بدستگاههای مربوطه ابلاغ گردید. متعاقباً سازمان برنامه اعلام داشته که بدون تجدیدنظر در اعتبارات عمرانی تأمین پانصد میلیون ریال که برای اجرای طرح پیش‌بینی شده مقدور نمیباشد. شاهنشاه فرمودند مگر شرکت فرش نمیتواند از یکی از بانکها وام تحصیل نماید؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند طبیعت طرح آنچنان نیست که بتوان با ربح معمولی اجرا نمود.

شاهنشاه فرمودند در صورت لزوم من دستور خواهم داد پول بدهند ولی اصل قضیه برسر این مطالب نیست. موضوع اینستکه میخواهم این افتضاح و ننگ ملی از بین برود. اینکار جنبه اقتصادی ندارد. حالا نخست‌وزیر با صادرکنندگان عمده فرش مذاکراتی نموده بلکه خود آنها کارهایی در جهت بهبود وضع قالی‌بافان بنمایند. اگر همان کاری که ما میخواهیم بوسیله شرکت فرش انجام دهیم خود صادرکنندگان انجام دهند مانعی ندارد چون هم پولی بدست مردم میرسد هم به تولید یا صادرات فرش لطمه وارد نمی‌آید. ولی حرف من اینستکه اگر بخواهد وضع فعلی ادامه پیدا کند این ننگی است که بهتر است از بین برده شود ولو بقیمت از بین رفتن موقت یک مقدار فرش. ما که با علم و اطلاع از شرایط فرش بافان نمیتوانیم اجازه دهیم این وضع ادامه پیدا کند. وزارت اقتصاد گزارش پیشرفت کار را هر هفته بدفتر مخصوص ارسال دارد که به اطلاع ما برسد.

قیمت کاه

وزیر کشاورزی بعرض رساندند از طرف وزارت کشاورزی در باره علل افزایش قیمت کاه و چگونگی ایجاد واحدی جهت جمع‌آوری و عرضه کاه در بازارهای مصرف بررسیهای لازم انجام شده.

قیمت کاه فقط در تهران بالا رفته است و پیش‌بینی میکنند که با فرا رسیدن فصل زمستان و تقلیل کارهای ساختمانی و عرضه کاه از مناطق سردسیری در تهران تدریجاً احتیاجات مرتفع و قیمتها کاهش خواهد یافت. ضمناً یکصد و سی و پنج هزار تن کاه درورامین موجود است که میتوان فوراً در تهران عرضه نمود. شاهنشاه فرمودند موقعی که فصل ساختمان است باید این پیش‌بینی‌ها را نمود. دفتر مخصوص یادداشت کند که اگر سال آینده کارهایی که لازم است بموقع انجام نشود مسئولین مشخص باشند.

شرکتهای سهامی زراعی

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند در بعضی نقاط که شرکتهای سهامی زراعی ایجاد شده عکس العمل هائی بوجود آمده و عده ای خوش نشین که کار مثبتی ندارند دست به تحریک زده و ناراحتی هائی ایجاد نموده اند .

شاهنشاه فرمودند کسانی که در يك روستا زندگی میکنند ولی زائد هستند یا حس میکنند که درآمدشان کم است باید سهمشان را بفروشند و بروند. در شرکتهای سهامی زراعی بهر خانوار باید لااقل ۲۰ هزار هکتار زمین برسد تا از محل درآمد آن يك زندگی مرفه برای خود تأمین کند ولی باید توجه داشت اشخاصی که زمینهای خود را میفروشند کجا باید بروند و چه کار باید بکنند . هنوز که قطبهای صنعتی ما بوجود نیامده تا همه کارگران اضافی کشاورزی را جذب کند . اینها هم که کاری جز کشاورزی نمیدانند پس باید راههای دیگری برای مشغول ساختن آنها پیدا کنید مثلاً ممکنست بهمه دستگاهها دستور دهید در صورتیکه کارهای ساختمانی و یا عمرانی یا هر نوع فعالیتی در محدوده شرکتهای سهامی زراعی داشته باشند بکارگرانی که وزارت اصلاحات ارضی معرفی نماید در استخدامها تقدم بدهند . ضمناً به ژاندارمری کل ابلاغ نمایند که با وزارت اصلاحات ارضی مذاکره نمایند و در صورت لزوم در هر کجا شرکت سهامی زراعی تشکیل میشوند چند نفر ژاندارم بگمارند که جلو تحریکات را بگیرند . به وزیر اصلاحات ارضی دستور داده ام به این نقاط مسافرت کند و بمردم بگوید هر کس بخواهد کوچکترین تحریکی بکند ما او را بعنوان يك فرد ضد انقلابی بملت ایران معرفی میکنیم و طبق قانون محاکمه و مجازات خواهد شد .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند در بعضی نقاط کارگران کشاورز خوب کار نمیکنند و اجبار مقاطعه کاران به استفاده از این قبیل کارگران موجب افزایش قیمت ها خواهد شد .

شاهنشاه فرمودند اگر خوب کار نکردند باید آنها را اخراج کرد . يك فرصتی بآنها میدهید هر کس خوب کار نکرد یکروز هم معطل نشوید اخراجش کنید. وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند از طرف وزارت اصلاحات ارضی در جوار شرکتهای سهامی زراعی مبادرت به ایجاد کارگاههای روستائی و صنایع دستی خواهد شد تا کشاورزان زائد مشغول بکار گردند . ضمناً برای خانه سازی در این مناطق با وزیر آبادانی و مسکن مذاکره و توافق کلی حاصل شده است .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند وزارت آبادانی

و مسکن در سال جاری ۹۶۰ میلیون ریال برای نوسازی دهات در اختیار خواهد داشت پیشنهاد شده است به خانه سازی در محدوده شرکت های سهامی زراعی و به ایجاد منازل در قطب های کشاورزی و صنعتی تقدم داده شود و در صورتی که اضافه ای ماند بمصرف نوسازی در سایر روستاها برسد .

اراضی ملی شده اطراف تهران

وزیر منابع طبیعی بعرض رساندند درمورد اراضی اطراف تهران چند مشکل برای وزارت منابع طبیعی بوجود آمده است . مشکل اول مربوط به اراضی شرق تهران است . در این منطقه ارتش شاهنشاهی احتیاج به ۱۴۰۰۰ هکتار زمین دارد . در داخل این محدوده مستثنیاتی وجود دارد که وزارت جنگ موافقت نموده علیرغم هزینه خیلی زیاد مبادرت بخیرداری آنها نماید . در بعضی قسمتهای این ناحیه جنگل کاری شده در بعضی قسمت ها جنگل کاری خواهد شد ولی هنگام ملی شدن این مناطق ضابطه خاصی در دست نبوده است . هر کجا مقدرات برای جنگل کاری آماده بود ملی اعلام شده در حالی که زمینهای مجاور با همان مشخصات آزاد باقی مانده و در نتیجه مشکلاتی بوجود آورده است .

شاهنشاه فرمودند اولاً از حالا در تپه هایی که جنگل کاری میکنند جاده های وسیعی پیش بینی نمائید که مردم بتوانند براحتی با اتومبیل تا بالای تپه بروند و در بالای تپه هم جا برای ایجاد رستوران و تفرجگاه در نظر بگیرید که بعداً لازم نباشد درختها را قطع کنید . در مورد مناطقی که فقط قسمتی ملی اعلام شده به بینید اگر تپه و ماهور است که متعلق بمردم نمیشد وعده ای روی صحنه سازی آنها را مالک شده اند و در این نقاط اشخاص بی بضاعت هم نیستند که دلمان بحالشان بسوزد و بگوئیم تمام هستی خود را صرف خرید يك قطعه زمین کرده اند . این زمینها را دلالتان خریداری کرده اند . تمام تپه و ماهورها را ملی اعلام کنید ولی اگر پس از بررسی باین نتیجه رسیدید که عده ای حقیقتاً حقی دارند يك قسمت از زمینها را جدا کنید و بین آنها تقسیم نمائید .

وزیر منابع طبیعی بعرض رساندند مشکل دیگر مربوط به اراضی غرب تهران که حدود یک هزار هکتار زمین است میباشد . در قسمتی از این اراضی جنگل کاری شده ولی وزارت آب و برق نمیتواند آب کافی برای تمام منطقه جهت جنگل کاری تأمین کند لذا پیشنهاد شده زمینهای تا ده هزار متر مربع جزو مستثنیات منظور و فقط تپه ها و ارتفاعات برای جنگل کاری در نظر گرفته شود . شاهنشاه فرمودند وزیر آب و برق باید این حساب را بکند که اگر این مناطق جنگل کاری شود ممکنست در اثر نزول رطوبت مقدار آب این منطقه بیشتر

شود. منطقه‌ای که برای جنگل‌کاری تصویب میکنیم آب آنرا هم در نظر بگیرد. در این ناحیه هم مثل شرق تهران اگر اشخاصی ادعای واقعی دارند ممکنست محلی را انتخاب و بین آنها تقسیم کنید ولی مشروط بر آنکه مبادرت به خانه‌سازی يك یا دوطبقه فردی ننمایند. باید در این محل وسایر نقاط تهران آپارتمان ساخته شود والا دیر یا زود تمام کشور زیر ساختمان خانه‌های اشخاص خواهد رفت و امکان تأمین خدمات این منازل غیرممکن خواهد بود.

در جنوب تهران که سطح آب بمناسبت مصرف زیاد در شهر تدریجاً بالا آمده و امکان بهره‌برداری از آن آسانتر و ارزانتر شده تا جایی که میتوانید درختکاری کنید که به لطافت هوا بیفزاید هر جا که نمیتوانید درختکاری کنید با ماده‌های مخصوص تثبیت شن بپوشانید که جلو گرد و خاک‌ها را بگیرد.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند در حاشیه پارك جنگلی آریامهر عده زیادی مبادرت بدیوار کشی کرده‌اند که منظره زشتی به پارك داده است.

شاهنشاه فرمودند توسط چه دستگاه و طبق چه ضوابطی اجازه دیوار کشی داده میشود. گزارش این موضوع را بمن بدهید. ضمناً شنیده‌ام در شاهراه کرج مردم اتومبیل خود را برای تفریح کنار راه نگاه میدارند در حالی که توقف در شاهراه ممنوع است. فوراً به پلیس راه ابلاغ نمائید اعلام کنند که هر کس اتومبیل خود را بهر علت جز نقص فنی در شاهراه متوقف کند اتومبیل او توقیف خواهد شد.

وزیر منابع طبیعی بعرض رساندند در بعضی نقاط خواه در شرق یا غرب تهران عده‌ای برای فرار از قوانین مبادرت به محصور نمودن زمینهای بسیار وسیعی نموده و بلا استفاده گذارده‌اند. طبق قوانین موجود این عده میتوانند زمین‌ها را بهمین صورت حفظ کنند مگر آنکه موجب دیگری فراهم شود. شاهنشاه فرمودند این موضوع را مطالعه و نتیجه را گزارش نمائید. ضمناً گزارش شده بود که در جنوب پارك جنگلی آریامهر در حدود ۸۰۰۰ هکتار زمین وجود دارد که ممکنست متعلق بدولت باشد. وزیر آبادانی ومسکن موضوع را بررسی و نتیجه را گزارش نماید.

جلوگیری از بورس‌بازی زمین و ارزیابی اراضی مورد نیاز تأسیسات عمومی

نخست‌وزیر بعرض رساندند راجع به ارزیابی اراضی مورد نیاز تأسیسات عمومی در اطراف شهرها دو راه حل پیشنهاد شده یکی توسط وزیر آب و برق و دیگری توسط وزیر کشور که با اجازه شاهنشاه وزراء مربوط مراتب را بشرفعرض همایونی میرسانند.

وزیر آب و برق بعرض رساندند در اطراف تهران و سایر شهرستانهای بزرگ عده‌ای منتظر میشوند تا دولت یا شهرداریها مبادرت به ایجاد تأسیسات شهری از قبیل راه و اسفالت و آب و برق وغیره بنمایند و در نتیجه ارزش زمینها بدون کوچکترین سرمایه‌گذاری از طرف مالکین چند برابر میشود . با توجه به اینکه برای تقسیم و فروش اراضی بهر حال باید جاده‌کشی نمود و این امر ولو بخرج مالک هم انجام شود در حدود يك ثلث اراضی را خواهد گرفت لذا دولت ثلث اراضی را برای ایجاد جاده‌ها و تأسیسات شهری مجاناً گرفته مبادرت به راه سازی وغیره نماید . بقیه نصف به انتخاب مالک در اختیار او باقی بماند و نصف دیگر بدولت تعلق پیدا کند و دولت متقابلاً سرمایه‌گذاریهای لازم را در امر تأمین آب و برق و تلفن وغیره بنماید . با اتخاذ این رویه فشار غیر معقولی هم بمالکین وارد نخواهد شد چون در حال حاضر هم دولت در مقابل تأمین آب و برق مبالغی از متقاضیان وصول مینماید که در آتی به نخواهد گرفت .

وزیر کشور بعرض رساندند پیشنهاد وزارت آب و برق از لحاظ اجرا با مشکلات عدیده مواجه است و مستلزم داشتن سازمان بزرگ و بسیار مجهزی است که بتواند زمینها را ارزیابی و تقسیم‌بندی نماید . از این گذشته در حال حاضر زمین نقش مهمی در معاملات ایفا مینماید و گرفتن شصت و پنج درصد زمینهای مردم اثر نامطلوبی در اقتصاد کشور ایجاد خواهد نمود و یکنوع سلب مالکیت تفسیر و تلقی خواهد شد .

شاهنشاه فرمودند در این زمینها که ساختمانی نشده است تا سلب مالکیت مصداق پیدا کند . اگر سلب مالکیتی هم باشد سلب مالکیت از ریگ و خاك است نه منزل . پیشنهاد وزارت کشور چیست ؟

وزیر کشور بعرض رساندند پیشنهاد وزارت کشور آنست که اراضی مورد نیاز عمومی ارزیابی و با انتخاب یکی از دو راه زیر خریداری شود . راه اول استفاده از قانون خرداد ۳۹ است باین شرط که اقساط آن ده ساله با منظور نمودن شش درصد ربع تعیین شود راه حل دوم پرداخت بهای زمین براساس قیمتی که در اسناد مالکیت نوشته شده با اضافه شش درصد سود برای هر سال از تاریخ خرید . اگر این قیمت از قیمت روز بیشتر باشد قیمت روز ملاک معامله خواهد بود . در مورد اراضی که خارج از احتیاجات عمومی میباشد میتوان هنگام صدور پروانه ساختمان سیصد ریال بابت هر متر مربع که معادل هزینه تأمین آب و برق است برای عمران و آبادی از مالکین وصول نمود و اگر مالکین در فرصت معینی این عوارض را تأدیه ننمایند شهرداری حق داشته باشد طبق یکی از دو راه حل فوق زمینهای آنها را برای تأسیسات عمومی یا فروش مجدد خریداری نماید .

در حال حاضر برای استفاده از آب لوله‌کشی مالکین بازاء هر متر مربع هفتاد و پنج ریال تأدیه میکنند و کافی خواهد بود دویست و بیست و پنج ریال دیگر هم بابت سایر خدمات مانند برق و اسفالت و غیره تأدیه نمایند .

شاهنشاه فرمودند همانطور که در یکی از جلسات قبل تذکر داده شده يك راه حل هم آنست که زمینهای که برای شهرسازی و جاده‌کشی و رفع سایر احتیاجات عمومی در نظر گرفته میشود روی نقشه مشخص و برای اطلاع عامه اعلام گردد و نسبت به بقیه زمینها مردم آزاد گذارده شوند هرکاری میخواهند بکنند منتهی باید بررسی کنید که پایه محاسبه قیمت را برای زمینهای که میگیرید چه سالی باید قرار داد و از قانون سال ۳۹ استفاده باید کرد یا از سایر قوانین . اگر قرار شود شش درصد سود برای هر سال منظور شود و اجرای قانون تا چند سال بطول انجامد حساب کنید چه مقدار ربح باید تأدیه نمود . از مجموع مطالبی که در جلسات کتبی و امروز بحث شد به پینید طبق چه ضابطه‌ای وقاعده‌ای باید غرامت زمینهای که برای ایجاد تأسیسات لازم است تأدیه نمود و نتیجه را گزارش نمائید .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر ملوکانه با توجه با افزایش بی تناسب قیمت زمین در بعضی نقاط تهران شرحی تهیه و از طریق وزارت اطلاعات در اختیار جراید گذارده شد دائر باینکه اگر افزایش قیمت زمین کماکان قوس صعودی داشته باشد دولت ناچار خواهد بود اقدامات لازم جهت تعدیل وضع بعمل آورد . این شرح در جراید نوشته شد و تفسیرهای زیادی هم در تأیید آن اضافه گردید . ولی متأسفانه اثری در نوسان صعودی قیمت‌ها نداشته لذا اگر اجازه فرمایند کمیسیون در وزارت دارائی تشکیل شود و قیمت منطقه‌ای بر اساس قیمت‌های واقعی روز تعیین و اعلام شود منتهی چون قیمت زمین بر اساس انجام خدمات مانند تأمین آب و برق و تلفن و اسفالت و غیره تفاوت دارد لذا حداقل و حداکثری بر اساس قیمت روز در هر منطقه اعلام شود و به تناسب خدمات مختلف وصول گردد و در مورد شهرهای دیگر هم که معامله زمین جنبه بورس بازی پیدا کرده شبیه همین سیاست اجرا شود .

شاهنشاه فرمودند اینکار را هرچه زودتر بکنید . مراجعه دیگر هم بمن لازم نیست .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند یکی از علل افزایش قیمت زمین در شهرها محدود شدن زمینهای مورد معامله است . در تهران قسمت بزرگی از زمینها را سازمان مسکن و قسمت دیگری را ارتش محصور کرده است . اگر اجازه فرمایند سازمان مسکن در تهران - اهواز - کرمان - اصفهان

وبندرعباس که قیمت‌ها افزایش یافته برای شکستن قیمت‌ها مقداری زمین بفروش رساند .

شاهنشاه فرمودند زمین‌خواران زمین‌ها را خریداری خواهند کرد . بهتر است سازمان مسکن رأساً یا با کمک بانک رهنی مبادرت به ایجاد ساختمان و فروش آپارتمان نماید .

نقشه جامع شهر تهران و محدوده پنج ساله خدمات شهری

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند نقشه جامع شهر تهران در دست تکمیل است و قرار است در آذرماه تسلیم شورای عالی شهرسازی شود ولی نسبت به محدوده‌ای که باید در ظرف پنج ساله اول اجرای طرح آباد شود بین وزارت آب و برق و مهندسین مشاور نقشه جامع شهر تهران اختلاف نظر بروز نموده باین ترتیب که مهندسین مشاور محدوده بسیار وسیع‌تری را برای توسعه شهر در نظر گرفته‌اند در حالی که وزارت آب و برق قادر به تأمین آب آن نمیباشد . اگر اجازه فرمایند مهندسین مشاور افتخار شرفیابی یافته توضیح بیشتر بشرفعرض همایونی برسانند .

(با کسب اجازه از پیشگاه شاهنشاه آریامهر دبیر شورای عالی شهرسازی و مهندسین مشاور افتخار حضور یافتند) .

وزیر آب و برق بعرض رساندند دو فرض در مورد محدوده مورد نظر مطرح میشود اول آنکه نسبت به تأمین آب و سایر خدمات شهری سخت‌گیری شود تا از توسعه شهر جلوگیری بعمل آید دیگر آنکه برق و آب و سایر احتیاجات ناحیه مورد نظر تأمین شود که البته جمعیت باین سو هجوم خواهند آورد . مصرف آب تهران در ظرف یکسال گذشته ۲۷ درصد و مصرف برق ۵۰ درصد افزایش یافته که سبب سرمایه‌گذاریهای سنگین شده است .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند راه اساسی جلوگیری از افزایش جمعیت شهر تهران اینست که فعالیت‌ها و سرمایه‌گذاریها را محدود نمود . وزیر کشور بعرض رساندند اگر جلو افزایش جمعیت تهران گرفته نشود باید انتظار داشت تا چند سال دیگر به ۱۲ میلیون نفر برسد .

مهندس مشاور نقشه جامع شهر تهران بعرض رساندند رشد افزایش جمعیت تهران ۵/۶ درصد در سال است که ۲/۶ درصد آن افزایش طبیعی و بقیه از طریق مهاجرت اضافه میشود . پیشنهاد مهندس مشاور آنست که سرعت این رشد در پنج سال آینده به ۴/۲ درصد تقلیل پیدا کند با اینهمه در ظرف این مدت جمعیت تهران به ۴/۵ میلیون نفر خواهد رسید و لازم است محدوده وسیع‌تری برای تأمین

زندگی آنها در نظر گرفت .

شاهنشاه فرمودند بهیچوجه نمیتوان چنین اجازه‌ای را داد و باید بهر ترتیب شده جلو افزایش بی‌تناسب جمعیت را گرفت .

یکی از راههای جلوگیری ایجاد مضیقه در جهت توسعه شهر است . دیگری از طریق ایجاد شهرهای فرعی در اطراف تهران میباشد . راه سوم ایجاد تسهیلات در شهرستانهای دیگر مانند اراك - اهواز - اصفهان - قزوین - تبریز و غیره میباشد . البته راههای دیگری هم هست . ضمناً باید نسبت به زیبائی شهر تهران هم اقدام کنید محله‌های قدیمی را باید بکوبید و آپارتمانهای زیبا بجای منازل قدیمی بنا کنید . هردوکار باید در عرض هم انجام شود . يك کمیسیون معین کنید که تمام راه‌ها را بررسی و نتیجه را گزارش نماید .

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند نکته دیگری که در مورد نقشه‌های جامع شهرها جلب توجه میکند اینست که مقرر گردیده نقشه‌ها پس از تصویب شورای عالی شهرسازی توسط شهرداریها اجرا شود ولی شهرداریها آمادگی کامل برای قبول چنین مسئولیتی ندارند و هر روز که از اجرای نقشه جامع هر شهر بگذارد یکروز از جامعیت آن گذشته و تدریجاً غیرقابل اجرا میگردد .

شاهنشاه فرمودند شهرداریها آمادگی برای اجرای نقشه‌ها ندارند . باید فکر دیگری نمود .

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند وزارت آبادانی و مسکن آمادگی دارد که این مسئولیت سنگین را بعهده بگیرد ولی لازم است بشرفعرض پیشگاه مبارك ملوکانه رسانده شود که با گرفتن وظایف مربوط به آب و برق و اخیراً نان و گوشت از شهرداری تهران اگر اکنون کار خیابان سازی و اعطاء پروانه ساختمان و عمران شهری هم از آن گرفته شود کار مهم دیگری برای شهرداری تهران باقی نمی‌ماند .

شاهنشاه فرمودند غرض از تشکیل انجمن شهر این بوده که مردم در تأمین احتیاجات شهری مشارکت نمایند ولی اعضای انجمن‌ها باید دلسوزی کنند . انجمن‌های شهر بررسی کنند اگر اجرای نقشه‌های جامع از عهده آنها خارج است تا مدتی که قدرت اجرایی کافی ندارند کار را بدستگاه دیگری که قدرت کافی دارد واگذار نمایند .

مذاکرات با دولت شوروی

شاهنشاه فرمودند در سفر شوروی با مقامات آن کشور مذاکراتی شد که وزیر اقتصاد در حدود صورت جلسات توضیحاتی بدولت خواهند داد . صحبت

ما با آقایان این بود که اگر ما بخواهیم بعضی قسمت‌های کشور را آباد و منابع نفت و گاز این نقاط را استخراج کنیم ضمن تأمین احتیاجات خودمان میتوانیم قسمتی از احتیاجات همسایگانمان مانند شوروی و افغانستان را نیز تأمین کنیم . گاز این مناطق را ممکنست از سه راه بمصرف رسانید یکی در صنایع پتروشیمی و تولید کود شیمیائی دیگری تبدیل گاز به برق و فروش برق و سوم فروش گاز . اگر ما در این موارد و موارد دیگر سفارش قطعی داشته باشیم برنامه خودمان را براساس آن تنظیم خواهیم نمود . آنها میتوانند احتیاجاتشان را بما سفارش دهند ولذا لازم است در برنامه‌های خود تجدیدنظر نموده و برنامه‌های ۱۲ تا ۱۵ ساله تدوین کنیم .

جلسه مدت دوساعت ادامه داشت و در ساعت هفت بعدازظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۲۲ مهر ماه ۱۳۴۷

در این جلسه آقایان نخست‌وزیر - وزراء دارائی - کار - اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - کشاورزی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - رئیس بانک مرکزی - معاون وزارت آبادانی و مسکن و رئیس اداره مهندسی نیروی زمینی شاهنشاهی افتخار حضور داشتند .

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارك شاهنشاہ آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

لایحه مجازات بکار گماردن اطفال کمتر از دوازده سال در قالیبافی

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه لایحه مربوط به مجازات کسانی که اطفال کمتر از دوازده سال را در فرشبافی مشغول بکار مینمایند تهیه شده . طبق این لایحه هر کس اطفال کمتر از دوازده سال تمام را در کارگاههای قالیبافی بکار گمارد به حبس تأدیبی از شش ماه تا یکسال و تأدیه غرامت از پنجهزارریال تا پنجاه هزارریال محکوم خواهد شد. شاهنشاہ فرمودند چرا از فلان مدت تا فلان مدت . حداکثر مجازات را تعیین نمائید . اینکار علل مخففه ندارد .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیرشورای اقتصاد بعرض رساندند چون ممکنست اشخاصی از روی عدم اطلاع اطفال کمتر از ۱۲ سال را در قالیبافی بکار گمارند لذا برای بار اول مجازات خفیفتری پیشبینی شده ولی در صورت تکرار جرم مجازات مرتکب از یکسال تا سه سال حبس تأدیبی و تأدیه بیست هزارریال تا سیصد هزارریال غرامت خواهد بود .

شاهنشاه فرمودند در مورد تکرار جرم لغت «از» را حذف و حداکثر مجازات را پیش‌بینی نمایند .

مناطق زلزله زده خراسان

نخست‌وزیر بعرض رساندند با کسب اجازه از پیشگاه شاهنشاه آریامهر معاون وزارت آبادانی و مسکن گزارش پیشرفت کارهای مناطق زلزله‌زده خراسان را بشرف‌عرض همایونی برساند .

معاون وزارت آبادانی و مسکن بعرض رساندند اقدامات امدادی کماکان ازطرف جمعیت شیروخورشید سرخ ادامه دارد . هفت وزارتخانه اجرائی و سازمان برنامه نیز هر يك فعالیتهائی دراین مناطق داشته‌اند .

شاهنشاه فرمودند گزارشها را خوانده‌ام . مشکلات چیست ؟

نخست‌وزیر بعرض رساندند مهمترین مشکل مسئله کمبود چادر است . چادرهائی که توزیع شده اکثراً از نوع چادرهای تابستانی است و باید باچادرهای زمستانی تعویض شود . پس ازبررسی دقیق وضع مناطق زلزله‌زده در کمیسیون هم‌آهنگی تصمیم گرفته شد مسئولیت شهرها از لحاظ نوسازی و کمک به تعمیر خانه‌های خراب بوزیر آبادانی و مسکن - مسئولیت روستاهائی که دارای تعاونی میباشند و مناطق شرکهای سهامی زراعی بوزیر اصلاحات ارضی و مسئولیت دهاتی که فاقد تعاونی هستند بوزیر کشاورزی سپرده شود واین سه وزیر فردا صبح به منطقه عزیمت و اقدامات لازم را بعمل آورند .

شاهنشاه فرمودند در مورد خانه‌هائی که احتیاج به تعمیر دارد چه اقدامی خواهید کرد .

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند بانک رهنی آمادگی خود را اعلام داشته که با شرایط سهل وام بمردم اعطاء نماید . بهره این وامها از ده درصد به پنج‌درصد تقلیل داده شده و مدت بازپرداخت ده سال خواهد بود . نسبت به کسانی که قبلاً وامهائی دراین منطقه دریافت داشته‌اند تسهیلات استثنائی حتی بخشودگی منظور خواهد گردید . چون رعایت آئین‌نامه معاملات درمورد وامها از لحاظ گروگان و سایر شرایط میسر نیست برای تسریع درکارها اجازه داده شده که با استعلام از ثبت و اگر این هم میسر نباشد به ترتیب عرف محل وثیقه گرفته شود . ولی باوجود این شرایط مساعد هنوز کسی استقبالی نکرده وظاهراً منتظر کمک بلاعوض دولت میباشند .

شاهنشاه فرمودند نیروی کار را باید خود مردم مجاناً و مواد اولیه ساختمانی را از طریق وام تأمین نمایند وزارت آبادانی و مسکن هم کمک‌های فنی از قبیل

مهندس و معمار و نقشه و غیره در اختیار بگذارد .

معاون وزارت آبادانی و مسکن بعرض رسانند از لحاظ استحکام منازل نظرهای مختلفی ابراز شده يك راه حل آنست كه چهارتیر چوبی در چهار گوشه عمارت نصب و با يك كلاف چوبی بهم متصل شود كه دارای مقاومت بیشتری گردد ولی مشکل فعلی مسئله تأمین مسکن موقت میباشد .

علاوه بر چادرهایی كه در محل نصب شده قرارداد لازم برای نصب ۲۵۰۰۰ متر مربع خانه های فلزی از قبیل انترپوز و سوله منعقد شده و در کمیسیون هم آهنگی مقرر گردید قرارداد دیگری برای نصب ۷۰۰۰ متر مربع دیگر هم منعقد شود . سیصد خانه پیش ساخته (پری فابریکه) هم در راه است كه بزودی خواهد رسید و مورد استفاده ادارات دولتی و كارمندان دولت قرار خواهد گرفت . مسئله دیگر تأمین مسكن برای اهالی دهات كم جمعیت و متفرق است . از ۶۰۰۰۰ نفر جمعیتی كه بی خانمان شده اند ۴۰۰۰۰ نفر ساكن شهر میباشد كه جمعیت هريك بین ۱۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰ نفر است و ۵۰۰ نفر در هشت دهه میباشد كه جمعیت هريك بین ۵۰۰ و ۱۰۰۰ نفر است و يكصد و پنجاه ده هم وجود دارد كه جمعیت آنها از ۵۰۰ نفر كمتر است . از طرف سازمان برنامه دو گروه به محل اعزام و بررسیهایی شده كه اگر بشود با ایجاد شركتهای سهامی زراعی تا سرحد امكان دهات را مجتمع ساخت و احتیاجات هر چهار ، پنج ده را از يك مركز تأمین نمود .

شاهنشاه فرمودند با همکاری وزارت اصلاحات ارضی و وزارت كشاورزی بررسی كنید هر كجا میسر است برای هر چند ده يك مركز پیش بینی نمائید ولی مشروط بر آنكه مشكل از لحاظ رفت و آمد برای مردم فراهم نشود و روستائیان بتوانند بسهولت بكار خود برسند . ضمناً تاجائی هم كه میتوانید جمعیت دهات را كم كنید تا زمین بیشتری به عده كمتری برسد و در نتیجه درآمد آن عده افزایش یافته با رفاه بیشتری زندگی كنند .

نخست وزیر بعرض رسانند يك راه حل برای تقلیل جمعیت منطقه آنست كه تعدادی از كشاورزان بمناطق دیگر كشور مانند خوزستان و یا دشت قزوین كه مساعد برای كشاورزی میباشد كوچ داده شوند .

وزیر آب و برق بعرض رسانند دودسته كارشناس مشغول بررسی وضع منابع آب زیرزمینی منطقه میباشد تا معلوم شود آیا میتوان آبهای زیرزمینی را در يك یا چند محل عرضه نمود و مورد استفاده قرار داد یا ناگزیر باید وضع فعلی بصورت پراكنده ادامه پیدا كند .

شاهنشاه فرمودند فراموش نكنید كه شما باید آخرین روش آبیاری را در آنجا متداول كنید . آبی كه از جویهای كچ و معوج با هزار پیچ و خم در زیر

گرمای تابستان عبور میکند طبعاً مقدار زیادی تبخیر میشود. آب را باید با لوله بسر مزارع ببرید و حداکثر صرفه‌جویی در مصرف بشود.

معاون وزارت آبادانی و مسکن بعرض رساندند برای خانه‌هایی که باید در منطقه ساخته شود هفت نوع نقشه با اسکلت بتونی از چهل متر مربع دواطاقه تا ۷۶ متر مربع تهیه شده که هزینه ساختمان هریک بین ۹۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰ تومان خواهد بود. در مورد خانه‌های شرکت‌های سهامی زراعی با مهندسی نیروی زمینی شاهنشاهی مذاکره شد نقشه‌های مربوطه به ۴۶ متر مربع و ۶۵ متر مربع را انتخاب کرده‌اند که بدون اسفالت خیابانها و هزینه تأسیسات در حدود ۱۲۰۰۰ تومان با اسکلت فلزی خرج بر میدارد.

شاهنشاه فرمودند يك نوع منزل که کافی نیست. چند مرتبه این موضوع را تذکر داده‌ام. خانه‌هایی که میسازید باید متنوع باشد. باید کمی سلیقه بکار برده شود. در اهواز خانه‌هایی که ساخته شده درست مثل زندان است. تمام خانه‌ها يك شکل - يك قیافه - يك قواره ردیف با میله‌های آهن جلو پنجره‌ها. هر کجا سیل یا زلزله می‌آید عیناً همین وضع تکرار میشود چرا خانه‌ها را کمی پس‌وپیش نمی‌سازید و رنگ‌های مختلف بآنها نمی‌زنید که قیافه محل تغییر کند. در مورد مناطق زلزله‌زده و شرکت‌های سهامی زراعی باید قبلاً بررسی کنید تعداد هر خانوار را بدانید و طبق احتیاجات خانه بسازید. احتیاجات يك خانواده سه نفره طبعاً با نیازمندیهای يك خانواده ده نفره تفاوت دارد. در حوزة شرکت‌های سهامی زراعی از اسفالت خیابانها صرف‌نظر کنید. چه لزومی دارد اسفالت شود. اصولاً ممکنست چهارستون محکم و سقف منزل را بسازید و دیوارها را با خشت و گل و محصولات محلی پر کرده و روی آنها با ملاط صاف و رنگ آمیزی نمائید. منظور اینست که جان ساکنین در صورت وقوع زلزله مجدد در امان باشد. با توجه به اینکه انبار و اصطبل و پارک عمومی و غیره برای استفاده تمام اعضاء شرکت‌های سهامی زراعی ایجاد میشود دیگر لازم نیست مساحت حیاط‌ها را خیلی زیاد بگیرید. حیاط پانصد متری بچه درد آنها می‌خورد. در نقشه‌های تان تجدید نظر نموده نتیجه را زودتر گزارش نمائید.

خانه‌های چند طبقه

شاهنشاه فرمودند دستور داده بودم مذاکراتی با مؤسسه حق‌تیف در مورد خانه‌های پری‌فبریکه بشود. بکجا رسیده؟ در مالزی این مؤسسه خانه‌های ۲۰-۳۰ طبقه از نوع پری‌فبریکه ساخته که خیلی هم زیبا میباشد. ما عاجی نداریم جز آنکه برویم روی خانه‌های پری‌فبریکه و مرتفع والا همانطور که قبلاً تذکر دادم

دیر یا زود تمام سطح ایران میرود زیر ساختمانهای كوچك يك یا دو طبقه فردی. اگر در شیراز در زمینهای که برای ساختن خانه برای درجهداران گرفته شده و ده درصد احتیاجات را هم تأمین نمی‌نماید خانه‌های چند طبقه ساخته میشد امروز احتیاجی به گرفتن زمین بیشتر و خانه‌سازی مجدد در بین نبود. معاون آبادانی ومسکن بعرض رساندند با شرکت حق تیف مذاکره شد که در ایران يك کارخانه برای خانه‌های پری‌فابریکه تأسیس نمایند و دولت تعدادی از آنها را برای خانه‌های سازمانی شهربانی خریداری نماید ولی هنوز گزارش کار را نداده‌اند.

سازمان عمران جنوب

شاهنشاه فرمودند در سفر اخیر به بندر جنوب از کارهای سازمان عمران دیدن نمودم خوب کار کرده‌اند عوض منحل کردن دستگاه مذکور را تقویت نمائید. شاید مأموریت‌های دیگری هم بآنها محول نمائیم. نکته دیگر آنکه قیمت برق در بندرعباس خیلی گران و حتی غیر قابل تحمل است.

وزیر آب و برق بعرض رساندند در دو مرحله قیمت برق در بندرعباس تقلیل داده شده یکی در سال ۴۵ که از ۶ ریال قیمت فروش شهرداری بابت هر کیلووات به ۴ ریال کاهش داده شد و مجدداً دو ماه قبل ترتیبی اتخاذ شد که به تناسب افزایش مصرف از قیمت کاسته شود تا مآلاً به کیلوواتی سی‌شاهی برسد ولی يك علت بالا بودن قیمت آنست که برای تولید برق از ماشینهای دیزل استفاده میشود و بمناسبت مصرف گازوئیل هزینه تمام شده بالا میرود.

شاهنشاه فرمودند چهارریال هر کیلووات خیلی گرانست. اگر قیمت را ارزان کنید مصرف بخصوص در بندرعباس که هوا گرم و احتیاج به برق برای مصارف مختلف خیلی زیاد است بالا خواهد رفت و خواهید توانست بجای دیزل از توربین استفاده کنید.

وزارت آب و برق باید برای هر جا يك نوع سیاست داشته باشد. برق را برای همین علت‌ها ملی اعلام کردیم والا شرکت‌های خصوصی بودند و روی منافعیشان برق عرضه میکردند. مطلب دیگر سیاست ایران است در خلیج فارس. نمیشود که آنطرف خلیج همهجا آثار آبادانی و برق و روشنایی بچشم بخورد و طرف ما خاموش و بی‌برق باشد.

وزیر آبادانی ومسکن و دبیرشورا بعرض رساندند در وزارت آبادانی ومسکن واحدی برای آبادانی جنوب ایجاد شده اگر اجازه فرمایند نقشه‌های عمران جنوب را وزارت آبادانی ومسکن تهیه نماید و توسط سازمان عمران جنوب که

دستشان برای کار بازتر است اجراء شود .
شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد . این کار را بکنید .

خانه سازی برای صنایع در تبریز

شاهنشاه فرمودند موضوع خانه سازی را در تبریز چه دستگاهی تعقیب میکند .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند از لحاظ کلی وزارت اقتصاد مشغول مطالعه امر است و سازمان گسترش بررسیهای مقدماتی را انجام داده ولی هنوز تصمیم قاطعی اتخاذ نشده است . مقداری اعتبار موجود است ولی بجای پخش کردن آن در سراسر کشور بهتر است در چند نقطه صنعتی مانند اصفهان - تبریز - اراک و اهواز بمصرف برسد .

شاهنشاه فرمودند اولاً به بینید شرکتهای داخلی تا چه حد میتوانند از عهده کار برآیند و به اقساط هزینه هارا وصول نمایند . بعضی شرکتهای خارجی هم حاضرند همینکار را بکنند . این خانه های يك طبقه کور و کچل را هم که تا بحال عادت داشته اید بسازید کنار بگذارید و بروید روی ساختمانهای حسابی چند طبقه و پری فابریکه و ایجاد کوی های نو بنیاد و از کلیه امکانات برای ایجاد چنین کوی هایی استفاده نمائید .

جلسه مدت یک ساعت و ربع ادامه داشت و در ساعت شش و ربع بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۲۹ مهر ماه ۱۳۴۷

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کار - اقتصاد - آب و برق - آبادانی مسکن - کشاورزی - مدیر عامل - سازمان برنامه - رئیس دفتر دفتر مخصوص شاهنشاهی معاون نخست وزیر و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه و رئیس بانک مرکزی افتخار حضور داشتند .

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارك شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

خانه سازی برای کارکنان صنایع جدید در تبریز

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند در مورد خانه سازی برای کارکنان صنایع جدید در تبریز جریان امر بوسیله وزیر اقتصاد در جلسه قبل بشرفعرض همایونی رسید امر و مقرر فرمودند سازمان گسترش و نوسازی موضوع را مطالعه نماید .

شاهنشاه فرمودند گزارش هفته قبل کافی نبود . گزارش دقیق تر موضوع را به اطلاع ما برسانید . يك دستگاه باید مسئول این امر باشد و مرتباً نتیجه پیشرفت کارها را گزارش نماید . دفتر مخصوص تماس بگیرد و به بیند مسئولیت امر با کدام دستگاه است و هر چند وقت یکبار نتیجه کار را گزارش کنند .

کمبود اعتبارات عمرانی و عادی

نخست وزیر بعرض رساندند با کسب اجازه از پیشگاه شاهنشاه اول رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه گزارش مربوط به کمبود اعتبارات عمرانی و عادی و سپس رئیس بانک مرکزی گزارش مربوط به ذخائر ارزی کشور را بشرفعرض

همایونی می‌رسانند .

رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه بعرض رساندند با توجه به اعتبارات مورد درخواست وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی که قبول بعضی از آنها غیرقابل اجتناب است علاوه بر ۱۳۰۰ میلیون ریال اضافه اعتباری که هم‌اکنون بتصویب هیئت وزیران رسیده است ۱۷۰۰ میلیون ریال دیگر مورد نیاز میباشد که از محل اعتبارات عادی تأمین شود . در مورد اعتبارات عمرانی که برای سال جاری حدود ۷۸ میلیارد ریال بتصویب رسیده بود درخواست افزایش اعتبار نقدی بمبلغ ۵ میلیارد ریال دیگر شده که دو میلیارد ریال آن مربوط بطرح شاه‌لوله گازمیباشد. برآورد مقدماتی بودجه سال آینده نشان میدهد در صورتیکه اعتبارات وزارتخانه‌ها ومؤسسات دولتی در حدود سال ۴۷ تثبیت و فقط هزینه‌های غیرقابل اجتناب پذیرفته شود ۱۰۳ میلیارد ریال اضافه اعتبار لازم است .

بررسیها نشان میدهد با آنکه در طول برنامه ۵ ساله سوم مقرر بوده متوسط افزایش بودجه دولت از ۵/۷ درصد و در برنامه چهارم از سال ۴۸ بعد از ده درصد تجاوز ننماید سطح بودجه بطور متوسط از سال ۴۴ تا ۴۷ سالانه پانزده درصد افزایش یافته ولی این افزایش بیک نسبت بین وزارتخانه‌ها تقسیم نشده و در نتیجه بعضی از آنها مانند آموزش و پرورش و یا بهداری به اعتبارات عمرانی تکیه نموده کمبودها را از این طریق جبران کرده‌اند . ادامه این روش یعنی عدم توزیع منطقی درآمد بین وزارتخانه‌ها وانتقال هزینه‌های جاری دولت به اعتبارات عمرانی از یکطرف و عدم اطمینان از صحت برآورد هزینه‌های مربوط به سه طرح مهم پتروشیمی- ذوب آهن و گاز از طرف دیگر بالتکلیفی برای برنامه چهارم بوجود آورده . کما اینکه تاکنون در اعتبارات مورد نیاز طرح شاه لوله گاز هفت بار تجدیدنظر شده و باز دومیلیارد ریال دیگر اضافه اعتبار تقاضا کرده‌اند . علاوه بر این در همین شش ماهه شروع برنامه چهارم طرحهای جدیدی پیشنهاد گردیده که به اعتبارات قابل توجهی احتیاج دارد مانند طرح سپاه دانش دختران که در سال آینده به تنهایی به ۳۵۰ میلیون ریال و در طول برنامه چهارم به یک میلیار دو نیم اعتبار نیاز دارد بنابراین لازم است با توجه به اعتبارات موجود نسبت به متمم بودجه سال ۴۷ و سطح بودجه سال ۴۸ و افزایش بودجه عمرانی تصمیم قاطعی اتخاذ گردد .

رئیس بانک مرکزی بعرض رساندند در اول سال ۴۷ چنین پیش‌بینی شد که اگر بخواهیم وضع ارزی را در سطح معقولی حفظ کنیم و قیمتها ترقی زیاد نکنند حجم اعتبارات بانکی در حدود ۳۴ میلیارد ریال نگاهداری شود که ۲۳ میلیارد ریال به بخش خصوصی و ۱۱ میلیارد ریال به بخش دولتی تخصیص داده شود ولی در عمل فعالیت بخش خصوصی فوق‌العاده بوده و در صورت ادامه آن

از اعتبارات تخصیصی تجاوز خواهد نمود. در ابتداء برآورد میشد که اگر وصولیها طبق پیش‌بینی انجام و هزینه‌ها نیز طبق تخمین صرف میشد در آخر سال ۴۷ ذخائر ارزی بمقدار قابل قبولی باقی میماند ولی با وضع فعلی در پایان سال موجودی ارزی فقط در حدود ۱۴ میلیون دلار خواهد بود که در مقام مقایسه با احتیاجات دوراز احتیاط است و اگر نظارت شدیدتر و دقیق‌تری روی پرداختهای ارزی نشود با کمبود سنگینی مواجه خواهیم گردید.

شاهنشاه فرمودند باید جلو هزینه‌های زائد را گرفت. لازم است در مورد تسلیم طرحها و انجام کارها نظمی برقرار کنید. یکی از علل گران تمام شدن طرحها عدم پرداخت بموقع مطالبات مقاطعه‌کاران میباشد که زیان تأخیر وصول را از اول روی قیمت‌ها میکشند.

مطلب مهم دیگر آنست که ما کارها را جدی نمی‌گیریم. با یک کسری شروع میکنیم و بعد سعی میکنیم آن کسری را جبران نمائیم. ناچار متمم بودجه می‌بریم. این روش را باید تدریجاً از بین برد. دستور اصلی ما اینست که بودجه سال ۴۸ را براساس وجوه قطعی و درآمدهای مسلم تنظیم نمائید. کارهایی که برای کشور حیاتی است در بخش دولتی تعیین و برای اجرای آنها اعتبار لازم پیش‌بینی کنید. مابقی را ببرید روی اولویتها و حداکثر صرفه‌جوئی. همین چند روزه وزیر جدید آبادانی و مسکن عده زیادی از مشاورین و کارمندان اضافی یا زائد را کنار گذاشته. اتومبیلها را از اشخاص گرفته و برای کارهای وزارتخانه تخصیص داده. منشی‌ها را بکار دفتر واداشته. تلفنهای اختصاصی را هرکجا زائد بوده قطع کرده و دراختیار عموم قرار داده. جلو رفت وآمدهای غیر اداری را گرفته. روزی صد و چهل تا صد و پنجاه نفر برای دیدن رفقای خود بوزارتخانه مراجعه میکرده‌اند درحالی که هیچ کار اداری نداشته‌اند. این اشخاص وقت کارمندان را تلف میکنند و مانع پیشرفت کارها میشوند. مگر این کارهایی که نیک‌پی کرده چه شده؟ دنیا که بهم نخورده. کار وزارتخانه‌اش هم که نخوایده برعکس شاید کارها آسانتر هم انجام شود. به تمام وزراء بگوئید مشابه اینکارها را در وزارتخانه‌های خود نکنند. پس این کمیته انقلاب اداری که گفتیم چه شد؟ چه کار کرده؟ نتیجه‌اش چه بوده؟ نشنستند و گفتند و برخاستند. همین! وزراء باید از کارهای لوکس بی‌مورد و استخدا‌مهای بی‌معنی و از انتصابات ناصحیح جلوگیری کنند. اگر کسی در گذشته خدمتی کرده بطرز دیگری باو کمک کنید نه آنکه فوراً بعنوان مشاور یا بازرس او را تعیین نمائید بدون اینکه هیچ کار مثبتی انجام دهد. وزراء نباید فکر کنند که چون مدتی است در کار خودمانده‌اند تغییرات برای آنها مشکل است. باید فکر کنند که امروز تازه پشت میز وزارت

نشسته‌اند و از این جهت بکارها نگاه کنند . بهر حال بدستگاهها بگوئید يك دينار اضافه از بودجه سال گذشته دریافت نخواهند داشت مگر در مورد کارهای ضروری که عدم اجرای آنها باعث ضرر دولت شود . البته به بعضی دستگاهها مانند آموزش و پرورش و بهداشتی باید کمک بشود والا کارشان که نمیتواند متوقف گردد میروند از سازمان برنامه پول میگیرند اصولاً قرار بود يك قسمت از کارهای وزارت بهداشتی و وزارت آموزش و پرورش را خود مردم انجام دهند . این طرح بکجا رسید و چه نتیجه‌ای حاصل شد ؟ تمام سخت گیری‌ها را بکنید مشروط بر آنکه منتج به متوقف شدن رشد اقتصادی کشور نشود و سعی کنید يك تعادل قابل قبولی در بودجه پیدا شود . از لحاظ ارزی هم بررسیها و صرفه‌جوییها را بکنید و نتیجه کارتان باید این باشد که در آخر سال ۴۸ يك ذخیره ارزی قابل قبولی در حسابها باقی بماند .

نخست‌وزیر بعرض رساندند مهمترین عامل برقراری نظم و انضباط مالی است که متأسفانه رعایت نمیشود . استدعا میشود شاهنشاه تقدّمها را تعیین فرمایند تا بهمان ترتیب عمل شود . در حال حاضر سازمان برنامه پنج هزار میلیون ریال بدهی دارد بدون آنکه محلی برای پرداخت داشته باشد . مسئولین خط لوله گاز مرتباً در برآوردها تجدید نظر مینمایند و اینکار و چند کار دیگر بکلی نظام برنامه‌ریزی را مختل ساخته است .

شاهنشاه فرمودند ما بشما خواهیم گفت که از چه چیزهایی نمیشود صرف نظر کرد مابقی را خودتان بررسی کنید آنچه لازم است تصویب نمائید و بقیه بماند برای بعد . در مورد لوله گاز اصفیا با شرکت نفت تماس بگیرد .

نخست‌وزیر بعرض رساندند با اجازه شاهنشاه باتفاق وزیر دارائی - رئیس بانک مرکزی و رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه جزئیات بررسی و نتیجه بشرف عرض همایونی خواهد رسید .

شاهنشاه فرمودند رشد اقتصادی ما در هفت ماهه اول سال چطور بوده است ؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند در حدود ده درصد و شاید کمی هم بالاتر بوده است .

شاهنشاه فرمودند اول سال من پیش‌بینی کردم و به رئیس بانک مرکزی هم گفتم که رشد ما از ده درصد تجاوز خواهد نمود . در نطق مجلس سنا هم اشاره به یازده درصد نمودیم . طبق گزارشها مصرف برق بطور متوسط چهل و پنج درصد و سیمان سی درصد افزایش داشته .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند سال گذشته و سال جاری سالهای استثنائی

بوده والا محال است بتوان انتظار داشت که دریك برنامه پنجساله مصرف برق هر سال باین میزان بالا برود يكسال که مردم احتیاجات خانگی مانند یخچال و غیره را خریداری میکنند مصرف افزایش پیدا میکنند ولی بعداً دیگر بآن نسبت خریداری نمی نمایند .

شاهنشاه فرمودند دراین مملکت هیچ چیز محال نیست . مملکت حقیقتاً مخصوص و عجیبی است . دراین کشور روی چشم و هم چشمی هزار کار میشود . شخصی که یخچال میخرد فردا همسایه او هم که هیچ چیز ندارد میرود و بهر شکل شده يك یخچال میخرد . حسابهای شما روی همین طرز فکر مردم ایران غلط درمی آید . البته يك زمانی خواهد رسید که بازار داخلی اشباع میشود و رشد اقتصادی قوس ملایم تری طی خواهد کرد و بهمین دلیل باید پیش بینی ها را طوری بنمائید که بتوانیم جریان آنها را با افزایش صادرات تأمین کنیم .

نخست وزیر بعرض رساندند خواه ناخواه اجتماع ما میرود بقول اقتصاددانان روی مصرف توده ها و فی الواقع خود دولت هم مقدمات را فراهم ساخته تا چنین وضعی پیش آید و سرعت رشد کشور افزوده شود .

شاهنشاه فرمودند همینطور است . فقط باید دقت کرد که چنین وضعی براساس تعاون تحقق یابد چون هم ارزاتر است هم راحت تر ولی من در حال حاضر پیش رفتی که در این قسمت می خواهم نمی بینم .

لارویی رودخانه قرسو

نخست وزیر بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند وزیر آبادانی و مسکن نکاتی درباره لارویی رودخانه قرسو بشرفعرض همایونی برسانند .

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند چندی قبل اوامر مبارك ملوکانه بوسیله دفتر مخصوص شاهنشاهی به نخست وزیری ابلاغ شد که نسبت به لارویی رودخانه قرسو و جلوگیری از خسارات سیل اقدام شود . چون روشن نبود که کدام وزارتخانه مسئولیت این امر را بعهده خواهد داشت مراتب در هیئت دولت مطرح و مقرر شد در این مورد و در کلیه موارد مشابه وزارت آبادانی و مسکن اقدام کند . متعاقباً موضوع در وزارت آبادانی و مسکن بررسی شد چون این وزارت فاقد ماشین آلات و وسایل لارویی و پرسنل مربوطه میباشد انجام آن بسیار گران و حتی بی تناسب با ارزش حفظ مزارع در حریم این قبیل رودخانه ها خواهد شد مگر آنکه یکی از وزارتخانه ها که دارای ماشین آلات لازم میباشد این مسئولیت را هم بعهده بگیرد و یا آنکه مردم از زراعت در حریم رودخانه ها ممنوع گردند . شاهنشاه فرمودند وزارت آبادانی و مسکن وسایل اینکار را ندارد . وزارت

راه یا وزارت جنگ مسئولیت را بعهده بگیرد . کمیسیونی تشکیل دهید و یکی از این دو وزارتخانه را مأمور انجام کار کنید . از نظر اقتصادی هم حساب شود که صرف میکند رودخانه لاروبی و حریم سازی شود و نتیجه را گزارش نمایید .

نحوه اداره مدارس حرفه‌ای اصفهان و تبریز

نخست‌وزیر بعرض رساندند اوامر مبارک ملوکانه چنین شرفصدور یافت که مدارس حرفه‌ای اصفهان تحویل ذوب آهن و مدارس حرفه‌ای تبریز تحویل سازمان گسترش و نوسازی صنایع شود تا ضمناً این مؤسسات قسمتی از احتیاجات فنی خودشان را از بین فارغ‌التحصیلان مدارس حرفه‌ای تأمین نمایند .

شاهنشاه فرمودند وزیر آموزش و پرورش هم باید برای اتخاذ تصمیم حضور داشته باشد . ضمناً وزیر اقتصاد گزارش نماید که بنظر وزارت اقتصاد این مدارس باید دروزارت آموزش و پرورش باقی بماند یا مثلاً در تبریز تحویل سازمان گسترش گردد .

نوسازی مناطق زلزله‌زده

نخست‌وزیر بعرض رساندند نیک‌پی عرایضی درباره مناطق زلزله‌زده دارد اگر اجازه فرمایند بشرفعرض همایونی برساند .

شاهنشاه فرمودند گزارش نیک‌پی را دیده‌ام . میگوید بشرط تأمین اعتبار و مساعدبودن هوا تعدادی ازساختمانها را تا عید تحویل خواهد داد . البته باید دقت نمود که خیلی بدقیافه ساخته نشود چون ما میخواهیم یک زندگی جدید و مرفه برای اهالی فراهم کنیم .

نخست‌وزیر بعرض رساندند درمورد محل شهر فردوس گزارش نیک‌پی با گزارش سازمان برنامه مغایرت دارد . کمیسیون اعزامی سازمان برنامه پیشنهاد نموده شهر فردوس بمنطقه دیگری هشت کیلومتر بالاتر منتقل شود . شاهنشاه فرمودند اشخاص که زراعت خودشان را رها نمی‌کنند هشت کیلومتر بالاتر بروند . قسمت زیادی از زراعت مردم در نزدیکی شهر فعلی واقع شده .

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند مسئله نوسازی مناطق زلزله‌خراسان در کمیسیون هم‌آهنگی بحث و تصمیم گرفته شد که از اول سال آینده اینکار شروع شود . اخیراً بدستور نخست‌وزیر برای بررسی وضع اردوگاهها از منطقه بازدید بعمل آمد متأسفانه عده زیادی در اردوگاهها بیکارنشسته منتظر کمک شیر و خورشید

میباشد درحالیکه میتوان از همین افراد برای نوسازی استفاده نمود لذا پیشنهاد شد در صورت تأمین ۵۴۰ میلیون ریال اعتبار فوراً کار نوسازی که نقشه‌های آنها هم آماده است شروع شود و بشرط شروع فوری کار و مساعدت هوا تعدادی از ساختمانها در فروردین ماه تحویل خواهد گردید . در مورد فردوس بررسیهای مقدماتی همه دلالت بر این دارد که شهر را نمیتوان بمنطقه دیگری منتقل ساخت مگر با صرف هزینه بسیار سنگین و تازه عده زیادی که جنب شهر زراعت باغ دارند در این شهر باقی خواهند ماند و دولت ناچار خواهد شد عملاً دوشهر بوجود آورد لذا مهندسین و شهرسازان وزارت آبادانی و مسکن پیشنهاد نموده اند شهر فعلی حفظ و نوسازی شود و در جوار آن یک هزار دستگاه خانه جدید بنا شود تا افرادی که در نتیجه نوسازی خانه های خود را از دست میدهند یا در گذشته صاحب خانه های کوچک بوده اند در این خانه ها جا داده شوند . خانه سازی در شهر فعلی را میتوان از طریق اعتباراتی که در اختیار بانک رهنی قرار گیرد انجام داد تا از تحمیل بر بودجه عمرانی هم کاسته شود .

شاهنشاه فرمودند بسیار خوب بهمین ترتیب عمل کنید . اعتبار لازم نیز تأمین شود .

جلسه مدت یک ساعت و نیم بطول انجامید و در ساعت شش و نیم بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۱۳ آبانماه ۱۳۴۷

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کار - اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - کشاورزی - منابع طبیعی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی و قائم مقام بانک مرکزی افتخار حضور داشتند .

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارک شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

خانه سازی برای صنایع در تبریز

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند در مورد خانه سازی برای صنایع در تبریز حسب الامر مبارک ملوکانه بررسیهای لازم بعمل آمد . نظر باینکه وجوه قابل ملاحظه ای در اختیار بانک رفاه کارگران میباشد و بانک مایل است در امر خانه سازی سرمایه گذاری نماید و چنین اقدامی قسمتی از مشکلات دولت را مرتفع خواهد نمود در صورتیکه اجازه فرمایند بانک رفاه کارگران مبادرت به ایجاد خانه های مختلف برای کارکنان صنایع در تبریز و اراک بنماید .

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند پیش بینی شده شرکتی ایجاد شود که سرمایه آنرا بانک رفاه کارگران تأمین نماید . شرکت دارای شورائی خواهد بود مرکب از وزراء کشور - اقتصاد - آبادانی و مسکن - کار و امور اجتماعی و یک هیئت مدیره سه نفره و یک دفتر مطالعات فنی . شرکت دوتنوع خانه خواهد ساخت یک نوع برای کارگران که بآنها خواهد فروخت و نوع دیگر برای کارمندان که با وصول پیش قسط اجاره خواهد داد . چون عملیات شرکت در جهت تأمین مسکن است اگر اجازه فرمایند معاملات آن از پرداخت مالیات بر درآمد معاف باشد .

شاهنشاه فرمودند قائل شدن استثناء برای این شرکت سبب خواهد شد که شرکتهای دیگر هم توقعات مشابه داشته باشند .

وزیر آبادانی ومسکن بعرض رساندند درقانون مالیاتها نوعی معافیت برای خانههای جدیدالاحداث پیشبینی شده که میتوانند از آن استفاده کنند .

شاهنشاه فرمودند خودتانرا تطبیق دهید با ضوابط مندرج درقانون درمورد تمام این خانهها بروید روی آپارتمان سازی . کاررا شروع وعجله نمائید زودتر انجام شود . باید تا یکسال ونیم دیگر کار خانه سازی دراین نقاط تمام شده باشد . راستی صحبت هائی که درموارد عدیده راجع به آمادگی شرکتهای خارجی جهت سرمایه گذاری درامرخانه سازی شده است بکجا انجامید ؟ همه حرف بوده است ؟ مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند چند دفعه اسراییلی ها صحبت هائی کرده اند ولی هنوز جدی پا جلو نگذاشته اند . آنها میخواهند ده ساله با ۶۵ درصد سود سرمایه شانرا برگردانند .

وزیر آبادانی ومسکن بعرض رساندند علاوه برشرایط فوق اصرار دارند خودشان خانهها را بسازند لذا خواسته شده تا شرایط کار- نوع مصالح وواحد بها را اعلام دارند تا بررسی واطمینان حاصل شود که انجام کاری متناسب گران تمام نشود . شاهنشاه فرمودند البته اگر قرار شود کاررا گران تمام کنند قبول نخواهیم کرد . اساس کار ما اینستکه باید برویم روی آپارتمان سازی وازدادن وام برای ایجاد خانههای کوچک آلونك مانند خودداری کنیم . ازاین بعد بیشتر برای آپارتمان سازی وام بدهید .

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند وامهای بانك رهنی فقط برای خانههای كوچك است اگر اجازه فرمایند این نوع وامها موقوف شود . شاهنشاه فرمودند البته . وام باید برای آپارتمان سازی داده شود . بانك رهنی هم خودش را با این امر تطبیق دهد .

وزیر آبادانی ومسکن بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه نحوه اجرای کار تحت بررسی است وسیاست متخذه روز بیست وپنجم آبانماه درسمینار بانك رهنی اعلام خواهد شد . البته قطع وامها بطوريك مرتبه ممكنست فشارسنگینی برعهده نسبتاً زیادی که به امید وام بانك رهنی خانه سازی را شروع کرده اند وارد آورده وبحكم اجبار خانههای نیمه تمام خودرا بوضع بدتری تکمیل کنند . اگر اجازه فرمایند سیاست مذکور تدریجاً درظرف چند ماه بمرحله اجرا درآید .

شاهنشاه فرمودند قانون تشویق پسرانداز مسكن بکجا رسیده ؟ با اجرای آن ممكنست بانك رهنی بتواند مبالغ زیادی جمع آوری نماید . این موضوع را نيك بی با بانك مرکزی تا مراجعت من ازسفر روشن کند ونتیجه را گزارش نماید .

وزیر کشاورزی بعرض رساندند باتوجه به برنامه‌ای که برای انتقال بعضی دستگاهها بخارج از تهران در نظر گرفته شده اگر اجازه فرمایند بانک رفاه کارگران علاوه بر خانه سازی در تبریز و اراك از اعتبارات خود برای کارمندانی که شهرستانهای مختلف اعزام میشوند نیز خانه بسازند تا موجب تسهیل عزیمت آنها بشود . شاهنشاه فرمودند باید بانک بدرد اینکارها هم بخورد . نيك پی موضوع را یادداشت کند .

بانك علوفه

وزیر منابع طبیعی بعرض رساندند در حال حاضر ۲۷ میلیون رأس گوسفند ۱۳ میلیون بز و ۵,۲۰۰,۰۰۰ گاو که از لحاظ چرا برابر ۲۵,۰۰۰,۰۰۰ گوسفند محسوب میشود يك چهارم دستی و بقیه از مراتع ایران تغذیه میشوند . مساحت مراتع ما ۵۰ میلیون هکتار میباشد که ۳۰ میلیون آن چندان غنی نیست . اگر برای تغذیه هر گوسفند در هر سال ۲ هکتار در نظر بگیریم حداکثر تعداد دامی که میتواند از مراتع ما تغذیه نمایند به ۲۵ میلیون رأس بالغ میگرددند . در حالی که ما دوبرابر این تعداد دام داریم . در نتیجه درست تغذیه نمیشوند . اگر هر گوسفند در ۲۴ ساعت فقط دو ریال علوفه مصرف کند ارزش مراتع ما در سال برقم ۳,۶۵۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان بالغ میگردد . این درآمدی است که عاید کشور میشود بدون آنکه دیناری در راه آبیاری - کاشت - داشت و یا برداشت مراتع سرمایه گذاری کنیم . پیشنهاد میشود اجازه فرمایند مؤسسه‌ای که ممکنست نام آن بانک علوفه یا اسم دیگری باشد برای کمک به کشت علوفه و حفظ و نگهداری مراتع تشکیل شود .

شاهنشاه فرمودند خوب متوجه مطلب هستم . چندین سال است دستور میدهم درباره حفظ مراتع باید اقدام کنید . مراتع ما با سرعت از بین میرود و جای آنها به تلی از خاک تبدیل میگردد . هر لایحه‌ای لازم است تهیه و در دولت مطرح نمائید .

کارخانه تولید کاغذ در شمال

وزیر منابع طبیعی بعرض رساندند شرکت آلمانی کلوکر يك طرح برای سرمایه گذاری در تولید کاغذ در شمال تسلیم داشته که تحت بررسی است . ضمناً شرکت اطریشی استرویلان نیز قبلاً طرح تجمع تولید کاغذ و ویسکوز تسلیم داشته بود که باتفاق وزیر اقتصاد و مدیرعامل سازمان برنامه بررسی شد و قرار است با نمایندگان آنها مذاکره شود تا طرحی بر اساس دادن حق تقدم به تولید کاغذ تهیه کنند که نتیجه بشرفعرض خواهد رسید .

شاهنشاه فرمودند در اتخاذ تصمیمات عجله کنید. موضوع هنوز برای من روشن نیست که آیا آلمانها حاضرند برای این طرح از محل اعتبارات ۲۵ ساله و ۳۵ درصد ربح وام بدهند.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند دوشرکت آلمانی جلو آمده اند من جمله کلوکر که هردو فقط فروشنده ماشین آلات هستند. اجازه میخواهد برای کارهای اساسی با فروشندگان ماشین آلات مذاکره نکنیم چون در ابتدا در باغ سبز نشان میدهند وقتی ما آلوده شدیم مجبور خواهیم شد که تمام هزینه های بعدی را هم تحمل نمائیم. برای کارخانه کاغذ سازی در جنوب از مهندس مشاور استفاده شده و عقب هم نیستیم. اگر اجازه فرمایند برای کارخانه کاغذ شمال هم از شرکت استرویلان بعنوان مهندس مشاور استفاده نمائیم.

شاهنشاه فرمودند پس از تسلیم گزارش مهندس مشاور باید کار را بمناقصه بگذاریم تا قیمت ها بدست آید. اگر قیمت شرکت کلوکر باتوجه به اعتبارات آلمانها و سایر شرایط ارزاتر از دیگران و بنفع ایران بشود آنرا قبول میکنیم والا هر طرحی که بنفع کشور باشد باید همانرا پذیرفت.

فروش گنجاله و تفاله چغندر

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند در مورد فروش گنجاله و تفاله چغندر نظر وزارت کشاورزی آنست که از صدور این فرآورده ها خودداری شود تا به قیمت مناسب در اختیار دامداران داخلی قرار گیرد در حالی که وزارت اقتصاد طرفدار صدور آنها میباشد.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند پیشنهاد وزارت کشاورزی آنست که اجازه صدور وقتی داده شود که دامداران حاضر به خرید آن بهمان قیمت نباشند والا تقدم در خرید بدامداران داخلی داده شود.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند سال گذشته عده ای از دامپروران شکایت کردند که عرضه سبوس کم و قیمت ها زیاد شده لذا جلو صادرات گرفته شد در نتیجه مقدار زیادی سبوس روی دست فروشندگان باقی مانده دامداران هم حاضر بخريد آنها به قیمت صادراتی نمیباشند اکنون سعی دارند همین کار را در مورد تفاله چغندر و گنجاله بنمایند. کارخانجات موقعی دستگاه تفاله خشک کنی میگذارند که نفی داشته باشند. وزارت اقتصاد پیشنهاد کرده قیمت فروش در کارخانه معادل قیمت بین المللی منهای هزینه حمل و نقل تعیین شود. اگر دامداران مایل باشند میتوانند باین قیمت خریداری کنند والا اجازه صدور داده شود.

شاهنشاه فرمودند اینکه صحیح نیست ما علوفه مورد نیاز دامهای خودمانرا

بخارج صادر کنیم وبعد گاو وگوسفند ازخارج خريداري نمائيم ولي بايد حسابها نيز روشن باشد. تا دوهفته ديگر قيمت گنجاله و تنغاله را براي نقاط مختلف کشور براساس محاسبات وزير اقتصاد حساب نمائيد که حاضر باشد. ضمناً دامداران هم بايد بدانند اگر به قيمت معقول خريداري ننمايند ناچار صادر خواهد شد.

روغن نباتي

نخست وزير بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه درمورد بهاي روغن نباتي و منافعي که بمناسبت تخليل قيمت روغن خام عايد شرکتهاي توليدکننده شده درجلاستي بين نمايندگان وزارت اقتصاد - وزارت کشاورزي و وزارت دارائي بررسي شده و نتيجه را وزير اقتصاد بشرفعرض همايوني ميرساند.

وزير اقتصاد بعرض رساندند در حدود ۷۶۰۰۰ تن روغن خام وارد کشور شده که قيمت آن زير قيمتي است که دو سال قبل هنگام تعيين بهاي فروش داخلي در محاسبات منظور شده بود. براي دولت دوامکان وجود داشت اول آنکه بآنها تکليف شود به تناسب تخليل قيمتها از بهاي روغن نباتي کسر نمايند. اتخاذ اين تصميم بعلت وجود دو عامل متغير مشکل بود اول آنکه شرکتهاي توليدکننده مجبوراً قسمتي از مواد اوليه موردنياز را از داخل تهيه ميکنند و قيمتهاي داخلي از نرخ بين المللي بالاتر است ديگر آنکه هيچ معلوم نيست وضع فعلي بين المللي چه مدت دوام پيدا کند وبعد مجبور ميشديم بالطبع افزايش قيمتهاي خارج بهاي روغن مصرف داخلي را هم بالا ببريم لذا با شرکتهاي توليدکننده مذاکره شده که مساحت زير کشت دانههاي روغني خود را از ۲۷,۰۰۰ هکتار به ۶۰,۰۰۰ هکتار افزايش دهند که مستلزم صرف هزينه اي در حدود ۳۶۰ ميليون ريال ميباشد.

شاهنشاه فرمودند تفاوت را در صندوقي توديع نمائيد که براي اضافه کشت طبق برنامه وزارت کشاورزي بمصرف برسد. براساس قيمتهاي بين المللي اين شرکتها چه مبلغ استفاده برده اند؟

وزير اقتصاد بعرض رساندند چند روز قبل ۱۷,۰۰۰ تن آفتابگردان از شوروي از قرار تني ۱۸۹ دلار خريداري نموديم که تحويل تهران حدود ۲۰۰ دلار هر تن ميشود و بر اين اساس منافع خالص شرکتها اگر تمام واردات روي ۱۸۰ دلار حساب شود به ۱۶۰ ميليون ريال بالغ ميگردد.

نخست وزير بعرض رساندند ما براساس ۲۴۰ دلار هر تن قيمت فروش را تثبيت کرديم اکنون که قيمت خريد ماده اوليه به ۱۹۰ دلار تخليل پيدا کرده است بايد تکليف ما به التفاوت زودتر روشن شود.

وزير کشاورزي بعرض رساندند اين تفاوت بدولت تعلق دارد که طبق برنامه

وزارت کشاورزی بمصرف برسد. با شرکت‌های داخلی مذاکره شد موافقت کردند که مابه‌التفاوت را هر شش ماه یکبار بصندوق مخصوص تأدیه نمایند تا تحت نظر هیئت مشترکی مرکب از نمایندگان وزارت کشاورزی و شرکت سهامی دانه‌های روغنی منحصرأ بمصرف اعطای وام‌های لازم برای توسعه کشت دانه‌های روغنی برسد. شاهنشاه فرمودند این حداقل چیزی است که من میتوانم بپذیرم. بهمین ترتیب اقدام کنید ولی به تولیدکنندگان دانه‌های روغنی هم تذکر دهید که باید قیمت‌ها هر سال تقلیل پیدا کند و بعد از سه سال به سطح قیمت‌های بین‌المللی برسد. همین امر در مورد پنبه و برنج هم صادق است. در مورد صنایع هم حالا ما زیاد فشار نمی‌آوریم تا کارشان نضج بیشتری بگیرد والا آنها هم باید بفهمند که باید بروند روی بهبود و ارزانی جنس و دادن حقوق بیشتر بکارگران. پنجاه درصد نفع خالص را برسانند به ۱۵ درصد که باز هم از همه جای دنیا بیشتر است ثابت‌توانند صادر کنند.

توسعه کشاورزی در خوزستان

وزیر آب و برق بعرض رساندند اوایل سال جاری چند شرکت خارجی پیشنهادهایی تسلیم داشته‌اند که بررسی شده. هدف آنها این بود که دولت ایران در توسعه کشاورزی خوزستان سرمایه‌گذاری کند و آنها در فروش محصولات نماینده دولت ایران بشوند و پنجاه درصد سود حاصله سهم آنها گردد که قسمتی از این مبلغ را در ایران سرمایه‌گذاری نمایند. بآنها پاسخ داده شد که نظر دولت ایران آنست که آنها واقعاً در ایران سرمایه‌گذاری کنند. چند روز قبل نمایندگان چند شرکت دیگر هم بایران آمده و ابراز علاقه کرده‌اند که در کشاورزی ایران سرمایه‌گذاری کنند. شاهنشاه فرمودند بهر حال کشاورزی در سطح وسیع با استفاده از آخرین روشها و امکانات و دست داشتن به بازارهای داخلی و خارجی باید هر چه زودتر در این کشور شروع شود با تمام شرکتها مذاکراتتان را ادامه دهید. هر چه منطقه زیر کشت وسیع‌تر بهتر. شرکت‌هایی که پیشنهاد داده‌اند معروفیت دارند و حتماً جدی هستند. زمین برای کار آنها در کجا در نظر گرفته‌اید؟

وزیر آب و برق بعرض رساندند ۱۰۰,۰۰۰ هکتار زمین در خوزستان در نظر گرفته شده و شروع بخريد آنها کرده‌ایم و پیش‌بینی میشود بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ میلیون تومان مورد نیاز باشد. باتوجه به اینکه در برنامه چهارم فقط ۷۰۰ میلیون تومان برای این قبیل کارها در نظر گرفته شده و ۳۵۰ میلیون تومان آن برای کشاورزی در شمال کشور میباشد. لذا فقط ۳۵۰ میلیون تومان برای کارهای جنوب باقی‌میمانند که کافی نیست.

شاهنشاه فرمودند بعداً هرطور شده باید اعتبارات بیشتری برای اینکارها در نظر بگیریم. من به کشاورزی اهمیت زیاد میدهم. رشد ۴ - ۵ درصد برای ما کافی نیست.

وزیر آب و برق بعرض رساندند کمیسیونی برای خرید زمین تشکیل شده و گزارش پیشرفت کار را هر دو هفته یکبار به شورائی مرکب از وزراء تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - آب و برق - مدیر عامل سازمان برنامه و استاندارد خوزستان تسلیم مینماید.

شاهنشاه فرمودند گزارش پیشرفت کار کمیسیون خرید زمین را هر دو هفته یکبار بدفتر مخصوص شاهنشاهی ارسال دارید و از حالا تکلیف تمام اراضی زیرسدهای کارون و مارون را هم روشن کنید.

محل کارخانه آسانسور سازی

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند در مورد محل کارخانه آسانسور سازی با وزیر اقتصاد مذاکره شده نظرایشان آنست که کارخانه در اراک نصب شود در حالی که کارشناسان وزارت آبادانی و مسکن معتقداند بدلیل اقتصادی و بعلت نزدیکی ببازار مصرف ارجح است که در شهر صنعتی قزوین دائر گردد.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند بنظر وزارت اقتصاد اراک مرجح است زیرا در جوار کارخانه ماشین سازی خواهد بود که خواهد توانست قسمتی از احتیاجات کارخانه آسانسور سازی را تأمین کند.

شاهنشاه فرمودند نسبت به این موضوع مدیر عامل سازمان برنامه بین وزارت اقتصاد و وزارت آبادانی و مسکن قضاوت نماید و نتیجه را گزارش کند.

تکلیف کارخانه آسانسور سازی را هم زودتر روشن کنید منتهی باید در معامله ثان قید کنید که اجازه ساخت هر نوعی را از هر کجا بتوانید خریداری نمائید کارخانه قادر باشد آنرا انجام دهد هم بتواند آسانسور سریع السیر بسازد هم آسانسورهای معمولی کندرو.

جلسه مدت دو ساعت ادامه داشت و در ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۲ دیماه ۱۳۴۷

در این جلسه آقایان نخست وزیر- وزراء دارائی - کشور- اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی - کار و امور اجتماعی - کشاورزی - منابع طبیعی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - مدیرعامل سازمان برنامه و رئیس بانک مرکزی افتخار حضور داشتند .

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارک شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

نحوه استفاده از قبوض مربوط بفروش املاک

شاهنشاه فرمودند تقاضائی که خورده مالکان کرده بودند که احیاناً بتوانند اسناد مربوط به واگذاری املاکشان بزارعین را بابت مالیات بوزارت دارائی تسلیم دارند بکجا رسید و اصولاً چه اقدامی در این مورد صورت گرفته است ؟

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند هنگام طرح موضوع در کمیسیون مربوطه مجلس سنا پیشنهاد شد بخورده مالکان حق داده شود بتوانند اسناد واگذاری املاک استیجاری بزارعان را بابت هرنوع مالیات بوزارت دارائی بدهند تا این اسناد قابل خرید و فروش در بازار بشود .

وزیر دارائی بعرض رساندند اگر خورده مالکان بخواهند این اسناد را در مقابل مالیات گذشته ملکی خودشان تسلیم دارند هیچ مانعی در بین نخواهد بود منتهی آنها میخواهند آزادی عمل داشته باشند اسناد را بازاء هرنوع مالیات حتی فرضاً مالیات حقوق ارائه نمایند که ممکنست باعث کسر درآمد دولت گردد . مگر آنکه وزارت اصلاحات ارضی وصول آنها را تقبل نماید که در این صورت اشکالی در بین نخواهد بود .

شاهنشاه فرمودند صاحبان این اسناد میتوانند اسناد خود را بابت بدهی مالیاتی گذشته ملکی خود ارائه دهند و یا در کارهایی که دولت تعیین مینماید مانند شرکت های کشت و صنعت و یا شرکت های سهامی زراعی بصورت سرمایه بکار اندازند که دولت صد درصد آنها را تضمین خواهد نمود . مراتب را بهمین ترتیب اعلام نمائید.

لایحه کشت خشخاش

شاهنشاه فرمودند لایحه مربوط به کشت خشخاش را چه کسی دنبال میکند ؟ وزیر دارائی بعرض رساندند لایحه مربوط به کشت مجدد خشخاش که تحت نظارت دولت انجام شود با همکاری نمایندگان وزارت اقتصاد - کشاورزی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی و تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی تهیه شده و در مقدمه آن قید گردیده که در اجرای قانون منع کشت خشخاش و استعمال ترياك مصوب سال ۱۳۳۴ نهایت دقت و مراقبت بعمل آمده و در راه مبارزه با مواد مخدر از هیچ کوششی فروگذار نشده ولی مطالعات دولت حاکی از آنست که بعلت ادامه کشت خشخاش در کشورهای همجوار نه تنها سیاست دولت ایران عملاً بالا اجرا مانده بلکه ضررهای فراوانی هم از طریق قاچاق ترياك متوجه کشور گردیده است و لذا کسب مجوز شده که طبق برنامه خاصی اجازه کشت مجدد داده شود .

شاهنشاه فرمودند این مقدمه کافی نیست . اضافه کنید که با وجود تمام تلاشی که برای کشف قاچاق بعمل آمده و تلفات زیادی که از این راه وارد گردیده نه تنها ضررهای مالی زیادی بکشور تحمیل شده بلکه هزارها نفر از اتباع این کشور گرفتار و محبوس و خانواده های آنها بی سروسامان شده اند چون واقعاً از گذراندن این لایحه دو هدف داریم یکی آنکه کشورهای همجوار متوجه اهمیت مطلب شده شاید از ادامه کشت خشخاش منصرف شوند و دیگر آنکه تکلیف هزارها خانواده که بی سرپرست شده اند زودتر روشن گردد . زندانهای ما مملو از چنین افرادی میباشد که بجرم داشتن فرضاً چند گرم ترياك محکوم شده اند . در سفر اخیر شهبانو به آذربایجان هشتاد درصد عرایض از طرف خانواده های بوده که مرد آنها بجرم حمل یا مصرف ترياك محبوس گردیده و معلوم نیست چه سرنوشت شومی در انتظار زنان و دختران این افراد میباشد . حتماً براه فساد میروند و منحرف میشوند و باید جلو اینکار را گرفت . البته در لایحه قید کنید تا زمانی ما بکشت خشخاش آنها تحت نظر دولت ادامه میدهیم که در ممالك همجوار هم کشت شود ولی بمجرد آنکه آنها واقعاً کشت را ممنوع نمایند ما هم بلافاصله و حتی یکسال قبل از آن از ادامه کشت خودداری خواهیم کرد .

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند حسب الامر مبارك

ملوكانه در لايحه ديگري كه در دست تصويب است مجازاتهاي سنگيني براي كشاورزان معتاد پيش بيني شده است . در اين لايحه هم پيش بيني هاي در مورد كارگران دولتي بعمل آمده است .

شاهنشاه فرمودند بكارگران و كشاورزان نكنيد . بلكه مجازاتها را شامل حال تمام كساني بنمائيد كه معتاد به مصرف ترياك يا ساير مواد مخدر بوده و از صندوق دولت بهر صورت وجهي دريافت مي دارند . خيلي هم شدت عمل بخرج بدهيد مگر آنكه مجوز پزشكي در دست كسي باشد كه البته مستثنى خواهد بود . بايد سعي كرد بهر شكل و از هر طريق شده معتادين را مداوا كرد . تا زماني كه معتاد داريد از هر كجا كه باشد ترياك يا مواد مخدر ديگر را بدست مي آورد ولي اگر طبق دستور و تجويز پزشك ترياك در اختيار معتادين قرار گيرد اولاً معتادين را مي شناسيد و بهتر ميتوانيد آنها را مداوا و با اين بلای خانمانسوز مبارزه كنيد و ثانياً قاچاق تقليل پيدا خواهد كرد .

حالا نماينده ما در سازمان ملل متحد باتفاق نمايندگان دولتهای امريكا و انگليس و فرانسه و چند كشور ديگر طی قطعنامه ای پيشهاد کرده اند هر نوع ماده ای كه ممكنست در روح و فكر انسان اثر بد بگذارد بكلي ممنوع شود .

وزير آباداني و مسكن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند برای حصول اطمینان از صحت مزاج كاركنان دولت و محصلين ميتوان طبق برنامه خاصی سالی يك يا دوبار كليه كارمندان و محصلين را مورد معاینات طبی قرارداد تا ضمناً معلوم شود چه كساني معتاد بمصرف مواد مخدر مي باشند . چون غالباً قاچاقچي هاي اصلی افراد بيگناه را بدام می اندازند و توسط آنها به كسب نامشروع خود مبادرت می ورزند و اگر افراد دست دوم شناخته شوند ممكنست بتوان از اين راه قاچاقچي هاي اصلی را هم شناخت . اصولاً دستگاههای امنيتی و انتظامی غالب قاچاقچيان اصلی را می شناسند منتهی چون مدرک قابل قبول برای دادگاهها عليه آنها در دست نيست نمیتوان به توقیف آنها مبادرت كرد . چندی قبل بحكم اجبار با استفاده از قانون امنيت اجتماعی عده زيادی توقیف و تبعيد شدند ولی بعد عده ای از آنها توسط دادگاهها آزاد گردیدند .

شاهنشاه فرمودند گزارش دقيق اينكار را باطلاع ما برسانيد . طبق قوانين موجود لااقل شش ماه كه ميتوانيد آنها را تبعيد كنيد .

واردات روغن نباتی

وزير كشاورزی بعرض رساندند با نمايندگان وزارت اقتصاد و وزارت توليدات كشاورزی و مواد مصرفی مذاكره و قرار شد از نمايندگان كارخانجات

تولیدکننده روغن نباتی دعوت بعمل آید و ترتیبی اتخاذ شود وجوهی که بابت تقلیل بهای روغن خام وارداتی و مابه‌التفاوت آن با قیمت فروش داخلی عاید آنها شده در صندوقی تودیع شود و صرفاً بمصرف توسعه کشت دانه‌های روغنی برسد و درآینده نیز واردات روغن خام از طرف یا با نظارت دولت صورت گیرد و آنچه عاید میشود از طریق صندوق مذکور با نظر وزارت کشاورزی صرفاً بمصرف توسعه کشت دانه‌های روغنی برسد.

شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد بهمین ترتیب عمل کنید.

قیمت فروش تفاله چغندر و کنجاله

وزیر اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه بررسی کاملی درمورد قیمت‌های بین‌المللی تفاله چغندر و کنجاله و قیمتی که براساس آن باید این محصولات توسط کارخانجات تولیدکننده در داخل کشور بدامداران فروخته شود بعمل آمد. قیمت تفاله چغندر در داخل کشور بین ۱۸۰۰ تا ۲۵۰۰ ریال هر تن نوسان دارد. مقداری از تولید داخلی توسط دامداران مصرف میشود و مقداری هم صادر میگردد. صادرات بطور نسبی روبه کاهش است. قیمت وارداتی بنادر ژاپنی برای تفاله چغندر هر تن ۵۸ دلار میباشد. بوزارت کشاورزی پیشنهاد شده کارخانجات تولیدکننده براساس قیمت فروش بین‌المللی منهای هزینه حمل و نقل با دامداران قرارداد دسته‌جمعی منعقد نمایند بشرط آنکه دامداران هم حاضر شوند محصولات را یکجا تحویل گیرند نه آنکه تدریجاً مراجعه نموده مقادیر ناچیزی خریداری کنند که مستلزم ایجاد تأسیسات برای نگاهداری توسط کارخانجات باشد. قرار است بر همین اساس مذاکراتی صورت گیرد تا هم تحمیلی از هیچ طرف نشود و هم بتوان مازاد بر احتیاجات داخلی را صادر نمود.

شاهنشاه فرمودند این پیشنهاد برای حال حاضر خوبست بهمین ترتیب عمل کنید ولی در هر شهر بزرگ ایران باید يك مصرف دامي در نظر گرفته شود. مثلاً اصفهان که يك شهر بزرگ است باید يك مرکز دامپروری داشته باشد و محصولات تفاله چغندر کارخانجات قند آن شهرستان حتی المقدور در همانجا بمصرف برسد. البته محصولات را که نمیتوان مفت و مجانی در اختیار دامداران قرارداد ولی از طرف دیگر صحیح نیست ما نسبت به پرورش دام اقدام جدی نکنیم بعنوان اینکه صادرات تفاله چغندر داریم و بعد دام را از خارج با قیمت گران خریداری نمائیم. این نقض غرض میشود. آنهایی که دامداری صحیح دارند باید بتوانند به قیمت معقول تفاله چغندر و کنجاله را خریداری نمایند.

مصرف ذخیره سود بمنظور توسعه صنایع اتومبیل سازی

شاهنشاه فرمودند صاحبان صنایع اتومبیل سازی در تهران پیشنهاد کرده‌اند اجازه داده شود با استفاده از معافیت‌های مالیاتی از محل ذخیره سود در جهت توسعه و تکمیل صنایع خود اقدام نمایند.

وزیر دارائی بعرض رساندند بموجب قانون جدید مالیاتها معافیت‌هایی درمورد مصرف ذخیره سود در کارخانجات جهت تکمیل و توسعه و ایجاد واحدهای صنعتی جدید پیش‌بینی شده است منتهی برای جلوگیری از تراکم جمعیت در تهران و اصفهان با مشورت وزارت اقتصاد و تأیید دولت مقرر گردید کارخانجات در تهران تا شعاع ۱۲۰ کیلومتر و در اصفهان تا شعاع ۵۰ کیلومتر (به نسبت ۵۰٪) مشمول این معافیت نشوند و بهمین ترتیب تاکنون اقدام شده است. اگر قرار شود کارخانجات سازنده اتومبیل از این دستور مستثنی شوند سایر کارخانجات نیز توقعات مشابهی خواهند داشت و سیاست اصلی امر بلااجرا خواهد ماند.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند کارخانجات تا حدود معینی نسبت به توسعه کار خود میتوانند با استفاده از معافیت از محل ذخائر مربوطه اقدام نمایند به شرط آنکه سرمایه‌گذاری تازه خارج از شعاع ۱۲۰ کیلومتر باشد ولی آنچه اکنون تقاضا دارند اینست که بتوانند واحدهای جدید را در منطقه تهران نصب و مورد بهره‌برداری قرار دهند که سبب تراکم بیشتر جمعیت در تهران خواهد شد و مشکلات زیادی از لحاظ شهرسازی و چگونگی رفع احتیاجات فراهم خواهد آورد. در ضمن کارخانجات منطقه تهران در صورت ضرورت و با تأیید طرح از طرف وزارت اقتصاد میتوانند کار خود را در همین منطقه نیز توسعه دهند ولی دیگر حق استفاده از معافیت مالیاتی بابت ذخیره سود را ندارند.

شاهنشاه فرمودند در صورتیکه این نکات مورد توجه قرار گرفته و امکانات توسعه در شرایط معینی پیش‌بینی شده است بهمان ترتیبی که وزیر دارائی و اقتصاد پیشنهاد مینمایند اقدام شود ولی بهر حال کارخانجات باید بتوانند برای کارگران خود مدارس حرفه‌ای و محل سکونت در جوار هر کارخانه بنا نمایند که در رفع مشکلات شهری نیز مؤثر باشد. لازم است بین کارخانجات کوچک و واحدهای بزرگ که امکان صادرات دارند امتیاز قائل شد. بین کارخانه آجرپزی که فعالیت محلی دارد و اتومبیل یا اتوبوس سازی که صادرات ایجاد میکند فرق است. ایندو را نمیتوان در یک ترازو گذاشت و با یک معیار سنجید. شاید بنفع کشور باشد برای دسته دوم مزایای خاصی قائل شود.

جلسه مدت دو ساعت و سه ربع ادامه داشت و در ساعت هفت و نیم بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۹ اسفندماه ۱۳۴۷

آقایان نخست وزیر- وزراء دارائی- کشور- اقتصاد- تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی- آب و برق- آبادانی و مسکن- مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی- کشاورزی- کار و امور اجتماعی- رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی- مدیرعامل سازمان برنامه و رئیس بانک مرکزی افتخار حضور داشتند. در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارک شاهنشاهی آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید:

درآمد ایران از حوزه قرارداد نفت

شاهنشاه فرمودند آخرین خبر اینست که نمایندگان شرکت‌های عضو کنسرسیوم امروز صبح شرکت ملی نفت ایران اطلاع داده‌اند که سال آینده درآمد ایران از صادرات نفت حوزه قرارداد به ۹۰۵ میلیون دلار بالغ میگردد در حالی که ما قبلاً بآنها گفته بودیم که برای اجرای برنامه‌های عمرانی لااقل به یک هزار میلیون دلار احتیاج داریم لذا شرکت ملی نفت ایران دستور دادیم اصولاً وارد بحث نشوند و یادداشت آماری آنها را مسترد دارند. وزیردارائی هم بهمین ترتیب رفتار نماید. اگر تقاضای استمهال نمودند بگوئید حداکثر تا آخر آوریل منتظر خواهیم شد والا فردا دستور خواهیم داد لایحه لازم جهت حفظ منافع ایران تهیه و تسلیم قوه مقننه نمائید. متأسفانه شرکت‌های نفتی زیر قولشان که برای امسال داده بودند، زده‌اند. ما دیگر چطور میتوانیم بقول آنها اعتماد نمائیم. آخر هر سال همین بساط را بآنها داریم. بهتر است آنها با ما درنیفتند برای اینکه اوضاع با سال ۱۳۳۱ خیلی تفاوت کرده است. اگر ما پیشقدم شویم گمان نمی‌کنم دول عربی جرأت کنند از ما عقب بیفتند. این مرتبه دیگر وضع آنسال نیست که اگر نفت ایران را از دست بدهند

بتوانند فوراً آنرا از عراق و کویت و سایر کشورهای عربی جبران کنند. وضع دنیا هم فرق کرده است. آنروز يك کشور پیدا نشد که يك بشکه نفت از ایران صادر نماید ولی تصور میکنم حالا تعداد زیادی از کشورها آمادگی معامله با ما را داشته باشند.

واردات روغن نباتی

وزیر کشاورزی بعرض رساندند با نمایندگان وزارت اقتصاد، وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی و کارخانجات تولیدکننده روغن نباتی مذاکراتی درباره پرداخت مابه‌التفاوت بهای روغن خام وارداتی و قیمتی که هنگام احتساب نرخ فروش داخلی برای آن در نظر گرفته شده بود صورت گرفته. واردکنندگان حاضر شده‌اند برای سه ماهه آخر سال جاری چهل میلیون ریال بصندوق توسعه کشت دانه‌های روغنی که برای همین منظور ایجاد شده است پرداخت نمایند ولی برای نه ماهه اول سال ادعاهائی دارند که پس از رسیدگی و تعیین رقم دقیق مابه‌التفاوت آن مدت هم وصول و بصندوق واریز خواهد شد. در آئین‌نامه مصرف این وجوه قید گردید که تمام چکها باید بامضای نماینده وزارت کشاورزی برسد تا اطمینان حاصل شود که بمصرف واقعی خواهد رسید. ضمناً پیش‌بینی شده که از محل وجوه صندوق - جز ای باره‌ای هزینه‌های معمولی هیچگونه حقوق و مزایائی بمدیرعامل یا مدیران پرداخت نشود. اگر اجازه فرمایند طبق آئین‌نامه اقدام شود.

شاهنشاه فرمودند البته این بد نیست ولی قیمت دانه‌های روغنی را نباید بطور مصنوعی بالا نگاهداشت. بعد از سه چهار سال قیمت باید برسد بقیمت بین‌المللی. اصولاً هیچ محصولی در ایران نباید گرانتر از نرخ بین‌المللی فروخته شود چون تحمیل ناروائی است بمصرف‌کننده. مثل قضیه برنج نشود که هرچه میزان محصول اضافه میشود بجای اینکه قیمت کاسته شود افزایش می‌یابد. باید اقدامی نمائید که مقدار برداشت از هر هکتار بحد متوسط میزان تولید بین‌المللی برسد آنوقت آنقدر مازاد خواهید داشت که قیمت خود بخود تقلیل می‌یابد.

وزیر کشاورزی بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند وزارت کشاورزی اعلام نماید که حاضر است برنج را در سال آینده هر کیلو حداقل بیست ریال خریداری نماید تا کشاورزان با اطمینان از این نرخ به توسعه کشت همت ورزند. شاهنشاه فرمودند مطالعه نمائید هر قیمتی منصفانه است اعلام نمائید.

مصرف ذخیره سود بمنظور توسعه و تکمیل صنایع اتومبیل سازی

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند صاحبان صنایع

اتومبیل‌سازی در تهران پیشنهاد نموده‌اند اجازه داده شود با استفاده از معافیت‌های مالیاتی از محل ذخیره سود در جهت توسعه و تکمیل صنایع خود اقدام نمایند. مراتب در جلسه قبل بشرف‌عرض همایونی رسید امر و مقرر فرمودند در این جلسه مجدداً مطرح شود.

شاهنشاه فرمودند به نخست وزیر دستور داده‌ام بآنها ابلاغ نماید برنامه کارشانرا زودتر ارائه دهند. اگر نقشه آنها عملی و در جهت توسعه صادرات باشد آنوقت مسئله کمک بآنها یا از طریق قائل شدن معافیت مالیاتی یا تشویق صادرات باید بطور جدی بررسی شود چون هم ایجاد کار میشود هم به توسعه صنایع مساعدت میگردد هم افراد کاردان و کارشناس بکار مشغول میشوند هم سطح حقوق کارگران بالا میرود و هم صادرات برای ایران تأمین میشود. از اینها گذشته باتوجه به کمبود مدیران مجرب در کشور شاید برای این صنایع مشکل باشد بتوانند واحدهای خود را در چند محل مستقر نمایند. باید صنایع ما بتوانند در سطح بین‌المللی رقابت نمایند. برای همیشه که نمیشود بر اساس بالا بودن غلط قیمت‌های داخلی و حمایت ناصحیح از صنایع بمصرف کننده تحمیل کنیم. او چه تقصیری کرده‌است؟ اگر بتوانیم اتومبیل ساخت داخلی را بجای هیجده هزار تومان مثلاً چهارده هزار تومان عرضه نمائیم حتماً بازار صادراتی پیدا خواهد کرد. از این بعد باید مقیاس واحدهای ما به اندازه‌ای باشد که قیمت تمام شده قابل رقابت با محصولات مشابه بین‌المللی تعیین گردد تا بتوانیم سطح مزد کارگر را نیز افزایش دهیم. نکته دیگر مسئله خانه سازی برای کارگران است. اگر بتوانند برای کارگران در جوار کارخانه خانه بسازند باید از برخی معافیت‌های مالیاتی برخوردار گردند. اگر کارگر بجای صرف دوساعت وقت در ایاب و ذهاب که حتماً با ناراحتی هم همراه است این وقت را صرف تفریحات سالم نماید آنوقت با روحیه کاملاً متفاوتی بکار ادامه میدهد و از زندگی راضی‌تر و نسبت بکارخانه خود صمیمی‌تر خواهد بود و هر روز در پی تغییر محل کار نمیشود.

حداقل دستمزد

وزیر کار و امور اجتماعی بعرض رساندند در اجرای اوامر شاهنشاه بررسی‌های لازم در جهت تعیین حداقل دستمزد بعمل آمده پیشنهاد میشود اگر اجازه فرمایند در حال حاضر کشور به سه منطقه تقسیم و برای هر منطقه بر حسب سطح اشتغال و میزان دستمزدها ۵۰ - ۵۵ و ۶۰ ریال تعیین نرخ شود.

شاهنشاه فرمودند مانعی ندارد ولی اینکار باید جنبه موقت داشته باشد و بهر حال خیلی دقت کنید که مسئله سهم شدن کارگران در بیست درصد منافع کارخانجات دقیقاً اعمال و اجرا گردد. چون ما در حال حاضر در رونق صنعتی

هستیم نمیخواهیم اقدام حادی در امر افزایش دستمزدها نمائیم مبادا وقفه‌ای در این پیشرفت رخ دهد. ولی موقعی صنایع ایران سالم میشود که تولید واحدهای صنعتی ما بمقدار مطلوب برسد و خود بخود میزان دستمزد کارگران هم افزایش خواهد یافت. باید اقدامی نمائیم که تا دوسه سال دیگر معایب توزیع داخلی برطرف شود. سرخانه‌ها ساخته شود. تعاونیها براه افتد. محصولات کشاورزی و صنعتی زیاد شود تا بتوان دستمزدها را نیز بالا برد. اصولاً تا آخر برنامه عمرانی چهارم هیچ ایرانی نباید کمتر از روزی دویست ریال عایدی داشته باشد. این حداقلی است که با وضع امروز ایران تطبیق دارد. ده سال دیگر باید بروزی چهارصد ریال برسد.

آئین‌نامه نان

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند شرکت واحد نان تهران بوجود آمده و در نظر است قبل از پایان سال جاری شروع بکار نماید. طبق برآورد اگر هر دکان ۵۰ کیلو آرد در روز پخت نماید میتوان اطمینان حاصل نمود که در حدود ۵۰۰ تا ۷۰۰ ریال درآمد خالص بدست آورد و باین ترتیب بیش از ۲۳۰۰ دکان نانوائی مورد نیاز نمیشد در حالی که در حال حاضر بیش از ۲۸۰۰ دکان کار میکنند که تعدادی از آنها باید تعطیل شود و شرکت نان تهران حاضراست از طریق مذاکره موضوع را حل نماید و احتمالاً از دکانهای اضافی جهت توزیع نان ماشینی استفاده بعمل خواهد آمد. مطلب اساسی برای سازمان غله آنست که حدود ۴ میلیارد ریال بانك مرکزی مقروض میباشد که قدرت تأدیه آنرا ندارد. پیشنهاد وزارت تولیدات کشاورزی آنست که این مبلغ روی قروض کلی دولت بانك مرکزی اضافه شود و از سال آینده سازمان غله به اتکاء غله موجود از بانك وام بگیرد و در پایان همان سال هم تصفیه حساب نماید.

نکته دیگر آنست که هنوز معلوم نیست اداره نان تهران که نقش حساسی در کارها ایفاء مینماید تابع شهرداری تهران است یا وزارت تولیدات.

شاهنشاه فرمودند این موضوع اخیراً در هیئت دولت مطرح و نسبت بآن اتخاذ تصمیم ننماید. آئین‌نامه نان را هم با کمال قدرت اجرا کنید. باید ترتیبی اتخاذ شود که اهالی تهران بتوانند نان مرغوب بقیمت معقول در اختیار داشته باشند نه آنکه هر روز دستخوش تمایلات نانوایان و آسیاداران گردند.

تخصیص اعتبارات بانكها

رئیس كل بانك مرکزی بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه درباره

تفكيك اعتبارات بانكها بين فعاليتهاى مختلف در كشور بر رسيهائى زيادى بعمل آمد و طبق ارقامى كه جمع آورى گرديده اعتبارات باين ترتيب تخصيص داده شده :

بازرگانى داخلى	۲۷٪
صنعت	۱۴/۶٪
ساختمان	۱۳/۴٪
كشاورزى	۱۰/۵٪
واردات	۱۰٪
صادرات	۵٪
متفرقه	۲۰٪

البته استبعادى ندارد كه قسمتى از اعتبارات تخصيصى به يك رشته بمصرف رشته ديگر رسيده باشد. اگر بخواهيم ارقام واقعاً دقيقى بدست آوريم ناچار بايد شكل اسناد و طرز نگاهدارى دفاتر بانكها وحتى نحوه معاملات آنها را تغيير داد كه كار نسبتاً مشكلى است .

وضع بازار

رئيس كل بانك مركزى بعرض رساندند طبق صورتى كه بانك مركزى از وضع اعتبارات پنجاه شركت و بازرگان طراز اول كشور بدست آورده ميزان فعاليت خوب و رضايت بخش بوده است و بانك ملى بر آورد نموده كه در سال جارى ۹۷ ميليارد ريال اعتبار اعطاء نمايد در حالى كه رقم قطعى در سال گذشته فقط ۴۰۰ ميليارد ريال بوده است . از لحاظ وضع بازار نيز كارها خوب و معاملات عمده فروشى داراى رونق بوده است و اگر بمناسبت زمستان سرد و تصادف ايام ماه محرم با تعطيلات نوروزى نبود خرده فروشى هم رونق مى يافت .

شاهنشاه فرمودند اين وضع در دو سه ماه اول سال آينده جبران ميشود . ميزان رشد اقتصادى در سال ۴۷ چقدر پيش بينى شده ؟

رئيس بانك مركزى بعرض رساندند بر آورد ما كه خيلى هم به ارقام وزارت اقتصاد نزديك است در حدود ۱۲٪ ميباشد كه بر اساس تغيير قيمتها رشد حقيقى به ۱۰/۶٪ ميرسد .

شاهنشاه فرمودند حالا به بينيم در آمد ما از نفت در سال آينده چه مبلغ خواهد بود ما بهر حال تلاش خودمانرا ميكنيم و نميتوانيم از حقوق حقه ملت ايران صرف نظر نماييم .

جلسه مدت يك ساعت و نيم ادامه داشت و در ساعت شش و نيم بعد از ظهر پايان يافت .

صورت جلسه ۲۶ اسفند ماه ۱۳۴۷

در این جلسه آقایان نخست وزیر- وزراء دارائی - اقتصاد - آبادانی و مسکن - مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - مدیرعامل سازمان برنامه - رئیس بانک مرکزی - رئیس دفتر مرکزی طرح و بودجه - یگانه معاون وزارت اقتصاد و راسخ معاون سازمان برنامه افتخار حضور داشتند و موضوعهای زیر مطرح گردید :

اعتبارات عمرانی در سال ۴۸

نخست وزیر بعرض رساندند با کسب اجازه از پیشگاه مبارک ملوکانه در این جلسه فقط موضوعهای مربوط به اعتبارات عمرانی و ارزی و مقررات واردات و صادرات سال ۴۸ و مشکلات مربوط بشرفعرض همایونی میرسد .

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند جمع هزینههای عمرانی و باز- پرداخت قروض داخلی و خارجی بالغ بر ۱۰۹ میلیارد ریال میگردد . اگر درآمدها با خوشبینی برآورد شود معادل همان مبلغ هم وصولی خواهد بود در غیر این صورت پیشبینی میشود تا ۹ میلیارد ریال کسری داشته باشیم و این رقم سواى اعتبارات اضافی مورد نیاز شاه لوله گاز - ذوب آهن و پتروشیمی میباشد . اگر قرار شود ارقام اخیر هم پرداخت شود جمعاً ۲۰ میلیارد ریال کسری خواهیم داشت .

شاهنشاه فرمودند از جریان امر اطلاع دارم . امروز صبح به نخست وزیر دستوراتی داده ام الآن هم تکرار میکنم که یادداشت و تعقیب کنید . اول آنکه ما حتی تصور درآمد کمتری از کنسرسیوم را هم نمیکنیم . یا باید همان اندازه بما بپردازند یا میرویم روی سیستم دیگری که در این صورت تمام سیاستهای ما تغییر خواهد کرد . این برای ما غیر قابل قبول است که این حضرات ما را از استفاده از ثروت خودمان محروم کنند .

اگر بنا شود روی کم شدن درآمد نفت برنامه‌هایمانرا تغییر دهیم پس چه بهتر که يك باره آنها را عوض کنیم و به یینیم چه میشود . هر سال ما همین بساط را داریم . اینکه برنامه‌ریزی نمیشود . نکته دیگر آنکه برای تأمین احتیاجات صنعت پتروشیمی یا باید بروید وام تحصیل نمائید یا اگر شريك آمریکائی شما نتواند پول پیدا کند برای او شريك پیدا کنید . البته بهتر است وام بگیرید . برای شاه لوله گاز هم باید وام بگیرید . پیشنهاد وامهائی که میرسد باید با دقت بررسی کنید و برای مختصر تفاوت ربح نگذارید امکانات از دست برود . اینها مطالبی است که آقایان مسئول هستید . باید بما ثابت کنید . اگر شرایط وام خیلی بد است که اصلاً صحبت‌اش هم نیست والا برای خاطر يك یا دو میلیون دلار نباید این مملکت را از امکانات محروم کرد . ما اگر سال ۴۸ را بسلامت پشت سر گذاریم با اتمام طرحهای شاه لوله گاز و پتروشیمی سالهای ۴۹ و ۵۰ آسانتر میگردد .

نخست وزیر بعرض رساندند اشکال اساسی کار آنست که مسئولین شاه لوله گاز و پتروشیمی مرتباً در بر آورد هزینه‌ها تجدید نظر میکنند . اگر اجازه فرمایند برای یکبار هم که شده بآنها ابلاغ گردد که باید هزینه مورد نیاز را برای سال ۴۸ اعلام دارند و حق نداشته باشند بیش از چند درصد در آن تغییر دهند . در مورد هزینه مورد نیاز خط لوله گاز تا کنون هشت مرتبه تجدید نظر شده و طبق اطلاع هنوز هم ارقام قطعی نیست و طرحی که قرار بود ۳۲۵ میلیون دلار هزینه بردارد اکنون پش یینی میشود که ۵۵۰ میلیون دلار هزینه بردارد .

شاهنشاه فرمودند بآنها ابلاغ کنید که اگر تا یکماه دیگر ارقام دقیق و بر آورد نهائی را ندهند سازمان بازرسی شاهنشاهی دستور داده خواهد شد بموضوع رسیدگی نماید .

نخست وزیر بعرض رساندند در تهیه بعضی فرآورده‌های فرعی پتروشیمی میتوانیم از بخش خصوصی استفاده کنیم .

شاهنشاه فرمودند در تهیه فرآورده‌های دست دوم هیچ اصراری نداریم که دولت اقدام کند کافی است که ماده اولیه در دست دولت بماند تا از نوسانات قیمت جلوگیری کند . وزارت اقتصاد صورت فرآورده‌های فرعی را آماده کند تا دستور دهیم کداميك باید در دست دولت بماند و کداميك به بخش خصوصی واگذار گردد . با این اقدام میتوان سرمایه‌های داخلی را جذب کرد و احتمالاً از سرمایه‌های خارجی نیز استفاده نمود .

مدیر عامل سازمان برنامه بعرض رساندند تأمین اعتبار برای بعضی از طرحهای شرکت ملی نفت ایران مانند پالایشگاه شیراز - کارخانه روغن سازی و نوسازی پالایشگاه کرمانشاهان نیز مقدور نگردیده است .

شاهنشاه فرمودند درمورد پالایشگاه شیراز با آلمانها مذاکره کنید که برای ما بسازند و وجه آنرا در ظرف چند سال تحویل گیرند. درمورد کارخانه روغن سازی شرکت تعدادی سهم برای خودش نگاهدارد و بقیه را در بازار عرضه کند ضمناً سایر شرکتهای تولید کننده روغن هم اجازه دهید تا ۵۰,۰۰۰ تن بر میزان تولیدشان بیفزایند. برای نوسازی پالایشگاه کرمانشاهان هم تا آنجا که مقدور است وام بگیرند.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند رومانیها و چکها نیز حاضراند اعتباراتی برای پالایشگاه شیراز در اختیار ما قرار دهند.

شاهنشاه فرمودند وزیر اقتصاد موضوع را با شرکت ملی نفت ایران بررسی و نتیجه را گزارش نماید.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند لکوموتیوهای مورد نیاز راه آهن را میتوان ازدولت رومانی به اقساط خریداری نمود ولی راه آهن دوسال است درمورد نوع لکوموتیوها و اینکه دیزلی باشند یا برقی و دارای چه میزان قدرت، تصمیم قاطعی اتخاذ ننموده.

شاهنشاه فرمودند فکر میکنم خط آهن تهران به تبریز روی اصل ترافیک سنگین بهتر است برقی بشود. اگر حجم ترافیک تهران به بندر شاهپور هم از روزی یازده تا دوازده هزار تن تجاوز کند آنهم باید برقی شود چون بیشتر مقرون بصره میباشد و مسلماً خط آهن بین اصفهان و معادن ذغال و آهن باید برقی باشد. نخست وزیر بوزیر راه ابلاغ نماید يك گزارش جامع راجع بموضوع لکوموتیوهای مورد نیاز راه آهن و مقایسه هایی که بین لکوموتیوهای ساخت کشورهای مختلف بعمل آمده و چه کسانی این مقایسه ها را انجام داده اند تهیه نماید و بنظر ما برساند.

مدیر عامل سازمان برنامه بعرض رساندند وضع ذوب آهن نیز شبیه خط لوله گاز میباشد مدیر عامل ذوب آهن برای سال ۴۸ مبلغ ۱۳ میلیارد ریال تقاضای اعتبار نموده در حالی که بنظر سازمان برنامه بیش از ۹ میلیارد ریال نمیتواند خرج نماید.

شاهنشاه فرمودند این موضوع را نخست وزیر شخصاً رسیدگی نماید.

وضع ارز کشور در سال ۴۸

رئیس کل بانک مرکزی بعرض رساندند پیش بینی میشود در سال ۴۸ درآمد ارزی ایران از کنسرسیون ۹۶۰ میلیون دلار - از سایر شرکتهای نفتی ۵۲ میلیون دلار - از محل صادرات شرکت ملی نفت ایران ۸ میلیون دلار - از محل فروش ارز توسط شرکتهای نفتی جهت مصارف ریالی ۱۳۰ میلیون دلار - از محل صادرات کالا ۱۹۰ میلیون دلار - از محل خدمات ۱۷۰ میلیون دلار - از محل های دیگر ۳۰ میلیون

دلار جمعاً ۱۵۴۰ میلیون دلار بالغ گردد. در مقابل هزینه‌های ارزی عبارت خواهد بود از ۹۳۰ میلیون دلار برای واردات کالا- ۱۲۶ میلیون دلار جهت تأمین خدمات - ۲۴۰ میلیون دلار بازپرداخت وامهای طویل‌المدت - ۸۰ میلیون دلار بازپرداخت وامهای کوتاه مدت - ۳۹۴ میلیون دلار احتیاجات دولت - ۲۰ میلیون دلار خرید ارز برای پشتوانه جمعاً ۱۷۹۰ میلیون دلار و در نتیجه کسری ارزی به ۲۵۰ میلیون دلار خواهد رسید.

نخست وزیر بعرض رساندند بهر ترتیب شده باید کسری را از محل افزایش درآمد یا کاهش هزینه‌ها جبران نمود فی‌المثل میتوان احتیاجات ارزی دولت را محدود تر نمود و یا مبلغی از واردات بخش خصوصی کاست.

شاهنشاه فرمودند هنوز درآمد قطعی ما از شرکت‌های عضو کنسرسیوم روشن نیست ولی بهر حال تا جائی که میتوانید از هزینه‌ها بکائید و نخست وزیر مسئول اجرای این سیاست باشد.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند در بخش خدمات صرفه‌جویی زیاد امکان‌پذیر است. متأسفانه ما عادت کرده‌ایم به استخدام مهندسين مشاور خارجی تا آنها بجای ما فکر کنند که يك نوع تنبلی مغزی نیز میباشد. اگر سه کارخانه مشابه میسازیم لاقول کارخانه چهارم را باید بدون کمک مهندس مشاور دائر نمائیم. شاهنشاه فرمودند این نکته را یادداشت کنید تا آنجا که ممکنست از امکانات داخلی استفاده شود.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند نکته دیگر فشار مسافرتها بخارج است. البته مسافرت بخارج متضمن فوایدی میباشد ولی دروضع ارزی کشور مسئله تقدم وتأخر مطرح است.

نخست وزیر بعرض رساندند اگر قرار است از بخش خصوصی انتظار داشته باشیم کمتر بخارج سفر کنند باید چنین انظباتی را هم در بخش دولتی برقرار سازیم. اکنون که نزدیک نوز است انواع واقسام هیئت‌ها بخارج اعزام میگردند. اگر انظباط را از خودمان شروع کنیم آنوقت هرگونه تحمیلی بر مردم قابل توجیه خواهد بود. شاهنشاه فرمودند این نظارت را بخود شما محول میکنیم. تمام مأموریتها باید با اجازه قبلی شما صورت گیرد.

مقررات واردات و صادرات سال ۴۸

وزیر اقتصاد بعرض رساندند در تنظیم مقررات واردات و صادرات سال ۴۸ وزارت اقتصاد با دو مسئله مهم مواجه بوده است یکی صرفه‌جویی ارزی و دیگری تأمین قسمتی از درآمد دولت از طریق گمرکات. امسال سال سوم است که از سیاست

بازرگانی بمنزله عامل تأمین درآمد استفاده میکنیم و این امر محدودیتهائی در اقتصاد کشور بوجود میآورد که بمصلحت نیست چه سیاست بازرگانی باید در فکر توسعه اقتصادی باشد نه تأمین درآمد. بهر حال سعی شده افزایش سود بازرگانی حتی المقدور بنحوی تحمیل شود که به پیشرفت اقتصادی کشور حداقل لطمه را وارد سازد. البته در بعضی موارد تحمیلاتی بنفع توسعه تولیدات ضروری بوده است. پیشنهاد شده سود بازرگانی مواد شیمیائی - چینی - پارچه‌های پشمی - شیشه - آهن - اتومبیل - انواع نخ - کاغذ به استثناء کاغذ روزنامه و بعضی اقلام دیگر تا ده درصد افزایش داده شود و از این راه میتوان تا حدود ۵۰۰۰ میلیون ریال درآمد اضافی تحصیل نمود که قسمتی از کمبود بودجه جاری و بقیه کسری اعتبارات عمرانی را تا حدودی مرتفع میسازد. در مقابل اتخاذ این سیاست و حجم هزینه‌های ریالی پیش‌بینی میشود در سال آینده بین چهار تا چهارونیم درصد به هزینه زندگی اضافه شود.

شاهنشاه فرمودند البته این امر بستگی دارد بوضع کشاورزی. اگر محصولات ما خوب باشد تعاونیها در سطح وسیع‌تری براه افتد و قیمت‌ها کنترل شود امکان دارد افزایش هزینه زندگی مثل چند سال گذشته از یکی دو درصد تجاوز نکند. سیاستی را که توضیح دادید اصولاً تصویب میکنم.

جلسه مدت سه ساعت و ربع ادامه داشت و در ساعت هفت و نیم بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۲۲ اردیبهشت ماه ۱۳۴۸

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کشور - اقتصاد - تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - آب و برق - آبادانی و مسکن - مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی - کشاورزی - کار و امور اجتماعی - اصلاحات ارضی و تعاون روستائی - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - قائم مقام مدیر عامل سازمان برنامه - قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی ایران افتخار حضور داشتند .

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارك شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

تولید فرآوردههای پتروشیمی

وزیر اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه صورتی از فرآوردههایی که میتوان از گاز طبیعی و گازهای حاصل از پالایشگاهها تولید نمود تهیه شده است تا در صورتیکه اجازه فرمایند تولید بعضی از آنها به بخش خصوصی واگذار شود .

شاهنشاه فرمودند شاید بتوان يك ضابطه دقیقی در مورد اینکه تولید کدام يك از محصولات باید در دست دولت باقی بماند و کدام را میتوان به بخش خصوصی واگذار نمود تعیین کرد خاصه آنکه بهره برداری از گازهای طبیعی اگر بر اساس وسیعی صورت نگیرد مقرون بصرفه نخواهد بود با اینهمه با شرکت سهامی پتروشیمی مذاکره کنید بعضی کارها را که میشود به بخش خصوصی واگذار کرد اقدام بکنید و در مورد بعضی دیگر شرکت پتروشیمی باید مبادرت به تشکیل شرکتهای فرعی نماید و قسمتی از سهام آنها را در معرض فروش قرار دهد ولی آیا اصولاً بخش خصوصی علاقهای در این کار ابراز داشته است ؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند در بعضی موارد مانند کاربن پلاک و همچنین تولید کود شیمیائی در نقاط مختلف شمال بوسیله گازهای که از جنوب بشمال حمل میشود ابراز علاقه نموده اند .

شاهنشاه فرمودند بمناسبت سرمایه گذاری سنگینی که برای حمل گاز از جنوب بشمال شده بهره برداری از آن در شمال برای بخش خصوصی گران تمام میشود . از گازهای سرخس استفاده کنید . گازهای این منطقه می تواند تمام محصول کود شیمیائی و قسمتی از مواد پتروشیمی و برق مورد نیاز خراسان و قسمتی از شمال ایران را تأمین نماید و مقادیری هم میتوان بروسیه و افغانستان صادر کرد .

وزیر آب و برق بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند يك مطالعه کامل درباره چگونگی بهره برداری از منابع گاز سرخس برای تولید برق یا مواد پتروشیمی بعمل آید .

شاهنشاه فرمودند جای تعجب است که چطور تا بحال اینکار را نکرده اید ؟ فوراً این مطالعات توسط وزارت اقتصاد - وزارت آب و برق و شرکت سهامی پتروشیمی انجام شود . ضمناً وزیر اقتصاد هم بادولت های شوروی و افغانستان درباره فروش گاز - برق و مواد پتروشیمی از منابع سرخس مذاکره نماید اگر علاقمند بودند که هیچ والا بر اساس احتیاجات داخلی ایران بخصوص منطقه خراسان طرح های لازم را تهیه کنید خاصه آنکه خراسان با استعداد فوق العاده ای که دارد مسلماً احتیاج بیک مولد برق پانصد تا ششصد هزار کیلوواتی خواهد داشت که باید از منابع گاز سرخس تغذیه شود . نکته دیگر آنکه من فکر میکنم و روی احتیاجات و امکانات و استعداد این کشور حتی یکدفعه هم نشده که در تشخیص ام اشتباه بکنم . خیلی زودتر از آن چیزی که شماها فکر میکنید راه آهن های ایران باید برقی بشود . اگر روسها نگرانند که در مقابل خرید های زیاد از ایران چه محصولاتی میتوانند بیا صادر کنند بآنها بگوئید یکی از امکانات همین مسئله الکتریفیکسیون راه آهن ایران می باشد .

محدودیت مسافرت کارمندان دولت بخارج

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند اوامر مبارك ملوکانه درباره محدود کردن اعزام کارمندان دولت بخارج جهت شرکت در کنفرانسها و غیره در هیئت دولت به وزراء ابلاغ گردید .

شاهنشاه فرمودند نتیجه اش چه شد ؟ باید بمن گزارش دهید . این شکلی که نمیشود . تعداد افرادی را که رفته اند با ذکر علت مسافرت هریک بمن گزارش دهید . همه آقایان متوجه این موضوع باشید که مملکت احتیاج دارد هر دلار را

صرفه‌جویی و صرف‌کارهای عمرانی و تقویت ارتش و تأمین احتیاجات ضروری بنماید نه آنکه برای هر کنفرانسی تعداد زیادی را بخارج اعزام دارید که تازه معلوم نیست اصولاً در جلسات شرکت بنمایند یا نه .

آئین‌نامه حداقل دستمزد

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارك ملوكانه آئین‌نامه حداقل دستمزد توسط وزارت كار و امور اجتماعى تهيه گردید و از اول سال ۴۸ در سراسر کشور بمرحله اجرا درآمد .

شاهنشاه فرمودند این را مایلم بدانید که هدف من اینست که تا آخر برنامه عمرانی جاری هیچ فرد ایرانی که کار میکند نباید روزانه ازدویست ریال بطور متوسط کمتر درآمد داشته باشد. متأسفانه سطح حقوق‌ها در ایران در مراحل بالا زیاد است و در مراحل پایین خیلی کم و این تفاوت بهیچوجه منعکس‌کننده روحیه انقلابی ما نمیباشد. در بعضی دانشگاهها اساتید حقوق‌های گراف دریافت میدارند در حالی که در بعضی ادارات حقوق ناچیز پرداخته میشود که بهیچوجه منصفانه نیست .

آئین‌نامه فروش نان در تهران

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند آئین‌نامه فروش نان در تهران آماده شده ولی در صورتیکه اجازه فرمایند جنبه اجرایی کار بشهرداری تهران که مسئولیت امر را باید برعهده داشته باشد سپرده شود .

شاهنشاه فرمودند گزارش کتبی شما را هم دیده‌ام . کار نان باید برود بوزارت کشور و یا شهرداری تهران که هم قانون دارند هم کارشان است . البته باید خیلی دقت شود که خوب کار کنند . اگر لازم است نظارتی که از طرف نخست وزیری برای جلوگیری از بالا رفتن قیمت نان میشده شدیدتر اعمال شود . کارخانجات نان ماشینی را هم زودتر بکار اندازید و اگر واحدهای فعلی که سالها قبل خریداری شده بزرگ و محصول آنها گران است واحدهای کوچکتر سفارش دهید. با عرضه نان ماشینی بهتر میتوانید قیمت نان را کنترل کنید .

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند مشکل اساسی سازمان غله در حال حاضر نداشتن اعتبار جهت خرید محصول در سال جاری میباشد. پیشنهاد وزارت تولیدات کشاورزی آنست که بدهی سازمان غله ببانك مرکزی جزو قروض دولت ببانك محسوب شود و گندمی که در اختیار سازمان غله میباشد بمنزله سرمایه سازمان منظور گردد تا به اتكاء آن بتواند از بانك مرکزی قرض جدیدی دریافت و گندم مورد نیاز را خریداری نماید .

شاهنشاه فرمودند این موضوع را در هیئت دولت مطرح نمایند. اینکه
نمیشود غله را بگیرد و پولش را ندهد. باید بتوانید سیصد تا چهارصد هزار تن
گندم خریداری و پول آنرا هنگام خرید تأدیه نمائید.

قانون تعاون

وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی بعرض رساندند
درباره لایحه جدید تعاون نظر موافق همه دستگاهها جلب شده تنها مسئله اعتبارات
کشاورزی است که قرار شد بشرفعرض همایونی برسد هر طور اراده فرمودید
اقدام شود.

نظر اکثریت کمیسیون که در بانک مرکزی تشکیل شد آن است که بانک
کشاورزی بصورت بانک تعاون کشاورزی درآید و تعداد اعضای مجمع عمومی بانک هم
محدودتر شوند ولی وزیر کشاورزی با این نظر موافق نبود و نگرانند که انجام
اینکار به طرحهایی که برای ازدیاد کشت در دست اجرا است لطمه وارد سازد. برای
حل موضوع بنظر رسید مجمع بانک تشکیل شود از وزراء دارائی - کشاورزی
و اصلاحات ارضی که نظر هر دو وزراء اخیر الذکر بطور مساوی در مجمع منعکس باشد.
وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند اگر قرار است کار
اساسی بانک به امور تعاون محدود شود طبعاً ریاست مجمع هم باید با وزیر اصلاحات
ارضی باشد والا نتیجه مورد نظر حاصل نخواهد شد.

شاهنشاه فرمودند این بانک باید تعاونی شود و رئیس مجمع آنهم وزیر
اصلاحات ارضی باشد ولی دستوراتی که بوزارت کشاورزی درباره توسعه کشت برنج و
گندم مکزیکي داده ایم یا دستوراتی که در آینده خواهیم داد باید انجام شود
و اعتبارات آنهم باید یا از محل وجوه بانک یا از محل اعتبارات عمرانی تأمین شود.

قیمت منطقه ای زمین در تهران

وزیر دارائی بعرض رساندند بررسیهای لازم در امر تعیین قیمت منطقه ای
زمین در تهران انجام شده است اگر اجازه فرمایند قیمت ها اعلام شود.
شاهنشاه فرمودند آیا تمام ضوابط که دستور داده بودم از قبیل دوری
و نزدیکی بخوابانهای اصلی و یا داشتن آب و برق و تلفن و اسفالت و غیره در تعیین
قیمت منطقه ای رعایت شده است؟

وزیر دارائی بعرض رساندند دو کمیسیون مدت شش ماه در این باره مطالعه
کرده اند و بواسطه مذاقه در تمام ضوابط کار بتأخیر افتاده ولی اصول کلی امر
مراعات شده است و با توجه به عوارض جدیدی که اهالی تهران باید بشهرداری

تأدیه نمایند قیمت‌های منطقه‌ای در حدود سی درصد کمتر از نرخ معاملات روز تعیین گردیده است .

شاهنشاه فرمودند بسیار خوب . بهمین ترتیب اقدام نمائید .

شبکه آبیاری زیر سدها

وزیر آب و برق بعرض رساندند پس از تکمیل ساختمان سدها باید نسبت به ایجاد سدهای انحرافی و شبکه‌های اصلی اقدام نمود ولی هنگامی که مسئله ایجاد شبکه‌های آبیاری فرعی مطرح میشود کار مشکل‌تر میگردد و ناچار باید تقدم برای اراضی درجه يك قائل شد و این امر مستلزم تجدیدنظر در مالکیت اراضی و وضع دهات موجود می‌باشد و حتماً لازم میشود چند ده را که بصورت پراکنده می‌باشند در يك محل که خاک مناسب‌تری دارد متمرکز ساخت .

شاهنشاه فرمودند اولین کاری که زیر سدها باید انجام داد ایجاد شرکت‌های سهامی زراعی است . تنها محلی که با مشکل مواجه خواهد بود اصفهان است چون جمعیت روستاها زیاد میباشد . برای حل موضوع با وزیر اصلاحات ارضی ترتیب کار را بدهید و تمام مقدمات فراهم باشد تا روزی که آب رسید بلافاصله شرکت سهامی زراعی وارد کار شود . ضمناً با مالکین دهاتی که اراضی آنها پشت سد شاه‌عباس زیر آب می‌روند مذاکره و آنها را تشویق کنید سهم خود را بفروشند و وجه آنرا در صنایع محلی سرمایه‌گذاری کنند و اگر قرار شد آنها به نقطه دیگری کوچ داده شوند طبق دستور نخست وزیر عمل شود .

کشت خشخاش

وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بعرض رساندند با توجه بموازین قانونی در مورد کشت خشخاش اقدام شد ولی لازم است شیره تریاک در اختیار دستگاه دیگری گذارده شود تا نسبت به تبدیل آن به تریاک و فروش محصولات اقدام نماید .

وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی بعرض رساندند طبق بررسی‌هایی که بعمل آمده بهترین مرجع برای کارهای بعدی وزارت بهداشت میباشد . شاهنشاه فرمودند بسیار خوب . بهمین ترتیب عمل کنید .

سیر قیمت‌ها

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند از اواخر سال ۴۷

فشار تورمی بتدریج در قیمت‌ها و در اقتصاد کشور ظاهر شده است و با اقدامات دولت در افزایش سود بازرگانی بعضی محصولات این امر از سال جاری تشدید گردیده . البته افزایش هزینه زندگی در بخش‌های مختلف اقتصادی متفاوت بوده است مثلاً شاخص مال‌الاجاره در فروردین ۴۸ نسبت به اسفند ۴۷ سه درصد و نسبت به فروردین ۴۷ - ۴۸ درصد افزایش نشان می‌دهد که معلول مالیات‌های جدید و بالا رفتن قیمت مصالح ساختمانی بخصوص تیر آهن - گچ و آهک بوده است .

شاهنشاه فرمودند هنوز که تیر آهن‌های جدید از گمرک ترخیص نشده که افزایش سود بازرگانی در آن مؤثر باشد. حق بود بمجرد افزایش سود بازرگانی دولت تمام محصول تیر آهن موجود در کشور را خریداری میکرد و بهمان قیمت عرضه مینمود و الا اینکاری که کردیم فقط بنفع وارد کنندگان آهن تمام شد برای اینکه هم تیر آهن که بعداً وارد میکنند هم تیر آهن‌های موجود را با افزودن سود بازرگانی میفروشدند. وزارت اقتصاد باید با دزدها مبارزه کند .

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند برای جلوگیری از آلودگی هوای شهر سال گذشته از طرف استانداری و شهرداری تهران چند عدد کوره آهک خراب شد و بلافاصله قیمت آهک که هر خروار ۱۴۰ ریال بود افزایش یافت و تا آخر سال به ۲۱۰ ریال رسید . در بهمن سال گذشته آقای نخست وزیر بوزارت آبادانی و مسکن مأموریت دادند اقدامی جهت تقلیل قیمت آهک بعمل آورده شود. بلافاصله از کوه‌های اطراف بازدید و چند نقطه انتخاب و تعدادی کوره آهک‌پزی ساخته شد که محصولش همین دو روزه در بازار عرضه میشود و این رویه تا رسیدن قیمت‌ها به سطح سال ۴۷ ادامه خواهد یافت . متعاقباً مسئولیت جلوگیری از افزایش قیمت گچ و آجر نیز بمعده وزارت آبادانی و مسکن محول شد . در این دومورد نیز برای تعدیل قیمت‌ها سازمان مسکن مستقیماً وارد کار خواهد شد و انتظار میرود تا دو ماه دیگر محصولات این سازمان در بازار عرضه شود .

شاهنشاه فرمودند وزارت آبادانی و مسکن هر اقدامی برای تقلیل قیمت آهک و گچ و آجر در هر کجا لازم است بعمل آورد و این مسئولیت را به شخص نیک‌پی محول میکنم .

وزیر تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی بعرض رساندند از بین سایر اجناسی که قیمت آنها افزایش یافته بهای دارو و بطور کلی خدمات پزشکی بیشتر جلب توجه میکند و شاخص آن در فروردین ۴۸ نسبت بمدت مشابه سال قبل نزدیک ۵ درصد افزایش یافته است .

شاهنشاه فرمودند دستور کلی من اینست که هر کجا لازم است باید بی‌رحمانه جلو افزایش قیمت‌ها را بگیرید . هر کجا هم که میتوانید قیمت‌ها را پائین بیاورید.

اگر بدلائل مختلف سود بازرگانی تیر آهن را بالا میبرید و در نتیجه قیمت آن افزایش می یابد باید در مقابل قیمت جنس دیگری مانند سیمان را کم کنید که تعادلی بوجود آید . می خواهم دولت تا یکماه دیگر مطالعه کاملی راجع باین مطلب بکند و بمن بگوید چطور از بالا رفتن قیمت ها جلوگیری میکند و کجاها می تواند قیمت ها را تقلیل دهد. اینکار لازم است تا از تورم احتمالی امسال جلوگیری شود .
جلسه مدت یکساعت و سه ربع ادامه داشت و در ساعت هفت و نیم بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۴۹ اردیبهشت ماه ۱۳۴۸

در این جلسه آقایان نخست وزیر- وزراء کشور- آب و برق - آبادانی و مسکن - مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی - کار و امور اجتماعی - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - قائم مقام مدیرعامل سازمان برنامه - قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی ایران و معاون اقتصادی وزارت اقتصاد افتخار حضور داشتند .

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارك شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

محدوده شهر تهران و موضوع خانه سازی

شاهنشاه فرمودند عده ای از محدوده شهر تهران شکایت دارند و مثلاً میگویند کوههای توچال حد شمالی شهر تعیین شده که منطقی نیست ولی ونك از محدوده خارج گذارده شده . موضوع چیست ؟

وزیر آب و برق بعرض رساندند در نقشه محدوده شهر کوههای توچال بعنوان حد شمالی منظور شده ولی فقط تا خط ۱۸۰۰ متر ارتفاع که تا قله توچال بیش از ۱۵۰۰ متر فاصله قائمی دارد منتهی عده ای که زمینهای آنها در داخل محدوده شهر قرار نگرفته این موضوع را مورد بهانه قرار داده تا از محدوده شهر انتقاد نمایند . در مورد ونك هم فقط قسمتهائی که فاقد ساختمان میباشد از محدوده خارج است و بهر حال این محدوده فقط برای پنج سال است .

وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی بعرض رساندند در خارج از محدوده هر کس طرح قابل قبولی برای هر قسمت تسلیم دارد آن قسمت جزء محدوده منظور میشود .

شاهنشاه فرمودند بوزیر آبادانی و مسکن دستور داده‌ام در اراضی سازمان مسکن آپارتمان‌سازی کند تا ساکنین قسمت‌های کهنه شهر باین آپارتمانها منتقل شده منازل قدیمی و کهنه آنها خراب و تبدیل به آپارتمانهای جدید با فضای سبز شود. در مورد گودالهای جنوب شهر که قرار بود بصورت دریاچه مورد استفاده قرار گیرد چه اقدامی صورت گرفته؟ از موقعی که شهرداری تهران بصورت مستقل کار میکند چه اقدامی در این زمینه بعمل آورده. ما هر کجا میرویم از تهران بهتر است. شیراز میرویم از تهران بهتر است یا بهتر میشود. مشهد از همه جا بهتر است. وزیر آب و برق بعرض رساندند مسئله تهران از مسائل خیلی مشکل است. شاهنشاه فرمودند امروز دیگر هیچ چیز مشکل نیست منتهی تصمیم نمی‌گیریم. برای منطقه عباس‌آباد راه حل باین خوبی پیدا کردیم ولی هنوز اجرا نشده. بوزیر آبادانی و مسکن دستور دادم با شهرداری صحبت کند اگر نمیتوانند حل کنند خود نیک‌پی ترتیب کار را بدهد. تا يك هفته دیگر هم نتیجه را گزارش دهد.

جاده سوم از شهر بشمیران چه شد؟

وزیر کشور بعرض رساندند مسیر جاده سوم تعیین شده ولی برای اینکه مورد سوء استفاده واقع نشود و قیمت زمینهای اطراف مسیر ترقی نکند بصورت قطعه قطعه آماده بهره‌برداری میشود.

عمران گرگان

شاهنشاه فرمودند در بازدید اخیر از شمال دستور دادم مطالعه کنند اگر لازم باشد برای منطقه گرگان يك واحد خاص ایجاد شود که همه کارهای عمرانی را زیر نظر بگیرد.

وزیر مشاور و نایب نخست‌وزیر در امور عمرانی و اقتصادی بعرض رساندند سال قبل طرح عمران منطقه گرگان تهیه شد منتهی وزراء عضو شورای مربوط نظر دادند که گرگان بعلت توسعه‌ایکه یافته احتیاجی بداشتن طرح عمرانی ندارد. شاهنشاه فرمودند طرح را بیاورید به‌بینم. گرگان واقعاََ جای جالبی است. با منابع جدید آبی که بدست آمده شاید بتوان بین سی تا چهل هزار هکتار زمین جدید را زیر کشت آورد. يك اشکال مالکین این بود که میگفتند يك ماده قانون گذشته که زمین مکانیزه‌ای که افراد در مرحله اول اجرای قانون اصلاحات ارضی برای خودشان جدا کرده‌اند وزارت اصلاحات ارضی میتواند بگیرد. این گرفتن روی چه ضابطه‌ایست. این را یادداشت کنید که وزیر اصلاحات ارضی بمن توضیح بدهد. نکته‌ای که در محل هم سفارش نمودم مسئله دامداری است. کشاورزی بدون دامداری يك خیانتی است به مملکت برای اینکه چند سال دیگر

گرگان بیک میدان گردو خاک مبدل خواهد شد . حالا درخوزستان هم متوجه این امر شده اند ولی خیلی سرمایه لازم دارد . تعجب است که کشاورزان بزرگ هم از دست سلف خرها عاجز شده اند مثل اینکه ما تشکیلات و بانکهای لازم که بتوانند نقش سلف خر را حتی برای کسانی که دارای سرمایه هستند حل بکنند نداریم . بآنها گفتم شماها هم مثل زارعین کوچک که برای آنها شرکتهای سهامی زراعی تشکیل داده ایم برای خودتان تشکیلاتی بدهید . بهر حال گرگان جای بسیار خوبی است . هرچه نگاه میکردم همه جا سبز و خرم بود شبیه یک آمریکای کوچک است . انشاء الله سد و شمشیر ساخته خواهد شد و ما آبیاری آنجا را بوسیله لوله های پلاستیکی و پلی اتیلینی انجام میدهم . اصولاً مسیر این رودهای کج و معوج را باید اصلاح کرد . اگر گرگانرود را به بنید واقعاً مسخره است . شاید دوبرابر طول واقعی خودش پیچ و خم دارد . به بنید در هر متری چقدر آب زمین فرو می رود و چقدر هم تبخیر میشود . ما اگر سد سازی کنیم و کانالهای مورد نیاز را تهیه نمائیم خیلی در مصرف آب صرفه جویی میشود ولی باز هم تأکید میکنم اساس کار ما توسعه تعاونیها است که معلوم میشود نه فقط در سطح پائین لازم است بلکه در سطح بالا هم مورد نیاز میباشد . در گرگان قیافه ها بکلی عوض شده رنگ و روی مردم و وضع لباس پوشیدنشان همه تغییر کرده . امروز صبح زنهایی که در گنبد قابوس در صف مستقبیلین ایستاده بودند بقدری شیک بودند که من تعجب کردم . با لباسهای رنگارنگ خوش دوخت . خوب با سلیقه . آدم خوشاش می آید . همین دو سال پیش وقتی میرفتم بآنجا زنهای یک اونیفورم می پوشیدند سراپا سیاه مثل کلاغ در حالیکه اینک بکلی عوض شده اند . یکی از زنهای آنجا که رئیس یکی از انجمن های بانوان محل بوده دارای مدرک دکترای داروسازی بود . سپاهیان دختر را هم در شهر مشهد و سایر نقاط دیدیم . در این لباس بکلی عوض شده اند رشید و بسیار جدی بنظر میرسیدند . احساسات ملی مردم هم در تمام نقاط بسیار حاد بود .

سیر قیمت ها

شاهنشاه فرمودند گوا اینکه یکماه بدولت وقت داده ام تا طرحی در باره چگونگی جلوگیری از افزایش قیمت ها تهیه کند ولی باز هم تأکید میکنم که انجام اینکار برای جلوگیری از تورم ضروریست و باید هرچه زودتر بمرحله اجرا در آید . دولت حافظ منافع دزدها نیست . بعکس باید منافع نامشروعی را که بضرر عامه میبرند از حلقومشان بیرون بکشد . این حرفها که بمن میزنید که اگر کسی را تهدید بمصادره اموال کنیم مردم میترسند و اجناس خود را پنهان میکنند

اینها دیگر قابل قبول نیست. مگر میشود مثلاً تیر آهن را پنهان کرد. مگر جواهر است؟ دستگاه ما یک دستگاه انقلابی است نه دستگاه حافظ منافع سفته‌بازان یا واردکنندگان. صریحاً بشما دستور میدهم که اینکار را نکنید و تهدید کنید که هر کس سوء استفاده کند بلافاصله با رعایت قانون اموالش مصادره میگردد.

نخست وزیر بعرض رساندند در اجرای اوامر مبارك ملوكانه جلسه‌ای با حضور مسئولین مربوطه تشکیل و مذاکرات مفصلی انجام شد که رضایت‌بخش نبود باید وظایف روشن شود تا مسئولیت‌ها لوٹ نگردد. اگر اجازه فرمایند صورت جلسه مذاکره بشرفعرض همایونی برسد.

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند قبل از قرائت صورت جلسه بشرفعرض همایونی برسد که راه قانونی برای جلوگیری از احتکار و مبارزه با گرانفروشی وجود دارد و بموجب مواد ۱ و ۲ و ۴ و ۵ قانون جلوگیری از احتکار مصوب سال ۱۳۲۰ میتوان نسبت به جرمه وضبط کالا و حتی حبس محکوم و گرانفروش اقدام نمود.

شاهنشاه فرمودند منظور ما از مصادره آنست که جنس گرانفروش با رعایت قانون گرفته شود و بقیمت عادلانه در اختیار مصرف‌کنندگان گذارده شود. این قانون را پیاده کنید. اصلاً کسی که میتواند این قانون را در مورد مصالح ساختمانی پیاده کند وزارت آبادانی و مسکن میباشد چون خودش میسازد و اگر کالا را گرفت یا مصرف میکند یا بقیمتی که دولت تعیین خواهد نمود در اختیار عموم قرار میدهد. این مسئولیت را میدهم به شخص نیک‌پی و اگر کوتاهی شود از خود او بازخواست خواهم کرد. هر تعداد نظامی هم شاغل یا بازنشسته لازم داشته باشید بشما خواهم داد.

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد صورت جلسه مذاکرات کمیسیون قیمت‌ها را بشرح زیر بعرض رساندند: «در جلسه تقلیل قیمت‌ها بررسی جامعی نسبت بکلیه اقلام کالای مهم مصرفی بعمل آمد. در مورد تیر آهن طبق گزارش کمیته نظارت بر قیمت‌های فروش در چند هفته اخیر بین دو تا شش ریال هر کیلو افزایش یافته است نظر آقای نخست وزیر این بود که قبل از اتخاذ تصمیم دائر به افزایش نرخ سود بازرگانی بدولت اطمینان داده شده بود که قیمت تیر آهن‌های موجودی و آنچه سفارش داده شده بالا نخواهد رفت. از این گذشته از چند ماه قبل قیمت‌های بین‌المللی روبه افزایش بوده و شاید در چنین اوضاع و احوالی مصلحت نبود سود بازرگانی جدیدی وضع شود ولی در نتیجه اطلاعات غلطی که از طرف وزارت اقتصاد داده شد دولت با افزایش سود بازرگانی موافقت نمود. وزارت اقتصاد توضیح بدهد که چرا قیمت تیر آهن‌های موجود افزایش یافته و چرا هنگام افزایش سود

بازرگانی توجهی بوضع بین‌المللی نشده است اکنون هم وزارت اقتصاد فوراً با تعدادی از بازرگانان واردکننده تیر آهن بقیمت ارزانتر خریداری نماید و این موضوع فوراً به اطلاع آقای وزیر اقتصاد که در اروپای شرقی میباشند برسد که مذاکرات لازم را انجام دهند.

شاهنشاه فرمودند این کافی نیست. با آنهایی که گران فروخته‌اند چکار میکنید؟ با کسانی که تیرهای آهن را ارزان وارد کرده سود بازرگانی جدید هم نپرداخته‌اند و اکنون گرانفروشی میکنند دولت چه خواهد کرد؟ اگر روز اول که سود بازرگانی را بالا میبردند تمام آهن‌آلات موجود را می‌خریدند و به قیمت خرید عرضه میکردید این اتفاقات رخ نمیداد. حالا هم نیک‌پی مأموریت دارد چنان ضربه‌ای به محتکرین و گرانفروشان وارد سازد که تأثیرش را من فوراً حس کنم. اگر کوتاهی شود کنترل تمام قیمت‌ها از دست میرود و یک مرتبه قیمت همه اجناس ده پانزده درصد بالا خواهد رفت.

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند همین امشب یا فردا یک مصاحبه مطبوعاتی انجام و نرخها تعیین شود. شاهنشاه فرمودند هرچه دلتان میخواهد بکنید. از هیچ کس هم نپرسید که چه بگوئید و چه نگوئید.

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بقیه گزارش را بشرح زیر بعرض رساندند: «دومین موضوعی که در جلسه بررسی قیمت‌ها مورد مطالعه واقع شد مربوط به محصولات کارخانه نورد بود. محصولات کارخانه نورد که باید هر کیلو ۱۲/۵ ریال بفروش برسد اکنون خرده‌فروشی آن به ۱۶ تا ۱۸ ریال رسیده و کارخانه نورد اظهار داشته که قصد دارد قیمت‌ها را بالا ببرد که طبعاً در قیمت خرده‌فروشی هم مؤثر خواهد بود. نظر آقای نخست وزیر این بود که هنگام اعلام ممنوعیت واردات آهن گرد از طرف وزارت اقتصاد در هیئت وزیران قول داده شد قیمت آهن گرد ثابت خواهد ماند اکنون باید معلوم شود مابه‌التفاوت عمده‌فروشی و خرده‌فروشی عاید چه کسانی میشود. در این مورد وزارت اقتصاد گزارش جامعی تهیه کند.»

وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی بعرض رساندند شرکت نورد گواهی‌نامه‌ای از کارخانه تیسن آورده‌اند که قیمت شمش هر تن سی دلار بالا رفته است.

شاهنشاه فرمودند چرا از این کارخانه خریداری میکنند.

وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی بعرض رساندند بکارخانه نورد توصیه شده در صورت امکان از کشورهای اروپای شرقی خریداری

نماید. چون بازار اروپای غربی در حال حاضر خیلی بد است و آهن گرد هرتن ۱۱۷ دلار خرید و فروش میشود در حالی که قیمت آن در ممالک اروپای شرقی بشرط معامله نقدی ۲۰ دلار ارزانتر است.

شاهنشاه فرمودند خودمان را که نباید فریب دهیم. اگر ماده اولیه جنسی گران شود طبعاً در قیمت تولیدات مؤثر میباشد. مطلب معقول را که من حرفی ندارم. کسانی که بمحض بالا رفتن سود بازرگانی قیمت موجودی خود را بالا میبرند باید تنبیه شوند.

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند: «سومین موضوع که در کمیسیون قیمت‌ها بررسی شد مربوط به قیمت دارو و اصولاً هزینه خدمات پزشکی بود که افزایش یافته. بدستور آقای نخست‌وزیر قرار شد وزارت بهداشتی هرچه زودتر قیمت خرده‌فروشی دارو را در اختیار کمیته نظارت بر قیمت‌ها بگذارد تا ترتیب نظارت بر آن در همه نقاط کشور داده شود. ضمناً قرار شد آقای وزیر مشاور و نایب نخست‌وزیر در امور عمرانی و اقتصادی از طرق مختلف با اطباء تماس حاصل نمایند اگر حاضر به تجدیدنظر در نرخ حق‌العلاج نشوند مالیات پزشکان افزایش داده خواهد شد.»

شاهنشاه فرمودند دفتر مخصوص این موضوع را تعقیب نماید.

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند «چهارمین موضوعی که در کمیسیون قیمت‌ها بررسی شد مربوط به محصولات صنایع داخلی بود. در این مورد معاون وزارت اقتصاد اظهار نظر نمود که احتمال دارد تحت تأثیر تغییرات سود بازرگانی بهای محصولات صنایع داخلی افزایش پیدا کند. آقای نخست‌وزیر اظهار داشتند قرار بود قیمت محصولات داخلی تغییر نکنند و حتی با افزایش کارآئی و تقلیل سود کارخانجات مبالغی هم از قیمت‌ها کاسته شود. اکنون افزایش قیمت بهیچوجه برای دولت قابل قبول نیست. از این گذشته قرار بود بهای لاستیک ده درصد تقلیل داده شود و حسب الامر مبارک ملوکانه باید از قیمت سیمان هم کاسته شود.»

وزیر مشاور و نایب نخست‌وزیر در امور عمرانی و اقتصادی بعرض رساندند قیمت سیمان در حال حاضر هرتن ۱۳۷۰ ریال است در حالی که قیمت واقعی سیمان بمراتب کمتر است کما اینکه برای سد شاه عباس هرتن ۹۸۰ ریال خریداری گردید. اغلب کارخانجات میتوانند سیمان را هرتن ۱۱۰۰ ریال بفروش رسانند و سود هم ببرند. فقط سه کارخانه مستثنی هستند سیمان مشهد - لوشان و ری کارخانه سیمان مشهد بازار خاص خود را دارد و بفرض آنکه قیمت محصولات سایر کارخانجات تقلیل داده شود لطمه‌ای بآن وارد نمیشود ولی بمصلحت نمیباشد

برای خاطر کارخانجات ری ولوشان تمام محصولات گران فروخته شود .

شاهنشاه فرمودند برای چه دولت این دو کارخانه را نگاهداشته ؟ اصولاً هدف از ایجاد و اداره کارخانجات دولتی آنست که قیمت‌ها پائین نگاهداشته شود حالا درست معکوس شده . این قبیل کارها است که مرا عصبانی میکند . مسلماً شما میتوانید فوراً قیمت سیمان را بیست و چند تومان هر تن تقلیل دهید . اگر کارخانجات بزرگ سیمان ایجاد کرده بودیم حالا میتوانستیم سیمان بمقدار زیاد و به بهای ارزان عرضه کنیم . یادتان هست من چه میگفتم ؟ تنها هنر وزارت اقتصاد این بود که مانع ایجاد کارخانجات بزرگ شود . ایران در ممالک دنیا از لحاظ مصرف سرانه سیمان در ردیف پنجاهمین قرار دارد و بطور متوسط شصت کیلو مصرف میشود . مملکتی با این فعالیت باید خیلی بیشتر از اینها مصرف کند . من میگویم کوره‌های بزرگ ایجاد کنید و قیمت‌را برسانید به حد اقل ممکن . هم‌ه‌اش که نمیشود خشت و گل در این کشور مصرف شود . بهر حال حالا که قیمت‌ها در بعضی موارد بالا رفته باید حتماً در چند مورد تقلیل داده شود که جبران گردد .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند « پنجمین موضوع که در کمیسیون قیمت‌ها بررسی شد مربوط بمصالح ساختمانی مانند گچ و آهک و آجر بود . در اینمورد اقدامات وزارت آبادانی و مسکن در تهیه این مصالح به استحضار کمیسیون رسید و تأیید شد . در ظرف یکماه و نیم گذشته که نظارت بر قیمت این سه فراورده بمعده وزارت آبادانی و مسکن محول شد سازمان مسکن توانسته پروانه چند معدن بزرگ آهک را تحصیل و کوره‌های متعددی دایر نماید و محصولات آنها را هم اکنون در بازار عرضه کرده است و در نتیجه قیمت آهک که فعلاً خر واری ۲۱۰ ریال است به ۱۵۰ ریال تقلیل داده خواهد شد . مشابه این سیاست در مورد گچ و آجر هم اعمال خواهد گردید و سعی خواهد شد با افزایش عرضه محصولی از قیمت‌ها کاسته شود . ضمناً با همکاری بانک توسعه صنعتی بررسیهای جامعی بمنظور ایجاد کوره‌های بزرگ در تهران انجام خواهد شد . »

شاهنشاه فرمودند در تمام این موارد هر اقدامی لازم است بعمل آورید .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند « ششمین موضوع که در کمیسیون قیمت‌ها بحث شد مربوط به مسئله مسکن و اجاره‌ها بود که افزایش یافته . در اینمورد وزارت آبادانی و مسکن تعهد نمود یک مطالعه دقیق همه‌جانبه در سراسر مملکت درباره سیاست مسکن متضمن نرخ بهره ساختمان - سیاست اعتباری بانکها - احتیاجات کشور بمسکن در هر سال - میزان محصولات ساختمانی و مسائل مربوطه بعمل آورد . انجام این مطالعات ضروریست تا از تناقضات و دوباره کاریها جلوگیری شود فی‌المثل بانک رهنی از دادن وام خانه در تهران خودداری نموده

تا وجوه خود را بمصرف آ parتمان سازی برساند ولی بانکهای دیگر کار سابق بانک رهنی را شروع کرده مبادرت به اعطاء وام مسکن مینمایند در حالی که قاعداً بانک مرکزی باید مقرر دارد کلیه اعتبارات مسکن از مجرای يك بانک بمصرف برسد تا بتوان سیاست دولت را اعمال و اجراء نمود .»

شاهنشاه فرمودند يك جلسه با بانک مرکزی تشکیل شود و ترتیبی برای اینکار بدهید .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بقیه گزارش کمیسیون قیمت ها را بشرح زیر بعرض رساندند : «هفتمین موضوع که در جلسه قیمت ها بررسی شد مربوط به مواد سوختی جامد مانند چوب - ذغال و خا که بود که قرار شد بوزارت منابع طبیعی ابلاغ شود ترتیبی اتخاذ نمایند که در زمستان آینده قیمت این اجناس بالا نرود . آخرین موضوعی که در جلسه مطرح گردید مسئله بهای مواد مختلف غذایی مانند نان و گوشت و مرغ و تخم مرغ و سیب زمینی و پیاز بود . بنظر معاون نخست وزیر و رئیس کمیته نظارت بر قیمت ها لازم است از طرف وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی خرید چهار قلم اخیر الذکر که در هزینه زندگی مؤثر است لااقل در شهرهای پر جمعیت به نرخ اعلام شده تضمین شود تا نظامی در امر تولیدات بوجود آید . در مقابل این نظریه وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی معتقد بودند بعلت عدم نداشتن اعتبارات برای عملی نمودن این منظور و بواسطه نداشتن وقت کافی انجام آن غیر مقدور خواهد بود .»

شاهنشاه فرمودند تا ترتیبی جهت انعقاد قراردادهای دسته جمعی فراهم نشود نمیتوان قیمت محصولات را تضمین نمود . باید موضوع بین وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - وزارت کشاورزی و وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستائی بررسی و راه حلی اتخاذ شود . نتیجه کار را هم با اطلاع من برسانید .

تقلیل سود بازرگانی اتومبیل های وارده و موضوع اتومبیل های محصلین

نخست وزیر بعرض رساندند شرکت های وارد کننده اتومبیل از ترخیص اتومبیل هایی که قبل از وضع سود بازرگانی جدید سفارش داده اند امتناع نموده مدعی هستند با سود بازرگانی اخیر امکان فروش بفرض صرف نظر نمودن از سود شرکت هم میسر نخواهد بود .

وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی بعرض رساندند جمعاً در حدود ۱۴۵۰ دستگاه اتومبیل در گمرکات موجود است که بابت آنها دومیلیون و شصدهزار لیره اعتبار افتتاح شده . بنابراین از لحاظ ارزی قیمت آنها پرداخت شده و صرفه جوئی بعمل نخواهد آمد . طبق تعرفه سال ۴۷ باید ۲۱۰

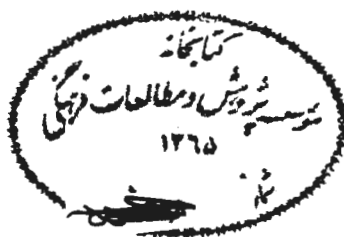
میلیون ریال بگمرک تأدیه مینمودند درحالی که اکنون ۳۸۰ میلیون ریال از آنها مطالبه میشود. آنها متفق القولند که دیگر اتومبیل خارجی وارد نخواهند نمود و تقاضا دارند برای امسال سود بازرگانی اتومبیل‌هایی که قبل از نرخ جدید سفارش شده تقلیل داده شود.

شاهنشاه فرمودند بررسی کنید هرچه معقول و مقرون بصرفه و عادلانه وینفع کشور است همان کار را بکنید. ولی اینطور نباشد که باز سال آینده به امید تقلیل سود بازرگانی اتومبیل وارد کنند.

وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی بعرض رساندند موضوع دیگر سود بازرگانی اتومبیل‌هایی است که محصلین ایرانی از خارج همراه خود بایران می‌آورند و تقاضا دارند معاف گردند.

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند این معافیت موکول به آن شود که محصل در تحصیل موفقیتی کسب کرده بتواند لااقل لیسانس خود را ارائه دهد. تعهد نماید اتومبیل را برای پنج سال نفروشد و هرآینه قصد فروش داشت سود بازرگانی آن تأدیه شود. و بالاخره ارزش اتومبیل از مبلغ معینی تجاوز نکند تا از آوردن اتومبیل‌های گران قیمت ولو کس خودداری شود.

شاهنشاه فرمودند ضوابط محکمی تهیه کنید ولی توجه داشته باشید که محصلین اغلب اتومبیل می‌خرند که هزینه سفرشان کمتر شود. جلسه مدت دو ساعت ادامه داشت و ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۲ خرداد ماه ۱۳۴۸

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء کشور - آب و برق - آبادانی و مسکن - وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس کل بانک مرکزی ایران - معاون وزارت اقتصاد و جهانشاهی نماینده دولت شاهنشاهی در بانک بین المللی افتخار حضور داشتند .

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارک شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

مصرف ذخیره سود بمنظور توسعه و تکمیل صنایع اتومبیل سازی در تهران

شاهنشاه فرمودند مجدداً کارخانه ایران ناسیونال عربضه ای نوشته که اجازه داده شود با استفاده از ذخیره سود بتواند نسبت به گسترش کارخانه در تهران اقدام نماید . مدت ها پیش شما گفتم که ترتیب اینکار را بدهید چه شد ؟ وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوکانه از طرف وزارت دارائی و اقتصاد با ایران ناسیونال مذاکره شد که بجای مستثنی نمودن آن از شمول مقررات ترتیب تأمین وام طویل المدت برای کارخانه با یکی از بانکها داده شود .

شاهنشاه فرمودند صحبت آنها اینست که این اقدامات کافی نیست . آنها میخواهند تا ۱۵۰,۰۰۰ اتومبیل در سال بسازند که بیش از ۱۰۰,۰۰۰ دستگاه آن صادر خواهد شد و بعلت محدود بودن تعداد مدیران قادر نیستند نیروی خود را پراکنده و قطعات اتومبیل را در نقاط مختلف کشور بسازند و بعد در تهران سوار کنند . گفته بودم برای آنها و کارخانجات مشابه که جنبه صادراتی

دارند راه حلی پیدا کنید . اگر لازم باشد قانون هم بگذرانید که به تشخیص دولت هر صنعتی که باید در محل فعلی گسترش داده شود امکان توسعه داشته باشد ما برای توسعه صادراتمان همه کار باید بکنیم . خوشبختانه صادرات کشور در ده ماهه اخیر افزایش داشته و طبق خبر روزنامه‌ها از لحاظ ارزش بدو برابر رسیده است . اگر تا آخر سال بهمین منوال پیش برود خیلی تأثیر خوبی خواهد داشت .

مدیر عامل سازمان برنامه بعرض رساندند علت اصلی افزایش صادرات بالا بودن محصول پنبه کشور بوده است بخصوص که حالا بازار شربنی هم پیدا کرده .

شاهنشاه فرمودند اگر بتوانیم ما پارچه سفید صادر کنیم که در هر کشور بمیل و سلیقه خود آنرا رنگ نمایند هم ایجاد کار میکنیم و هم محصول ما دچار نوسانات عرضه و تقاضای پنبه خام نخواهد شد .

تقلیل قیمت فروش سیمان

وزیر آبادانی ومسکن ودبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه در مورد بهای سیمان بررسیهای لازم در نخست وزیری بعمل آمد و قیمت هر تن پنجاه ریال تقلیل داده شده است .

شاهنشاه فرمودند در این مورد رعایت کارخانجات سیمان شده است چون به اتکاء قیمت بالا سفارشات سنگین بخارج داده اند والا قیمت سیمان مآلاً باید بهمان نرخى که جلسه قبل گفتم تقلیل پیدا کند . گزارش داده اند یکنفر کارشناس گفته در امریکا هم قیمت سیمان تنى ۱۴۰۰ ریال است . جواب من اینستکه هر وقت شما هم در ایران به اندازه امریکا بکارگر مزد دادید شما هم سیمان را تنى ۱۴۰۰ ریال بفروش رسانید والا نمیشود که یکدهم کارگر امریکائی به کارگر ایرانی مزد بدهید ولى قیمت محصول سیمان برابر قیمت امریکا باشد . بهر حال حالا همان مبلغى که توافق کرده اند قبول داریم ولى تا یکى دو سال آینده که ماشین آلات این کارخانجات برسد وبکار افتد باید در قیمت سیمان مجدداً تجدید نظر نمود .

خانه سازی برای کارگران درزمینهای دولت

وزیر آبادانی ومسکن ودبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند شاهنشاه آریامهر امر ومقرر فرمودند قسمت هائی از زمینهای دولت در طرفین جاده کرج برای ایجاد خانه های کارگری تخصیص داده شود و برای اینکار بصورت اجاره طویل المدت

دراختیار کارخانجات گذارده شود . حسب الامر مبارك ملوكانه سازمان مسكن دستور داده شد فوراً گروههای نقشه‌بردار به زمینها اعزام و با توجه به نقشه جامع شهر قسمت‌هایی که برای ساختمانهای مسکونی در نظر گرفته شده تعیین نمایند . ضمناً از صاحبان کارخانجات دعوت بعمل آمد که احتیاجات خود را اعلام و معلوم‌دارند تا چه حدود میتوانند رأساً نسبت بساختن این قبیل خانه‌ها اقدام کنند . قرار شد هر دو موضوع را بررسی و نظرشان را اعلام نمایند ولی بدون شك احتیاج به كمك مالی خواهند داشت . در این فاصله شركت حق‌تف نیز بوزارت آبادانی و مسكن مراجعه و پیشنهاد نموده حاضر است تا هفتاد میلیون مارك برای خانه‌سازی تخصیص دهد بشرط آنكه ثلث آنرا نیز دولت یا مؤسسات ایرانی بآن مبلغ اضافه کنند . شرایط وام حق‌تف ده‌ساله با شش درصد ربح پیش‌بینی شده است . در این مورد با سازمان برنامه و بانك مرکزی مذاکره شد این دو دستگاه اصولاً با تحصیل وام از خارج برای خانه‌سازی موافقت ندارند .

شاهنشاه فرمودند اگر قرار است خانه‌سازی را بخارجیها بدهید باید بر قیمت‌ها نظارت نمائید . پیشنهادی هم بدفتر مخصوص رسیده که شرکتهای مقاطعه کار داخلی خانه بسازند و بتدریج پول آنرا بگیرند . دستور دادم بشماربویسند که رسیدگی نمائید .

مدیر عامل سازمان برنامه بعرض رساندند ساختمان آپارتمان و منزل هیچ نوع درآمد ارزی بوجود نمی‌آورد و باز پرداخت آن بایستی از منابع ارزی کشور تأمین شود علاوه بر این جنبه تورمی هم دارد .

شاهنشاه فرمودند تردیدی نیست اگر بتوانید سرمایه‌های داخلی را برای اینکار تجهیز نمائید برفع کشور است ولی اگر نتوانستید اینکار را بکنید و راه حل دیگری هم وجود نداشت معطل نشوید . تمام حسابهای را هم بکنید . ما باید برای کارگران خانه بسازیم تا در رفاه بیشتر زندگی کنند والا نمیشود مملکت در تمام شئون اینطور پیشرفت کند آنوقت کارگر روزی هشتاد ریال دستمزد دریافت دارد . بهر حال دستور دادم کمیسونی تشکیل شود و به پیشنهادات رسیدگی نماید .

قیمت مصالح ساختمانی

وزیر آبادانی و مسكن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوكانه در طی هفته گذشته در مورد تقلیل قیمت تیر آهن - آهن گرد - آجر - گچ و آهك اقدامات قاطعی بعمل آمد . در ابتدا نظر دولت تحصیل شد تا در صورت لزوم به استناد قانون جلوگیری از احتکار مصوب سال ۱۳۲۰ هریك

از مصالح ساختمانی مذکور که لازم باشد جزء مایحتاج عموم اعلام و قیمت آن تعیین شود تا بتوان علیه گرانفروشان اقدام نمود بعداً طی يك مصاحبه مطبوعاتی و رادیو تلویزیونی به تولیدکنندگان و واردکنندگان این قبیل مصالح اعلام گردید که اگر قیمت هارا که در بعضی موارد بی‌جهت و بهر حال بی‌تناسب افزایش داده‌اند فوراً تقلیل ندهند با استفاده از مقررات قانونی اقدام قاطع بعمل خواهد آمد . آنها مراجعه نمودند و در تمام موارد با نمایندگان آنها نسبت به قیمت‌ها توافق حاصل شد و هریک جداگانه تعهد کتبی سپردند که مصالح مربوطه را به نرخ مورد توافق که از رادیو و تلویزیون و بوسیله جراید به اطلاع عامه رسید بفروش رسانند . متأسفانه در ظرف دوروز گذشته دارندگان تیرآهن با آنکه از همین قیمت‌ها سود زیادی می‌برند باز قیمت‌ها را در اکثر موارد واقعاً تقلیل ندادند لذا به جناب آقای نخست‌وزیر پیشنهاد شد اجازه فرمایند تمام موجودی آنها در انبارها و در گمرکات ضبط و بهای آن به نرخ عادلانه تأدیه شود و برای اینکه وقفه در تأمین احتیاجات کشور حاصل نشود هفتصد میلیون ریال اعتبار در اختیار سازمان مسکن‌گذارده شود تا فوراً تیرآهن بمیزان مورد نیاز بخارج سفارش شود . مراتب در کمیسیون با حضور وزیر مشاور و نایب نخست‌وزیر در امور عمرانی و اقتصادی - مدیر عامل سازمان برنامه - رئیس کل بانک مرکزی و معاون وزارت اقتصاد بررسی شد مصلحت چنین تشخیص دادند که فعلاً از انجام این کار خودداری شود و از طرف وزارت اقتصاد با واردکنندگان تیرآهن مذاکره شود تا احتیاجات دولت را به نرخ مورد توافق تحویل دهند و در نتیجه خروج دولت از بازار نرخها تعدیل شود . در مورد گچ نیز تمام اقدامات شده است ولی ممکنست لازم شود به استناد ماده ۱۹ قانون معادن پروانه معدنهای گچ حاج عزیز سلیمی که جنبه انحصاری بخود داده و تولید را محدود نگاهداشته لغو شود و پروانه بنام سازمان مسکن صادر گردد که عندالاجتضاء اقدام خواهد گردید . با آنکه قیمت مصالح ساختمانی در تمام موارد تقلیل یافته و تا سرحد امکان کنترل نیز میشود استدعا دارد امر و مقرر فرمایند شهرداری با استفاده از امکانات قانونی و دادگاهها که در اختیار دارد اقدام جدی نماید که دوباره قیمت‌ها افزایش داده نشود و انجمن شهر نیز در صورت امکان از وصول عوارض از کوره‌های آجرپزی خارج از محدوده شهر صرف‌نظر کند تا بتوانند محصول خود را به نرخ تعهد شده بفروش رسانند .

شاهنشاه فرمودند در مورد عوارض شهرداری از کوره‌های آجرپزی خارج از محدوده شهر وزارت کشور رسیدگی و نتیجه را بدفتر مخصوص اطلاع دهد . برای جلوگیری از گرانفروشی علاوه بر وزیر کشور بوزیر دادگستری هم ابلاغ نمایند در این مورد مسئولیت دارد و باید تمام اقدامات را بعمل آورد . در

خصوص لغو پروانه گچ هر اقدامی لازم تشخیص دادید بعمل آورید . درباره تیر آهن فوراً احتیاجات دولت را برآورد نمائید که به نرخ های تعیین شده خریداری شود .

وزیر کشور بعرض رساندند اگر اجازه فرمایند نمایندگان وزارت کشاورزی - وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی - وزارت کشور و شهرداری تهران قیمت خواربار را متفقاً در میدان تعیین نمایند .

شاهنشاه فرمودند بد نیست . بهمین ترتیب عمل کنید . وزیر کشاورزی بعرض رساندند در مورد تأمین کاه سال گذشته شاهنشاه امر و مقرر فرمودند وزارت کشاورزی - وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی و وزارت آبادانی و مسکن اقدام نمایند . اکنون دستور میفرمایند کدام يك مسئولیت قطعی کار را بعهده بگیرند . شاهنشاه فرمودند هر دستوری سال گذشته داده ام بهمان ترتیب عمل شود.

اجرای طرح نوسازی تهران و موضوع عباس آباد

شاهنشاه فرمودند گزارش وزیر کشور را قبلاً دیده ام . میخواهند کار عباس آباد را از سر خودشان بازکنند . بسیار خوب با آنکه اصولاً کار مربوط به شهرداری است به نيك پی دستور داده ام وزارت آبادانی و مسکن اقدام کند ولی باید امکانات را هم در اختیار بگذارید . اجرای طرح اعتبار میخواهد و دولت راه حل آنرا پیدا کند . تصویب کردم در مورد کسانی که زمین در عباس آباد دارند یکی از سه راه حل اتخاذ شود یا در مقابل گرفتن زمین های آنها از زمینهای بند ز که وزارت آبادانی و مسکن در اختیار دارد به تناسب قیمت ، زمین داده شود یا آنکه بهای زمین آنها بمنزله قسط اول بهای آپارتمان هائی که بعداً در عباس آباد ایجاد خواهد شد محسوب شود و سوم آنکه پول زمین آنها پرداخت شود .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند استدعا میشود امر و مقرر فرمایند بانك مرکزی پانصد میلیون ریال بعنوان وام در اختیار سازمان مسکن قرار دهد تا نسبت به تسطیح و آماده نمودن زمین جهت بهره برداری اقدام شود .

شاهنشاه فرمودند با بانك مذاکره کنید ولی برای اینکار شما میتوانید از هر کجا بخواهید وام بگیرید .

وزیر کشور بعرض رساندند برای نوسازی در تهران دستگاه مستقلی خارج از شهرداری ایجاد خواهد شد و مدیر عامل آن نیز تا چند روز دیگر تعیین میگردد . شاهنشاه فرمودند در زمینه نوسازی تهران چند مطلب است که باید

زودتر روشن شود. اول مسئله ترافیک تهران است که قرار است ژاپونیا بیایند بررسی کنند. دوم موضوع ایجاد خیابانهای دو یا چند طبقه و مسئله مترو تهران است. سوم مسئله مرمت اسفالت خیابانها میباشد. خیابانهای تهران دیگر قابل عبور نیست در بعضی نقاط گودهایی ایجاد شده که ماشین یکسره داخل آن میرود. آیا این پایتخت کشور شاهنشاهی است که میخواهید هنگام جشنهای دوهزار و پانصد ساله بمردم دنیا نشان دهید.

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصادی بعرض رساندند حسب الامر مباركملوكانه درباره راه آهن زیرزمینی تهران با مؤسسات فرانسوی مذاکرات طولانی صورت گرفته و قرار است همین چند روزه هیئتی بایران اعزام دارند. در این فاصله پیشنهادهای دیگری هم از کانادائیا - ژاپونیا و غیره رسیده. آیا اجازه میفرمایند وزارت آبادانی و مسکن کماکان باین امر رسیدگی کنند یا پروندهها تحویل شهرداری پایتخت گردد. با ژاپونیا نیز مذاکره و متعاقباً مکاتبه گردید که هیئتی برای بررسی وضع عمومی ترافیک تهران من جمله مسئله مترو به تهران اعزام دارند و آنها این پیشنهاد را پذیرفته اند و قرار است دو ماه دیگر هیئت وارد شود و مقدمات کار هیئت نیز فراهم گردیده است.

شاهنشاه فرمودند اینکارها مربوط بشهرداری است و پروندهها را تحویل آنها بدهید ولی بشرط آنکه آنجا چاه ویل نباشد که همه چیزها فراموش شود. سازمان برنامه را هم از اول در جریان کارها قرار دهند.

بانك آموزش

نخست وزیر بعرض رساندند جهانشاهی نماینده دولت در بانك بین المللی برای مرخصی به تهران آمد و گزارشی درباره امکانات ایجاد بانك آموزشی تهیه نموده که اگر اجازه فرمایند بشرفعرض همایونی برسد.

نماینده دولت در بانك بین الملل بعرض رساندند با الهام از فرمایشات شاهنشاه درباره مسائل آموزشی و احتیاجات کشور به اعتبارات اخیراً فرصت مناسبی در بانك بین الملل پیش آمده تا از کمک های این بانك استفاده شود. اصولاً با افزایش سریع جمعیت این مسلم است که بودجه آموزش هیچ کشور به تنهایی نمیتواند از عهده احتیاجات برآید و باید از امکانات بخش خصوصی استفاده کرد. بانك بین الملل مدت پنج سال است وام آموزشی بدولتها میدهد. اکنون با تغییر رئیس بانك فرصتی پیدا شده که بخش خصوصی هم از این امکانات بهره برداری نماید ولی برای استفاده از این فرصت لازم است در ایران يك بانك یا صندوق توسعه آموزشی ایجاد شود تا بتواند از کمک های بانك بین الملل برخوردار

گردد .

شاهنشاه فرمودند امکانات گرفتن اعتبار از بانک چیست ؟ مقدارش چقدر است و با چه شرایطی وام میدهند .

نماینده دولت دربانك بين الملل بعرض رساندند وامهای آموزشی بانک به بخش دولتی ۱۵ تا ۲۰ ساله با ۶٫۵ درصد ربح میباشد .

شاهنشاه فرمودند چرا دانشگاههای ما که احتیاج بوام هم دارند تاکنون ازاین امکانات استفاده نکرده اند ؟

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند با مقامات بانک بين الملل اخیراً مذاکره شد در دو مورد خیلی اظهار علاقه کرده اند یکی اعطاء وام بدانگاه صنعتی آریامهر و دیگری تبدیل بانک اعتبارات صنعتی سازمان برنامه بیک نوع بانکی که وامهای آموزشی - بهداشتی و توریستی بدهد منتهی هنوز در مورد وامهای بهداشتی جهت ایجاد بیمارستانها و غیره تردید دارند و در نظر است بانک اعتبارات صنعتی بیک چنین بانکی مبدل شود .

شاهنشاه فرمودند این مطلب درست مطابقت دارد با فکر ما . اینکارها را دنبال و راه مشارکت مردم را برای پیشرفت امر فراهم نمائید .

جلسه مدت دو ساعت و ربع ادامه داشت و در ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۱۹ خرداد ماه ۱۳۴۸

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی - کشور - اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - کشاورزی - اصفیا وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - مدیر عامل سازمان برنامه و رئیس کل بانک مرکزی ایران افتخار حضور داشتند .
در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارک شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

خانه سازی برای کارگران و تأمین رفاه توده‌ها

وزیر آبادانی و مسکن و دبیرشورای اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارک ملوكانه با مدیر کارخانه سیمان تهران که آمادگی خود را برای خانه سازی جهت کارگران کارخانجات تهران طی عریضه‌ای به پیشگاه همایونی معروض داشته بود مذاکره شد پیشنهاد ایشان آنست که دولت زمین بطور مجانی در اختیار قرار دهد و هزینه تأسیسات عمومی از قبیل آب و برق و تلفن و اسفالت و بطور کلی شهر سازی و همچنین پرداخت نصف بهره متعلقه به خانه سازی را تقبل نماید و پس از تکمیل ساختمانها در صورت امکان یکی از بانكهای دولتی کلیه سرمایه بخش خصوصی را تأدیه و وصول اقساط را بمعده بگیرد . در مقابل این تعهدات ایشان آمادگی دارند حدود پانصد دستگاه خانه کاری که طبق برآورد هزینه هر متر مربع حدود ۲۵۰۰ ریال خواهد بود ایجاد نمایند و امکان دارد بتوانند این تعداد را تا هزار دستگاه افزایش دهند. البته اجرای طرح ایشان موکول به تأمین اعتباری کم و بیش معادل هزینه ساختمانها برای شهر سازی میباشد که در اختیار نیست و بعرض آنکه در اختیار هم باشد دلیل ندارد روی هزینه ساختمانها منظور نشود تا لاقابل کارگران بدانند چه مبلغ بآنها تخفیف داده میشود .

شاهنشاه فرمودند زمین را که نمیتوان مجانی در اختیار قرارداد چون مسئله مالکیت آن مطرح میشود ولی میتوان بنرخ بسیار کم بصورت طویل‌المدت اجاره داد. وظیفه وزارت آبادانی ومسکن در اینمورد آنست که زمین را مثلاً نودونه ساله به اجاره دستگاهی بدهد که آن دستگاه احیاناً با مقاطعه‌کاران قرارداد جهت ایجاد خانه سازمانی منعقد سازد. شما فی‌الواقع نقش واسطه را ایفاء میکنید بین صاحب کارخانه که میخواهد برای کارگزارش خانه بسازد و این قبیل اشخاص که حاضراند در این راه سرمایه‌گذاری کنند. البته دولت يك دولت انقلابی است و باید بنفع اکثریت کار کند و اکثریت هم همین کارگران و کشاورزان هستند و احیاناً سرمایه - گذاری در شهرسازی در این مناطق بلامانع میباشد.

وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی واقتصادی بعرض رساندند ظاهر آ هدف رئیس کارخانه سیمان تهران آنست که تعدادی خانه بسازد و بکارگران بفروشد.

شاهنشاه فرمودند این موضوع مطلب دیگری است. وزارت آبادانی ومسکن در اینمورد وظیفه‌ای ندارد. این وظیفه تعاونیها است. باید مردم عضو تعاونیهای مربوطه بشوند و بوسیله تعاونیها این کارها را انجام دهند. در اینجا منظور ایجاد خانه سازمانی برای کارخانه است که بنفع کارگر و کارخانه هر دو میباشد. منظور اینست که کارخانجات کارگران یکدیگر را نبرند و کارگران هم بجای صرف روزی چند ساعت دررفت و آمد این مدت را در میدانهای ورزش نزدیک کارخانه بسر برند و با روحیه قوی کار کنند. وزارت آبادانی ومسکن با کارخانجات مذاکره کنند هر کدام حاضراند خانه برای کارگران خود بسازند زمین بصورت اجاره طویل‌المدت بآنها داده شود. البته اگر از این راه توفیقی حاصل نشد خودتان کار را دنبال کنید و اگر نتوانستید سرمایه‌های داخلی را برای اینکار تجهیز نمائید از سرمایه‌های خارجی استفاده کنید. منظور ما اینست که کاری برای کارگران کرده باشیم.

سیر قیمت‌ها

رئیس کل بانک مرکزی بعرض رساندند در اردیبهشت‌ماه قیمت‌ها کمی بیش از يك درصد کاهش داشته است. در چند روزه اول خرداد قیمت گوشت - تخم مرغ - انواع میوه - روغن حیوانی - گوجه فرنگی و سیب‌زمینی تنزل داشته و قیمت نان و قند ثابت بوده و این دسته از اجناس در حدود شصت درصد هزینه زندگی را شامل میشود. مصالح ساختمانی که جمعاً پانزده درصد هزینه زندگی را تشکیل میدهد ثابت بوده جز در مورد تیر آهن که سه درصد افزایش نشان میدهد.

شاهنشاه فرمودند دولت باید بچند رشته که از لحاظ هزینه زندگی مؤثر

است توجه خاص معطوف دارد مانند گوشت - نان - برنج - چای - قند - شکر - پارچه‌های چیت و چلوار - سبزیجات و سیب‌زمینی که باید تدریجاً جزء خوراک اصلی مردم منظور شود. اگر قیمت اینها را تحت کنترل درآورد سائر مایحتاج بآن دسته از افراد که اکثریت ملت را تشکیل میدهند و ما حامی آنها هستیم فشار زیادی وارد نمی‌آورد. قیمت هیچ محصول ایرانی هم نباید از قیمت بین‌المللی بالاتر باشد. اگر گرانتر باشد معلوم میشود که یا دستگاه مسئول آن خیلی بی‌عرضه است یا عیوب دیگری در کار میباشد برای اینکه با دستمزد کم در ایران قیمت فرآورده‌های شما نباید از قیمت محصولات مشابه بین‌المللی بالاتر باشد. به‌بینید همین بذر مکزیک یکی را که سالهاست میگفتیم کشت کنید و شما جواب میدادید نمیشود. حالا کاشته‌اید و هر هکتار شش تن محصول برداشت میکنید. بذر محلی همه جا زنگ زده ولی بذر مکزیک مقاومت زیادی در مقابل زنگ‌زدگی نشان داده است و حداکثر ضرر حدود پنج درصد بوده است. مثال دیگر غرس درخت اکالیپتوس است. باز بشما گفتیم بیاورید و تعداد زیاد غرس کنید گفتید نمیشود حالا کم کم اینکار راه افتاده. در مورد بهبود محصول برنج شمال وزارت کشاورزی بیست و پنج تا سی سال وقت لازم داشت تا نتیجه حاصل شود در حالی که من میگویم اینکار باید حداکثر در عرض سه سال آینده انجام شود.

وضع بین‌المللی تیر آهن

وزیر اقتصاد بعرض رساندند مصرف تیر آهن در ایران در عرض سالهای اخیر افزایش نسبتاً زیادی نشان داده و در ظرف چهار سال از ۱۳۰ تا ۳۳۰ درصد بالا رفته. در سال ۴۳ قیمت‌های وارداتی بطور متوسط هر کیلو ۷۲۶ ریال و در سال بعد ۷۲۹ ریال و سال بعد ۷۲۷ ریال و بالاخره در سال گذشته ۵۱ ریال بوده است در نتیجه تنزل قیمت‌ها بعضی از واحدهای پولاد سازی بخصوص در اروپای غربی کوره‌های خود را تعطیل نمودند. وضع میل‌گرد هم کم‌وبیش مشابه تیر آهن بوده است ولی از اواخر اسفند ۴۷ سطح قیمت‌ها روبه‌افزایش گذاشت. تنها تولیدکننده‌ای که هنوز بقیمت مناسب آهن عرضه مینماید هندوستان است که علاقه دارد بازارهای شرق مدیترانه را در دست گیرد.

شاهنشاه فرمودند در مقابل آمونیاك تیر آهن از هندوستان بگیرید.

وزیر اقتصاد بعرض رساندند هفته آینده جلساتی با مقامات دولت هند در تهران تشکیل میشود این موضوع مطرح خواهد شد. آنها علاقمندان تعدادی واگن بایران بفروشد.

مدیر عامل سازمان برنامه بعرض رساندند اخیراً خرید یکهزار واگن

مورد نیاز راه آهن بمناقصه گذارده شد و قیمت رومانیها از همه کمتر بود .
وزیر اقتصاد بعرض رساندند اگر ما بخواهیم کار خرید تیر آهن و فروش
آمونیاك انجام شود باید امتیازاتی به هندوستان بدهیم .
شاهنشاه فرمودند اگر قرارداد بسته نشده است ممکنست نصف آنرا از رومانی
و بقیه را از هندوستان بخرید ولی روی خرید تیر آهن پافشاری نمائید . اصولاً
علت کمبود تیر آهن در بازارهای اروپا چیست ؟

وزیر اقتصاد بعرض رساندند علت اصلی خریدهای عمده آمریکا - شوروی
و چین کمونیست میباشد ولی پیشبینی میشود که این وضع ادامه نخواهد داشت
و در سه ماهه آخر سال جاری میلادی وضع معاملات تیر آهن تثبیت و ثباتی در معاملات
حاصل شود .

شاهنشاه فرمودند این درست موقعی است که کارهای ساختمانی ما بعلت
نزول سرما عملاً متوقف میشود سعی کنید مقادیری زودتر از هندوستان برسانید که
تعدیلی در قیمتها حاصل شود .

وزیر اقتصاد بعرض رساندند برای حصول اطمینان از تأمین احتیاجات
اگر دستگاههای دولتی بتوانند مصارف خود را تعیین کنند ما میتوانیم یکجا سفارش
دهیم و خروج دستگاههای دولتی از بازار خود بخود در سطح قیمتها مؤثر میباشد .
شاهنشاه فرمودند آنچه مربوط بساختمانهای دولتی است نیک پی برآورد
نماید . احتیاجات سایر دستگاهها را سازمان برنامه و احتیاجات کلی مملکتی را
وزارت اقتصاد تعیین کند . کمیسیون سه جانبه ای تشکیل شود و حتی المقدور بروید
روی خرید از هندوستان که در مقابل تیر آهن آمونیاك تحویل گیرد .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر
مبارك ملوكانه برای تعیین مصارف دولتی از شرکت ملی نفت ایران - شرکت
ذوب آهن و وزارت جنگ استعمال شده هنوز آماری تسلیم نداشته اند ولی برای
ساختمانهای دولتی که وزارت آبادانی و مسکن مجری آنها میباشد جمعاً ۱۰,۰۰۰
تن مورد نیاز است . طبق برآورد سازمان برنامه جمع احتیاجات دستگاههای دولتی
به ۸۰,۰۰۰ تن بالغ میگردد که در حدود ثلث کل مصرف تیر آهن در کشور میباشد .

تشکیل شورای هم آهنگی فرآورده های دامی

وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی بعرض رساندند
دامداران پیشنهاد کرده اند شورائی شبیه شورای روغن نباتی یا شورای قند تشکیل
شود و بمشکلات دامداران رسیدگی و سیاستهای مختلف دستگاهها را هم آهنگ
و متشکل سازد .

وزیر کشاورزی بعرض رساندند یکی از خواسته‌های آنها اینست که از کشتار گوساله کمتر ازدو هفته جلوگیری بشود .
 شاهنشاه فرمودند این حرف صحیح است و همین مشکل هم درمورد بره صادق است . این بره‌های لاغری که می‌آورند و میکشند صحیح نیست .
 وزیر اقتصاد بعرض رساندند در هر دو مورد علت کمی علوفه است .
 شاهنشاه فرمودند برای اینکه پرواربندی و کشت علوفه هنوز مرسوم نشده است .

وزیر کشاورزی بعرض رساندند قیمت خرید در کشتارگاه تهران برای گاو و گوساله یکسان است بنابراین کسانی که گوساله نر دارند همان هفته اول تولد میکشند که احتیاجی به خرید علوفه نداشته باشند و هر ساله بین ۵۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰ گوساله از بین میرود و راه حل جلوگیری هم اینست که بین قیمت گوشت گوساله و گاو در کشتارگاه تفاوت قائل شویم .
 شاهنشاه فرمودند این موضوع را با وزیر تولیدات کشاورزی مذاکره و نتیجه را گزارش نمایید .

وزیر کشاورزی بعرض رساندند پیشنهاد دیگر دامداران آنست که بین سیاست وزارتخانه‌های مختلف نسبت به دام‌گاهی هم‌آهنگی نیست لذا پیشنهاد شده يك شورا زیر نظر آقای نخست وزیر تشکیل شود و وزراء اصلاحات ارضی - منابع طبیعی - تولیدات کشاورزی - اقتصاد - جنگ - آب و برق و کشاورزی شرکت نمایند و مسائل دامداران در آنجا بررسی و نسبت بآنها اتخاذ تصمیم شود .
 شاهنشاه فرمودند يك ماه وقت میدهم که وزراء مربوطه گزارش مشترکی در این باره تهیه کنند .

زنگ زدگی گندم

وزیر کشاورزی بعرض رساندند متأسفانه بعلت بارندگیهای زیاد - وقوع سیل و آفات برخلاف انتظار میزان محصول که پیش‌بینی میشد خیلی زیاد باشد در حدود سال گذشته خواهد بود و در بعضی نقاط فارس میزان زنگ‌زدگی تا شصت درصد بوده است .

شاهنشاه فرمودند جائی که بذرهای بومی کاشته‌اید تا نود درصد هم زنگ‌زدگی داشته ولی بذر مکزیکي مقاومت زیادی نشان داده و میزان زنگ‌زدگی آن بسیار کم بوده است .

وزیر کشاورزی بعرض رساندند در سفر اخیر بشوروی يك نوع بذرمعروف به بزستو نمره يك داشتند که برای دیم مناسب آب و هوای ایران است اگر اجازه

فرمایند بمیزان زیاد کشت کنیم .
 شاهنشاه فرمودند یکسال امتحان کنید اگر نتیجه خوب داد کشت آنرا
 توسعه دهید . امسال چند هکتار بذر مکزیک کشت میکنید ؟
 وزیر کشاورزی بعرض رساندند اوامر مبارك ملوكانه شرفصدور یافته که
 ده برابر میزان سال گذشته کشت شود و با آنکه اعتبارات کشاورزی نصف شده است
 سعی خواهد شد با حذف بعضی برنامه ها اوامر شاهنشاه اجرا شود .
 شاهنشاه فرمودند بهر حال باید هرچه زودتر خودتان را تطبیق دهید با
 اصول و موازین و ضوابط جدید کشاورزی . چه موقع برنجکاری در ایران باروشهای
 جدید تطبیق داده میشود .
 وزیر کشاورزی بعرض رساندند طی برنامه چهارم .
 شاهنشاه فرمودند نخست وزیر همیشه مراقب این دو موضوع باشند . گندم
 و برنج ما باید برود روی استانداردهای بین المللی . برای دامداری هم عوض اینکه
 دامها تمام علوفه بیابانها و کوهها را از ریشه بکنند و موجب فرسایش خاک گردند
 باید کشت علوفه نمود . تا میتوانید یمنه کاری کنید . در کشوری مانند ایران که
 در جنوب تا یازده چین یمنه برداشت میشود باید حداکثر استفاده را از این امر نمود
 و یک درمیان یمنه و ذرت کاشت .
 جلسه مدت دو ساعت ادامه داشت و در ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت .

صورت جلسه ۲۶ خرداد ماه ۱۳۴۸

در این جلسه آقایان نخست وزیر- وزراء دارائی - کشور- اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - کشاورزی - اصفیا وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - مدیر عامل سازمان برنامه و رئیس کل بانک مرکزی ایران افتخار حضور داشتند .

در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارك شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیرشورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

قیمت بین المللی تیر آهن

وزیر اقتصاد بعرض رساندند متأسفانه قیمت تیر آهن در بازارهای بین المللی رو به افزایش است و با آنکه پیش بینی میشد در سه ماهه آخر سال وضع بهتر شود اکنون بر آورد میکنند کمبود ادامه یابد. برای تأمین نیازمندیهای کشور با ممالك مختلف از جمله یوگسلاوی - چکسلواکی - انگلستان - بلژیک و حتی چین کمونیست مذاکراتی صورت گرفته و مقادیری نیز سفارش داده شده است .

شاهنشاه فرمودند بسیار خوب . تمام اقداماتی که لازم است بعمل آورید که کشور با کمبود مواجه نشود ولی اصولاً چرا ما اینقدر آهن مصرف میکنیم . نمیدانم آیا اعضای شورای اقتصاد اطلاع دارند که تولید سیمان در ترکیه به ۱۴,۰۰۰,۰۰۰ تن در سال رسیده است و غالب منازل را با سیمان میسازند ؟

وزیر آبادانی و مسکن و دبیرشورای اقتصاد بعرض رساندند حسب الامر مبارك ملوکانه برنامه ساختمانهای دولتی طوری تنظیم گردیده است که تمام عمارات بیش از چهار طبقه با سیمان ساخته شود و امید است در آینده با افزایش تولید سیمان بتوان عمارات تا چهار طبقه را نیز با سیمان بنامود . در مورد احتیاجات دستگاههای

دولت و وابسته بدولت به تیر آهن برآوردهای لازم انجام شد و ارقام در اختیار وزارت اقتصاد قرار گرفت .

تقلیل قیمت لاستیک

وزیر اقتصاد بعرض رساندند برای تقلیل قیمت لاستیک با تولید کنندگان داخلی مذاکراتی صورت گرفته و بطور متوسط قیمت ها نه درصد تقلیل داده شده است. شاهنشاه فرمودند کارخانه سوم لاستیک سازی کی شروع بکار میکند؟ وزیر اقتصاد بعرض رساندند نماینده دنلپ همین چند روزه وارد تهران میشود و مذاکرات آغاز خواهد شد .

کارخانه بولبرینگ سازی

وزیر اقتصاد بعرض رساندند طبق مذاکراتی که با شرکت اس . کا . اف بعمل آمده قرار است در ایران دونوع بولبرینگ ساخته شود . ظرفیت کارخانه ۵,۲۰۰,۰۰۰ بولبرینگ در سال می باشد. سرمایه اولیه ۴۵۰ میلیون ریال است و پس از ده سال به ۱۲۰۰ میلیون ریال افزایش می یابد . سی درصد سرمایه را کارخانه اس . کا . اف بیست درصد آنرا بانک توسعه صنعتی و بقیه را افراد خصوصی تأمین مینمایند .

هفته آینده نمایندگان اس . کا . اف وارد میشوند تا نسبت به عقد قرارداد اقدام شود . بآنها توصیه شده که محل کارخانه را در رشت انتخاب نمایند . شاهنشاه فرمودند در رشت یا در هر نقطه دیگری در سواحل شمال بلامانع است . آیا این کارخانه فقط احتیاجات داخلی را تأمین میکند یا صادرات هم خواهیم داشت . وزیر اقتصاد بعرض رساندند مذاکره شده که بتوانیم به کشورهای همجوار هم صادر کنیم .

استفاده از وامهای بانک بین المللی

وزیر دارائی بعرض رساندند نامه ای از یکی از مدیران اجرایی بانک بین المللی رسیده که بعلت عدم استفاده کامل ایران از وامهای بین المللی ممکست درآینده بانک براحتی بایران وام ندهد. طرحهای مورد بحث بیشتر مربوط به آنها و یکی هم مربوط به طرح دشت قزوین است که نتوانسته اند از اعتبارات بموقع استفاده نمایند و مرتباً تقاضای تمدید آنها شده است . شاهنشاه فرمودند متأسفانه ممکست تمام حرفهائی که میزنند درست باشد.

نخست وزیر مسئول است که این مطالب را برای من روشن کنند. بتمام این جریانات رسیدگی کنید و اگر راست باشد پیشنهادی بما بدهید که چه بکنیم که خودمانرا از این بیوکراسی مستخره نجات بدهیم .

نخست وزیر بعرض رساندند اشکال اساسی وامهای بانک بین المللی اینستکه از لحاظ اجرای کار و انتخاب مقاطعه کار مقرراتی دارند که وزارت راه آنرا قبول ندارد. مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند اکثر دستگاههای ما ترجیح میدهند کارها را امانی انجام دهند درحالی که بانک بین المللی ترجیح میدهد بمناقصه گذارده شود . در بعضی موارد نیز تأخیر بمناسبت عدم پرداخت مطالبات پیمانکاران بوده که آنها نیز کارها را کندتر انجام داده اند .

وزیر کشاورزی بعرض رساندند در مورد تأخیر کارهای عمران دشت قزوین قسمتی بمناسبت مکاتبات بمنظور ایجاد توافق بین وزارت کشاورزی و بانک بین المللی بوده است . مشکل دیگر آنست که مقاطعه کار مربوطه بوظیفه خود عمل نکرده و بمجرد آنکه میخواهیم کار را گرفته بدیگری بدهیم اعلام جرم میکند .

نخست وزیر بعرض رساندند اشکال عمده کار دشت قزوین اینستکه آب در دست یک دستگاه است و برق در دست دستگاه دیگر . یا باید وزارت آب و برق مسئولیت کامل کار را بعهده بگیرد یا وزارت کشاورزی .

شاهنشاه فرمودند طرح عمران قزوین احتیاج بیک سازمان دارد . نخست وزیر جوانب امر را بررسی و نتیجه را گزارش نمایند .

طرح دامپروری در گرگان و مغان

وزیر کشاورزی بعرض رساندند شورای صادرات کشاورزی بریتانیا قرارداد همکاری با سازمان برنامه امضاء کرده و آمادگی خود را اعلام داشته که یک طرح برای تولید یک میلیون رأس گوسفند و دویست هزار رأس گاو در گرگان و مغان اجرا نمایند و پیشنهاد کرده اند بیست میلیون لیره هم اعتبار با بهره پنج و نیم درصد هشت تا دوازده ساله در اختیار قرار دهند. این هیئت فردا شب وارد میشوند تا مطالعات جامع طرح را انجام دهند. نکته مهم آنست که وزارت آب و برق و سازمان آب و برق آذربایجان نیز در دشت مغان یک طرح دامپروری دارند . شاهنشاه فرمودند طرح مغان را عیناً منتقل کنید بوزارت آب و برق و طرح دامپروری گرگان را کماکان وزارت کشاورزی انجام دهد .

طرح عمران گرگان

مدیرعامل سازمان برنامه بعرض رساندند در سال ۴۴ یک مطالعه مقدماتی

راجع به توسعه امکانات گرگان انجام شد و براساس آن در سال ۴۵ سازمان عمران گرگان تأسیس گردید و تا سال ۴۶ هم بکار خود ادامه داد. در آخر سال ۴۶ سازمان مذکور گزارش جامعی تهیه کرد که پایه تهیه برنامه عمرانی چهارم در گرگان گردید. و وقتی مسلم شد که دستگاههای دولتی مجهز در آنجا وجود دارد که میتوانند کارها را بخوبی انجام دهند سازمان منطقه‌ای منحل شد و ابواب جمعی آن به سازمان عمران ماهیدشت و پل ذهاب منتقل گردید. مهمترین طرحهایی که برای گرگان در برنامه پیش‌بینی شده عبارتست از مطالعه آبهای زیرزمینی - مطالعه سد و شمگیر و مطالعه رود اترک. البته اگر بتوانیم سه طرح مربوط به آبیاری منطقه را با هم تلفیق کنیم کمک بزرگی بگرگان خواهد شد. اگر اجازه فرمایند برای این طرحها يك مهندس مشاور واحد تعیین شود.

شاهنشاه فرمودند بلی سازمان معینی را مسئول امور مربوط به آب و برق منطقه نمایند. بقیه کارها توسط دستگاههای دیگر دولتی انجام شود. اگر روش صحیحی برای آبیاری اتخاذ کنید به بینید از تبخیر شدن چه مقدار آب جلوگیری میشود گواينکه عده‌ای میگویند تبخیر آب موجب رطوبت هوا میگردد ولی اگر آب تبخیر نشود و روی زمین برود همانجا تبخیر میشود و باز همان نتیجه را میدهد و از فرسایش خاک هم جلوگیری شده.

وزیر آب و برق بعرض رساندند سازمان آب و برق سفیدرود تبدیل بسازمان آب و برق منطقه شمال شده و زیر نظر این سازمان يك نفر مسئول منطقه گرگان خواهد شد.

شاهنشاه فرمودند منظور اینستکه در گرگان بماند نه آنکه از سفیدرود بخواهد کارهای گرگان را هم اداره کند.

مکاتبات با سازمان بازرسی شاهنشاهی

نخست وزیر بعرض رساندند نيك پی عرایضی درباره مکاتبات با سازمان بازرسی شاهنشاهی دارد. اگر اجازه فرمایند بعرض برساند.

شاهنشاه فرمودند قبلاً گزارش داده است. کمیسیونی تشکیل دهید در نخست وزیری با حضور نمایندگان وزارت دربار - دفتر مخصوص - دفتر علیاحضرت شهبانو - بازرسی شاهنشاهی و احتمالاً کمیسیون عرایض مجلس سنا و مجلس شورا و راهی پیدا کنید که شکایات بیک جا برود و از یکجا ارجاع شود که وقت دستگاهها هم برای رسیدگی بشکایت واحدی تلف نشود. برای مردم که کاری ندارد يك شکایت را به ده جای مختلف میفرستند بعد این چه طریق طولانی طی میکند و چقدر وقت دستگاهها را میگیرد خدا میداند. راه حلی پیدا کنید که رسیدگی بشکایات

را در يك دستگاه متمرکز كنيد تا ازدوباره کاری جلوگیری شود. مطلب ديگر مربوط به انقلاب اداری است. چند نمونه دارم میگویند در دانشگاه تهران ۸۰۰ نفر عضو زائد اداری وجود دارد. رئیس دانشگاه گزارش میدهد که صورت ۳۰۰ نفر آنها را داده ولی کسی توجهی نکرده. موضوع چیست؟ نکته ديگر آنکه میگویند در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران از ۵۳۰ نفر پزشك ۲۰۰ نفر زائد هستند در حالی که دانشکده های پزشکی ديگر احتیاج مبرم به پزشك دارند. این درست نمونه عکس آن چیزی است که ما گفتیم انقلاب اداری باید بکنید. حالا دستوراتی بوزیر علوم داده ام شاید روش اداری دانشگاه های دولتی را عوض کنیم. آیا این قبیل گزارشها در هیئت امنا دانشگاه تهران مطرح میشود یا نه؟ آخر اینکه نمیشود جائی که بنفع شان است میگویند هیئت امنا داریم و از دولت مستقل هستیم جائی که باید خودشان تصمیم بگیرند نمی گیرند و میگویند باید دولت دستور بدهد. اینکارها ديگر قابل قبول نیست.

نخست وزیر بعرض رساندند اشكال ديبرخانه دانشگاه آنست که فاقد نمودار صحیح سازمانی است تا مشخص شود واقعاً چند نفر زائد هستند.

شاهنشاه فرمودند چند نفر کارشناس تعیین کنید که این کار را انجام دهد. ولی هر کاری میکند تا قبل از شروع دوره تحصیلی آینده صورت گیرد. مطلب ديگری که نيك پی گزارش میداد مربوط به امور روستائی است باز مسئله شخص مطرح شده. وزیر کشور سابق يك مطلب میگوید وزیر کشور جديد يك چیز میگوید. وزیر کشاورزی سابق يك چیز میگوید وزیر کشاورزی جديد يك چیز میگوید. وزیر آبادانی ومسكن سابق يك چیز میگوید وزیر آبادانی ومسكن جديد يك چیز میگوید. بالاخره باید روشن شود که مسئولیت امور دهات با چه دستگاهی است يك وقتی میگویند دو درصد وصولی انجمن های دهات را به آبادانی ومسكن بدهید حالا وزیر کشور عوض شده میگوید بیائید آنرا پس بدهید بوزارت کشور در این وسط کسی که صدمه می بیند دهات ایران است که کارش بجائی نمیرسد. این مسائل را در دولت مطرح و نتیجه آنها را گزارش نمائید.

جلسه مدت يك ساعت و سه ربع ادامه داشت و در ساعت شش و سه ربع بعد از ظهر پایان یافت.

صورت جلسه ۲ تیر ماه ۱۳۴۸

در این جلسه آقایان نخست وزیر - وزراء دارائی کشور - اقتصاد - آب و برق - آبادانی و مسکن - کشاورزی - اصفیا وزیر مشاور و نایب نخست وزیر در امور عمرانی و اقتصادی - رئیس دفتر مخصوص شاهنشاهی - مدیر عامل سازمان برنامه و رئیس کل بانک مرکزی ایران افتخار حضور داشتند .
در ابتدا خلاصه جریان اقداماتی که حسب الامر مبارک شاهنشاه آریامهر بموقع اجرا گذارده شده بود توسط دبیر شورا بعرض رسید و سپس موضوعهای زیر مطرح گردید :

طرح دامپروری در گرگان و مغان

وزیر آب و برق بعرض رساندند در جلسه گذشته شاهنشاه آریامهر امر و مقرر فرمودند طرح دامپروری در گرگان توسط وزارت کشاورزی و در مغان توسط وزارت آب و برق انجام شود ولی چون در برنامه عمرانی چهارم اعتباری برای دامداری بزرگ پیش بینی نشده است اجرای طرح عملی نخواهد بود مگر آنکه شاهنشاه امر فرمایند سازمان برنامه اعتبار مورد نیاز را تأمین نماید .
شاهنشاه فرمودند اینکه راه حل نشد چون سازمان برنامه هم که اعتبار اضافی ندارد . آیا از اعتبارات بخش خصوصی یا صندوق توسعه کشاورزی نمیتوان استفاده کرد ؟ آیا با ایجاد تسهیلاتی نمیتوان بخش خصوصی را تشویق ب سرمایه گذاری در اینکارها نمود ؟ يك امکان هم اینست که به اتکاء اعتبارات برنامه عمرانی پنجم طرحها را اجرا نمائید خاصه آنکه بازپرداخت اقساط به دوره برنامه پنجم منتقل میشود . این راهها را مطالعه کنید .

گزارش مسافرت دولت به بندرعباس و سواحل و جزایر خلیج فارس

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند لدیالورد

دولت به بندرعباس کمیسیونی زیر نظر آقای نخست‌وزیر و با حضور استاندار تشکیل و پس از بررسی رؤس احتیاجات استان موافقت گردید سه کمیسیون تشکیل شود و جزئیات بررسی و نتیجه گزارش گردد. این کمیسیونها عبارت بودند از کمیسیون بازرگانی و صنایع کمیسیون کشاورزی و کمیسیون اجتماعی. کمیسیونها در طول توقف دولت بررسیهای لازم را انجام و نتایج حاصله را بدولت گزارش نمودند که در هر مورد تصمیماتی بشرح زیر اتخاذ گردید.

۱ - کمیسیون بازرگانی و صنایع

الف - معاملات پایاپای - در گذشته اهالی اجازه داشته‌اند از طریق معاملات پایاپای قسمتی از احتیاجات خود را از آنسوی خلیج فارس تأمین نمایند ولی چون فعل و انفعالاتی در اینمورد صورت میگرفت مقررات جدیدی در جهت جلوگیری از قاجاق و تقلب وضع گردید که اکنون مشکلاتی برای اهالی فراهم ساخته. لذا به استاندار اختیار داده شد صورتی از حوائج اساسی مردم مانند قند و شکر و غیره تهیه نماید و این کالاها بهمان قیمت که از آنسوی خلیج فارس تأمین میشود توسط دولت در اختیار فروشنده‌گانی که استانداری معرفی خواهد نمود گذارده و سعی شود زودتر تعاونیهای مصرف تشکیل شود و این وظیفه بآنها محول گردد.

ب - وصول عوارض حمل از کالاهای وارده - در اینمورد مقرر گردید در آینده از وصول آن خودداری شود.

پ - وصول حق ثبت سفارت از مبادله مرزی - مقرر گردید چون عملاً سفارشی انجام نمیشود و معاملات بصورت مبادلات صورت میگیرد لذا از پرداخت حق ثبت معاف گردند.

ت - بهای بلیط مسافرت هوایی - بمناسبت سنگینی بهای بلیط مسافرت هوایی بین تهران و بندرعباس و بنادر دیگر جنوب عده کمی از این وسیله استفاده میکنند در حالی که با نبودن راههای خوب و بعد مسافت زمینی جا دارد مسافرتها و حمل و نقل هوایی بین تهران و این منطقه از کشور تشویق شود. در اینمورد وزیر دارائی تقبل نمودند با شرکت هواپیمائی ملی مذاکره کنند که در بهای بلیط مسافرت تخفیف قائل شوند.

شاهنشاه فرمودند البته اگر امکان داشته باشد مانعی ندارد. بررسی کنید اگر برای وسائل و وسائط مشابه بهای کمتری وصول نمی‌نمایند در اینمورد هم اقدام مشابهی بعمل آید.

ث - بهای سیمان

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند نکته دیگری

که در هیئت دولت بررسی گردید گرانی بهای سیمان در بندرعباس است که سبب نکث کارهای ساختمانی شده بخصوص آنکه نوع خاک مناسب برای تولید آجر نمیباشد و تنها راه حل گسترش کارهای ساختمانی مصرف کردن سیمان آنهم بمقدار زیاد است .

در اینمورد وزارت اقتصاد تعهد نموده یا احتیاجات دستگاههای دولتی را به قیمتی که از آنسوی خلیج فارس وارد میشود تأمین و یا ورود سیمان خارجی را آزاد نماید . ضمناً قرار شد مهندس مشاور خارجی امکان ایجاد کارخانه سیمان در بندرعباس را نیز بررسی نماید .

شاهنشاه فرمودند چرا ورود آنرا آزاد نمیکنید تا همانطور که از شوروی سیمان وارد شمال میشود از ممالک دیگر هم به تناسب احتیاجات وارد جنوب شود . راه دیگر هم آنست که وزارت اقتصاد رأساً مبادرت بعرضه سیمان نماید . امکان ایجاد کارخانه سیمان در بندرعباس را هم زودتر بررسی نمایید . باید ظرفیت کارخانجات سیمان را بالا برد تا بتوان سیمان را به تنی نهصد ریال عرضه نمود . کما اینکه کارخانه سیمان اصفهان بدون ظرف را بهمین قیمت بوزارت آب و برق فروخته است . اصولاً باید مسئله حمل بار بصورت غیرمظروف و بقول خارجیها بصورت «بالک» را حل کرد تا بشود در بعضی هزینهها صرفهجویی نمود . دفتر مخصوص از تمام دستگاههای دولتی که در امر حمل و نقل و بارگیری فعالیت دارند تحقیق کند که چطور هنوز حمل بار بصورت غیرمظروف بوسیله مخزن دارهای بزرگ زیاد متداول نشده است .

ج - توسعه ماهیگیری

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند از اهم مسائلی که در دولت بررسی گردید موضوع توسعه ماهیگیری در سرتاسر خلیج فارس بود . وزیر منابع طبیعی پیشنهاد نمود که ساحل خلیج فارس بدو قسمت متمایز که محل تمایز بندرعباس باشد تقسم شود در يك قسمت شیلات جنوب و در قسمت دیگر منابع طبیعی فعالیت نمایند . منابع طبیعی حاضر است با صرف دویست میلیون ریال مبادرت به ایجاد سردخانههای متعدد و تقویت صیادان محلی نموده صنعت ماهیگیری را گسترش دهد . در اینمورد بحث و موافقت گردید اکنون که شیلات جنوب فعالیت وسیعی را آغاز نموده رأساً بکلیه امور اقدام و مبادرت به تقویت تعاونیهای صیادان و ایجاد بیست سردخانه نماید منتهی مشکل اساسی شیلات جنوب نبودن راههای ارتباطی سریع بین تهران و بندرعباس است تا بتوان محصولات را بسرعت به بازارهای مصرف رسانید .

شاهنشاه فرمودند در مورد توسعه ماهیگیری تصمیماتی که گرفتهاید بد

نیست . ولی باید دید ظرفیت تولید ماهی در خلیج فارس چقدر است ؟ قضیه ماهی شمال نشود که نسل ماهیهای آزاد و سفید و سوف منقرض شده و حالا ناچار باید صید را ممنوع ساخت تا بلکه دوباره زیاد شوند . بم تعاونیها خیلی توجه و نسبت به ایجاد سردخانهها زودتر اقدام نمائید تا لااقل صیادان محلی مجبور نشوند ماهیهای مازاد بر مصرف خود را که بزحمت صید میکنند دوباره بدریا بریزند .

چ - استفاده از اسکله بندرعباس

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند در مورد توسعه اسکله بندرعباس و ایجاد انبار و وسایل بارگیری و باراندازی در آن ناحیه بحث و موافقت شد با ترك مناقصه فوراً لوازم بارگیری سفارش شود و وزیر دارائی نیز تعهد نموده در صورت تأمین اعتبار اسکله را از مهرماه آماده بهره برداری کامل نماید و متعاقباً نیز اقدام شود که مقداری از کالای وارده و صادره از خرمشهر به بندرعباس منتقل گردد .

شاهنشاه فرمودند تعمیرگاه نیروی دریائی در بندرعباس و نتیجه مطالعات کنسرسیوم امریکائی بکتل بکجا رسیده ؟

وزیر دارائی بعرض رساندند با بکتل مذاکره شده قرار است تا دو ماه دیگر يك طرح مقدماتی تسلیم نماید .

نخست وزیر بعرض رساندند شرکت کشتیرانی آریا نیز تعهد نمود با همکاری نروژیها يك تعمیرگاه سیار ایجاد نماید .

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند رئیس شرکت کشتیرانی آریا پیشنهاد نمود که امر تخلیه و بارگیری در تمام بنادر جنوب به بخش خصوصی واگذار شود تا خود مبادرت به خرید جرثقیل و وسایل لازم بنمایند و قرار شد این موضوع نیز مورد بررسی وزارت دارائی قرار گیرد .

۴ - کمیسیون کشاورزی

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند طبق گزارش کمیسیون کشاورزی در ناحیه بندرعباس در چهارمحل میناب - ایسین - سرخون و حاجی آباد امکانات توسعه کشاورزی وجود دارد . در ناحیه بوشهر نیز بررسی شده بهترین منطقه برازجان است نظر وزیر کشاورزی آنست که در تمام این مناطق کشاورزی توسعه داده شود در حالی که نظر وزیر آب و برق آنست که توسعه کشاورزی محدود به میناب و برازجان شود و از امکانات آبهای زیرزمینی سرخون و حاجی آباد و ایسین جهت مصرف اهالی بندرعباس استفاده گردد .

وزیر آب و برق بعرض رساندند با استفاده صحیح از آبهای رودخانه میناب

میتوان ۳۰۰ میلیون متر مکعب آب برای کشاورزی ذخیره نمود ولی دربندرعباس که در حال حاضر روزانه ۶۰۰۰ متر مکعب آب مصرف میشود با توسعه شهر و فعالیت‌های ارتش و سایر دستگاه‌های دولت پیش‌بینی میشود مصرف آب به روزانه ۱۶۰۰۰ متر مکعب بالغ گردد و پیشنهاد میشود بجای توسعه کشاورزی در سرخون و حاجی‌آباد و ایسین آب‌های این مناطق بمصرف تأمین کمبود آب بندرعباس برسد که اقتصادی‌تر است و فقط در مرحله نهائی با شیرین کردن آب دریا احتیاجات اضافی تأمین شود. وزیر مشاور و نایب نخست‌وزیر در امور اقتصادی و عمرانی بعرض رساندند منابع توسعه این منطقه بحدی محدود است که نمیتوان از آنها صرف‌نظر نمود. صحیح نیست اگر در یک ناحیه میتوان مثلاً پانصد هکتار را زیر کشت برد اهالی را از این امکان محروم ساخت و آب آنرا جهت شرب اهالی بشهر هدایت نمود. اگر قرار است دستگاه‌های شیرین کردن آب شور نصب شود بهتر است از حالا اقدام گردد.

شاهنشاه فرمودند اصولاً آب این نقاط باید بمصرف کشاورزی برسد برای اینکه آب دریا را که نمیتوان در ساحل شیرین کرد و برای کشاورزی به میناب منتقل نمود ولی میتوان آب دریا را بمصرف شرب اهالی و آب میناب را هم بمصرف توسعه کشاورزی رسانید. باید هر چه زودتر دستگاه‌های شیرین‌کننده دربندرعباس نصب نمود. شاید بشود موقتاً برای سه چهار سال از توسعه کشاورزی در سرخون و ایسین و سایر نقاط صرف‌نظر نمود ولی اینکار باید جنبه موقتی داشته باشد تا اینکه دستگاه‌های شیرین‌کننده بکار افتد. با توسعه بندرعباس باید زودتر سفارش دستگاه‌های لازم جهت تصفیه ۱۶۰۰۰ متر مکعب آب و سفارش مرکز بزرگ برق بندرعباس را بدهیم. مطالبی هست که برای کشور حیاتی است اینها را نباید با مسئله نفع آخر سال شرکت برق منطقه‌ای بندرعباس مخلوط کرد. سد کرخ را برای تهران روی چه اصلی ساختیم. روی اصل آبیاری که ساخته نشد روی این اصل بود که مردم تهران از تشنگی تلف نشوند. بوزارت آب و برق ابلاغ نمائید که تأمین آب شیرین بندرعباس را بمیزان ۱۶۰۰۰ متر مکعب در برنامه کارشان بگذارند و سفارش دستگاه‌های شیرین کردن آب دریا را بدهند.

۳ - کمیسیون امور اجتماعی

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند سومین کمیسیون مربوط به امور اجتماعی بود و تصمیماتی باین شرح اتخاذ شد.

الف - تهیه مسکن برای کپرنشینان - در این مورد قبلاً نیز پیش‌بینی لازم توسط وزارت آبادانی و مسکن بعمل آمده و طرحی جهت تأمین پنجاه میلیون

ریال اعتبار تسلیم سازمان برنامه شده بود. زمین مناسبی بین بندر و منطقه‌ای که برای صنایع تخصیص داده شده است انتخاب گردیده تا کپرنشینان بآن محل منتقل و برای کار بیکری از این دو قطب فعالیت جذب شوند.

نخست وزیر بعرض رساندند راجع به انتقال کپرنشینان يك اشكال وجود دارد. وزیر آبادانی و مسکن معتقد است استاندارد ساختمانهایی که دولت میسازد نباید از حد معینی کمتر باشد و البته این امر مستلزم تأمین اعتبارات بیشتر است. اگر بشود فعلاً يك اطاق برای هر خانواده ساخت شاید بتوان تمام ۳۵۰۰ کپرنشین را بمنطقه جدید منتقل ساخت.

شاهنشاه فرمودند يك اطاق که کافی نیست. تأسیسات بهداشتی هم میخواهند. برنامه وزارت آبادانی و مسکن چیست؟

وزیر آبادانی و مسکن بعرض رساندند وضع کپرنشینان دقیقاً توسط آبادانی و مسکن بندر عباس مطالعه شده. هر کپرنشین معمولاً دو تا سه کپر دارد که دریکی میخواهد دریگری اثاثیه خود را جا میدهد و از سومی بمنزله تأسیسات بهداشتی استفاده میکند. کپرها معمولاً بزرگ‌اند بمناسبت عبور نسیم از داخل کپر با تداویری نسبتاً خنک نگاهداشته میشوند. اگر خانه يك اطاقه برای آنها ساخته شود یا اصولاً از زندگی در آن امتناع میکنند یا در کنار آن کپر خود را هم برپا میسازند پیشنهاد وزارت آبادانی و مسکن آنست که با توجه به حرارت هوا برای هر خانوار يك اطاق ایوان دار - يك صندوقخانه - يك آشپزخانه کوچک و يك مستراح با وسایل بهداشتی و دوش آب ساخته شود. هزینه هر منزل با محوطه سازی در حدود هشتاد هزار ریال میشود. اگر سازمان برنامه پنجاه میلیون ریالی که تعهد نموده تأدیه نماید میتواند مبالغ قابل توجهی هم از مالکین زمینهای که کپرنشینان در آنها مستقر شده‌اند وصول نمود و کار را بشکلی فیصله داد.

نخست وزیر بعرض رساندند شاید راه حل این باشد که عماراتی با حصیر شبیه کپرهای خودشان برای آنها ساخته شود آنکه باین طرز زندگی هم عادت کرده‌اند.

شاهنشاه فرمودند اتفاقاً راهی بود که بنظر من هم رسید. اگر لازم باشد یک نفر از ژاپن یا فیلیپین بیاورید به بینید آنها چگونه این مشکلات را حل کرده‌اند. ممکنست زیر سازی باسیمان صورت گیرد - لوله کشی و فاضل آب هم حتماً انجام شود ولی دیوارها حصیری باشد. پول هم از مردم بگیرید برای بلند کردن کپرنشینان و بمصرف ساختمان برسانید شاید نتیجه مطالعات اگر عملی باشد نمونه‌ای بدست‌بدهد که در سرتاسر سواحل جنوب مورد استفاده قرار گیرد.

ب - بیمارستان بندرعباس

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند در مورد بیمارستان بندرعباس که اول قرار بود مجهز به ۷۰ تخت خواب باشد و اکنون به دویست تخت خواب توسعه داده شده طرح لازم تهیه و سازمان برنامه ارسال شده است .

شاهنشاه فرمودند ساختن بیمارستان با ۷۰ تخت خواب آنهم در بندرعباس که در دست توسعه است کافی نیست و دور ریختن پول و نیروی انسانی است چون تمام امکانات مانند اطاق عمل - دستگاه بیهوشی وسایل و تجهیزات - دکتر - پرستار و غیره را فراهم میآورید و آنوقت استفاده از آنها را محدود میسازید . همان کاری که کرده اید صحیح است ببرید روی دویست تخت خواب .

پ - سایر مسائل اجتماعی

وزیر آبادانی و مسکن و دبیر شورای اقتصاد بعرض رساندند علاوه بر نکاتی که فوقاً بشرفعرض همایونی رسید استاندار پیشنهاد های دیگری داشت که نسبت بهریک تصمیم لازم اتخاذ شد نکات مهم عبارت بودند از تقسیط وامهای بانک کشاورزی - اعطاء وام بصیادان محلی از طریق تحصیل تضمین زنجیری - تفویض اختیارات بیشتر به ادارات محلی - اعطاء اختیار بمرزبانان جهت صدور گذرنامه برای مرزنشینان - رفع مشکلات ثبتی - ایجاد درمانگاه در جاسک و غیره .

سیر قیمت ها در هفته گذشته

رئیس بانک مرکزی ایران بعرض رساندند در هفته گذشته قیمت گوشت و قیمت محصولات کشاورزی همه پائین آمده . قیمت برنج صدری ۲/۳ درصد - تیر آهن نمرات دوازده و چهارده ۱/۶ درصد . سیمان ۱/۳ درصد . آهک ۲/۶ درصد و لاستیک ۵٪ تقلیل یافته . قیمت آجر فشاری و نان ثابت بوده ولی دستمزد بنا ۱/۵ درصد و دستمزد عمه ۷/۷ درصد افزایش داشته است .

شاهنشاه فرمودند باین دو رقم اخیر الذکر هیچ ایرادی ندارم . خیلی هم خوشحالم . دستمزد این طبقه کم درآمد هر قدر هم بالا برود حرفی ندارم بشرط آنکه قیمت ها در مجموع ثابت بماند .

تجدید نظر در قانون مالیاتها

وزیر دارائی بعرض رساندند چون پاره ای اصلاحات در قانون مالیاتها ضرور

بود لذا با بررسیهایی که بعمل آمده لایحه اصلاحی لازم تهیه شده که بشرفعرض
همایونی میرسد اگر اجازه فرمایند تسلیم قوه مقننه شود .
شاهنشاه پس از استماع گزارش مربوطه فرمودند بسیار خوب لایحه را زودتر
تسلیم قوه مقننه نمائید .
جلسه مدت دو ساعت ادامه داشت و در ساعت هفت بعد از ظهر پایان یافت .

* فهرست مندرجات جلد‌های اول ، دوم و سوم

موضوع	شماره صفحه در جلد اول	شماره صفحه در جلد دوم	شماره صفحه در جلد سوم
(الف)			
آپارتمان سازی	۱۲۷ ، ۱۳۰ ، ۱۴۵		۱۴ ، ۲۳ ، ۳۴
اتحادیه کامیونداران	۱۵۲ ، ۱۸۹ ، ۱۹۶		
اتوبوس رانی	۶ ، ۲۷ ، ۵۹	۸۱	
اتومبیل سازی و کامیون سازی	۴۲ ، ۱۰۲ ، ۱۵۸ ، ۱۵۹ ، ۲۲۲ ، ۲۴۸	۱	۴۴ ، ۴۶ ، ۷۱
	۲۸۵		
	۱۸۲		
اتومبیل های سواری دولتی		۱۸۳ ، ۱۹۸	
ادامه راه آهن مشهد به افغانستان			۳۹
آسانسور سازی		۲۲۸	
اسباب بازی سازی		۱۸ ، ۳۱ ، ۳۶ ،	
استادیوم بزرگ ورزشی تهران	۱۸۴ ، ۲۵۷	۷۳ ، ۸۹	
استفاده از اعتبارات خارجی	۷۵ ، ۱۵۹		۷۶ ، ۸۵
استفاده از قبوض فروش املاک			۴۰
استفاده از مشمولین		۱۹۸ ، ۲۰۵	
اشاعه درستی		۸۲	
اصلاحات ارضی	۲۳۸	۵۱ ، ۱۳۶	

* فهرست مندرجات جلد‌های اول و دوم که در آخر جلد دوم به چاپ رسیده بود ، مورد تجدیدنظر قرار گرفته و تکمیل شد و بمنظور تسهیل مراجعه به ترتیب حروف الفبا تنظیم و در پایان جلد سوم چاپ گردید .

موضوع	شماره صفحه در جلد اول	شماره صفحه در جلد دوم	شماره صفحه در جلد سوم
اعتبارات ساختمانی	۴۳ ، ۴۴		
اعزام دانشجو به خارج		۱۰۷	
اعزام کارگران به خارج	۱۱۰	۷۵	
آگهی‌های دولتی و رپرتاژ	۱۳۱		
الحاق رودخانه بازفت به زاینده رود		۱۳	
آلومینیوم سازی	۸۵ ، ۸۸ ، ۹۲ ، ۱۱۴ ، ۱۷۲ ، ۲۴۴	۱۶۱ ، ۸۷	
	۲۶۸		
امور عمرانی	۱۲ ، ۱۴ ، ۷۴ ، ۸۳ ، ۹۰ ، ۹۳ ، ۱۰۸ ، ۱۱۳ ، ۱۲۰ ، ۱۳۴ ، ۱۸۷ ، ۲۰۰ ، ۲۷۵ ، ۲۸۸	۱۵۷ ، ۱۹ ، ۹	۵۰
آموزش و بهداشتی	۲۱۲		
انتخابات آلمان و روش حکومت	۱۵۳		
انتقال بیمارستان‌های دولتی به مردم	۱۷۰	۲۹	
انتقال واحدهای ارتش از کرمان	۱۰۰		
انقلاب اداری و بازرسی شاهنشاهی	۱۲۹ ، ۱۳۰	۱۳۳ ، ۱۶۳ ، ۱۸۶ ، ۲۰۴ ، ۲۱۰	۸۷ ، ۲۸
اوراق قرضه	۲۶۸ ، ۲۹۰	۱۹	
ایجاد بانک‌های مستقل استانی		۲۵	
ایجاد شورای ملی انرژی		۵۷ ، ۶۲ ، ۱۱۴	
ایجاد کار و تفریحات سالم	۵۵ ، ۶۱ ، ۶۴ ، ۶۹ ، ۱۰۸		
ایرانیان مقیم خارج	۱۱۱	۴۵	
(ب)			
بازنشستگی و بازخرید مدت خدمت	۱۵ ، ۱۴۷ ، ۲۳۰ ، ۲۳۴		
باتری سازی	۶ ، ۳۳ ، ۴۲ ، ۴۸		۷۶
بانک آموزش			
بانک توسعه آسیائی	۱۹۰		
بانک رفاه کارگران		۲۶	
بانک علوفه			۳۵

موضوع	شماره صفحه در جلد اول	شماره صفحه در جلد دوم	شماره صفحه در جلد سوم
برق اتمی		۲۲۷	
برنامه عمرانی چهارم		۱۱۶	
بودجه کل کشور	۲۲ ، ۲۳ ، ۵۶ ،	۲۰ ، ۲۱ ، ۱۱۰ ،	۵۰ ، ۲۶ ، ۵۰
	۶۲ ، ۶۷ ، ۲۰۷	۱۱۹ ، ۱۴۲ ، ۱۴۸ ،	
		۱۵۳	
بولبرینگ سازی			۸۵
(پ)			
پارسیان مقیم هندوستان		۱۸۰	
پارک سازی و فضای سبز	۲۰ ، ۲۷ ، ۶۴ ،	۷۳	
	۶۹ ، ۱۰۸ ،		
پتروشیمی	۸۴ ، ۸۸ ،	۱۶۰	۲۷ ، ۵۰ ، ۵۵
پرسکاری واحد	۱۵۸		
پنبه گرگان	۱۶۰ ، ۱۶۷ ، ۱۸۰		
(ت)			
تخصیص اعتبارات بانکها			۴۸
ترانسفورماتور سازی	۱۹۷ ، ۲۵۷ ، ۲۷۵	۹۱ ، ۹۷	
ترفیعات دبیران	۲۳۶		
تعاونی ها - قانون تعاون	۳۴ ، ۳۷ ، ۴۰ ،	۲۲ ، ۳۶ ، ۴۷ ،	۵۸
	۸۲ ، ۸۶ ، ۱۳۷ ،	۱۶۷ ، ۱۷۳ ، ۱۹۵ ،	
	۱۵۶ ، ۲۴۳ ، ۲۶۳ ،	۲۱۸	
	۲۸۰		
تفکیک وظایف وزارت کشاورزی		۱۰۹ ، ۱۱۲	
تفویض اختیارات به اسنادداران	۱۳۴ ، ۱۴۰		
تقویت و تجهیز ارتش شاهنشاهی			۶
تلفون سازی	۱۴۳ ، ۱۵۵ ، ۲۷۳		
تلمبه سازی	۱۳۵ ، ۱۴۱ ، ۱۵۱		
توسعه بنادر و کشتیرانی	۷۰ ، ۱۸۹ ، ۱۹۶ ،	۴ ، ۷	۸۹
	۲۲۱ ، ۲۲۹ ، ۲۵۵ ،		
	۲۷۳ ، ۲۸۵		
توسعه دانشگاه گندی شاهپور		۵۵	

موضوع	شماره صفحه در جلد اول	شماره صفحه در جلد دوم	شماره صفحه در جلد سوم
(ج)			
جنگل‌های ایران		۱۳۶	
(ج)			
چای ایران	۲۷۷ ، ۲۷۱		
(خ)			
خانه‌سازی و خانه‌های بلااستفاده در تهران	۱۹ ، ۳۱ ، ۶۱ ، ۷۵ ، ۶۹	۹۵ ، ۱۰۴	۷۲
خرید اسلحه از آلمان		۸۰	
خواست‌اهالی آذربایجان غربی و کردستان		۲۳۸	
(د)			
دانشگاه صنعتی آریامهر		۵۵ ، ۶۱	
دانه‌های روغنی		۱۲۴ ، ۱۳۰	۳۷ ، ۳۸ ، ۴۲ ، ۴۳
دستمزد	۷۸ ، ۲۱۳ ، ۲۶۰ ، ۲۷۴ ، ۲۷۹	۱۵ ، ۴۴ ، ۱۱۱	۴۷ ، ۵۷
دلسوزی، صرفه‌جویی، تسریع در کارها	۹ ، ۶۲ ، ۷۱ ، ۱۲۳	۶۸ ، ۱۴۹ ، ۱۵۵	۲۸
دونوبت کار کردن در کارخانجات		۷۸	
(ذ)			
ذوب آهن	۹۹ ، ۱۰۴ ، ۱۱۵ ، ۱۳۹ ، ۲۰۵		۲۷ ، ۵۰
(ر)			
راه آهن زیرزمینی تهران	۱۶۵		
رادیو و تلویزیون	۶ ، ۷۳ ، ۲۷۲		
رفاه مردم	۲۴۵	۹۲ ، ۹۵	۷۳ ، ۷۸ ، ۸۹
روابط ایران با کشورهای اروپای شرقی	۲۷۰		
رودخانه‌های اترک ، ارس ، هریرود		۹۹ ، ۱۱۵	
روغن‌ماشین و ساختن آن در ایران	۲۲۱ ، ۲۲۴ ، ۲۴۷		
ریخته‌گری	۱۸۷		
ریساف قم		۶۷ ، ۷۷	

موضوع	درجده اول شماره صفحه	درجده دوم شماره صفحه	درجده سوم شماره صفحه
(ز)			
زندانها	۴۳	۱۳۱	
(ژ)			
ژنراتورسازی		۱۰۲	
(س)			
سازمان اقتصادی آسیا و خاور دور	۲۳۴		
سازمان امداد بنادر جزایر خلیج فارس و دریای عمان		۱۸۲ ، ۱۸۶ ، ۲۱۶	۲۴
سازمان بیمه اجتماعی کارگران	۱۶۴ ، ۱۶۹		
سازمان عمران منطقه‌ای			۱۰
سازمان گسترش و نوسازی صنایع	۱۷۳ ، ۲۴۸ ، ۲۷۲	۲ ، ۱۹ ، ۴۱ ، ۷۹	
	۲۷۸ ، ۲۸۶	۱۸۱ ، ۱۸۶	
سدها و شبکه‌های آبیاری	۷۰ ، ۷۱ ، ۸۹	۱۷ ، ۲۲ ، ۷۷	۵۹ ، ۳۸
	۱۱۲ ، ۱۶۱ ، ۱۹۸	۱۳۹ ، ۲۳۸	
	۲۵۲		
	۸۰		
سرمایه‌گذاری خارجی در ایران			
سرمایه‌گذاری خصوصی		۸۲	
سرمایه‌گذاری در ایران		۲۳۰	
سهیم کردن کارگران در منافع کارگاهها		۱۹۵	
سیاحان خارجی	۱۷ ، ۱۸ ، ۲۸۳	۳۹ ، ۲۰۲ ، ۲۰۸	
سیاست بازرگانی خارجی	۲۲۵		
سیاست ساختمانی - خانه‌سازی برای کارگران	۷۵	۹۵	۲۵ ، ۲۶ ، ۳۳ ، ۷۲ ، ۷۸
سیر قیمتها و هزینه زندگی	۸۲ ، ۹۰ ، ۹۴		۵۹ ، ۶۴ ، ۷۳
	۱۰۰ ، ۱۵۰ ، ۲۶۹		۷۹ ، ۹۵
سیگارهای خارجی در ایران	۲۲۰		
سیمان		۱۸۳	۶۷ ، ۶۸ ، ۷۲
(ش)			
شرکت ایران در پیمان کلمبو	۸۳		

موضوع	شماره صفحه درجلد اول	شماره صفحه درجلد دوم	شماره صفحه درجلد سوم
شرکت سهامی چوب گیلان	۷۷ ، ۸۱ ، ۸۶ ، ۹۱ ، ۱۲۱ ، ۷۳ ، ۱۲۹		
شرکت معاملات خارجی		۱۰۳ ، ۲۳۹	۱۲
شرکت های سهامی زراعی			
شرکت های هواپیمائی خارجی	۲۲۹		
شورای هماهنگی فرآورده های دامی			۸۱
شهر تهران - نقشه جامع، محدوده شهری،	۵۳ ، ۶۰ ، ۷۵ ،	۲۴ ، ۱۰۵ ، ۱۴۷ ،	۵ ، ۱۳ ، ۱۴ ، ۱۷ ،
عوارض، بورس بازی زمین، اراضی	۱۴۴	۲۱۲	۵۸ ، ۶۲ ، ۷۵
ملی شده			
شهرداری ها	۵۲ ، ۵۳ ، ۵۵ ، ۷۶ ،		
شیلات و توسعه ماهیگیری	۱۵ ، ۱۶ ، ۳۴ ، ۴۹ ،		
(ص)			
صادرات و واردات	۴۸ ، ۱۲۴ ، ۱۷۸ ، ۱۷۹ ، ۱۹۲	۱۷۲ ، ۲۴۰	۵۳
صنایع الکترونیک		۱۶۹ ، ۲۳۰	
صنعت برق	۳۵ ، ۵۱ ، ۶۶ ، ۱۳۵ ، ۱۵۳ ، ۱۷۱ ، ۱۹۷ ، ۲۵۷ ، ۲۷۵	۷۱	
(ط)			
طرح آمارگیری		۱۹۷	
طرح های صنعتی	۸۸		
(ع)			
عدم تمرکز امور اداری		۱۲۶	
عدم تمرکز کارها	۷۹		
عمران قزوین	۱۲ ، ۱۴		
عمران گرگان			۶۳ ، ۸۶ ، ۸۹
(ف)			
فرش و وضع قالی بافان		۱۲ ، ۴۶ ، ۱۱۱ ، ۱۵۲ ، ۲۲۲ ، ۲۲۹	۱۰ ، ۲۰
فروش گاز به شوروی و اروپای شرقی	۲۰۴	۱۰۳	۸ ، ۱۹

موضوع	شماره صفحه در جلد اول	شماره صفحه در جلد دوم	شماره صفحه در جلد سوم
فروشگاههای زنجیری		۴۷ ، ۵۱	
(ق)			
قانون استخدام	۲۵ ، ۲۶	۲۸ ، ۳۵	
قرارداد بازرگانی با رومانی	۱۶۳		
قرارداد ترانزیت ایران و شوروی	۱۶۳ ، ۲۰۴	۳۶ ، ۴۴ ، ۱۱۵	۸ ، ۱۸
قندوشکر	۱۰۹ ، ۱۲۶ ، ۱۴۱	۱۷۲ ، ۱۹۵	
قیمت برنج	۲۱۹	۲۱۰ ، ۲۲۶	
قیمت فراورده‌های صنعتی		۱۲۷	
قیمت کاه			۴ ، ۱۱
(ك)			
کارآموزی کارگران		۱۳۹	
کارخانجات دولتی	۱۱ ، ۱۰۱ ، ۱۱۱	۵ ، ۴۹	
کارخانجات نخی	۱۳۹		
کارخانه کشمش تاجکستان	۷ ، ۱۰		
کارکنان شرکتهای دولتی		۱۴۱	
کارگران راه آهن	۷۸		
کارمندان دولت	۳۲ ، ۴۴ ، ۶۳		
کاغذ سازی		۱۲۵ ، ۱۲۹ ، ۱۸۹	۳۵
کشاورزی ، دامداری ، احیای اراضی	۴ ، ۱۲ ، ۳۸ ، ۳۹	۸ ، ۹ ، ۱۴ ، ۳۷	۸۶ ، ۸۹
بایر وموات	۴۰ ، ۴۷ ، ۷۶	۵۲ ، ۶۹ ، ۷۲	
	۷۹ ، ۸۱ ، ۱۲۱	۷۴ ، ۷۶ ، ۹۲	
	۱۲۴ ، ۱۳۶ ، ۱۹۴	۱۰۳ ، ۱۴۲ ، ۱۷۶	
	۲۱۰ ، ۲۱۶ ، ۲۱۸	۱۸۷ ، ۲۰۰ ، ۲۱۵	
	۲۳۱ ، ۲۵۳ ، ۲۵۹		
	۲۶۵ ، ۲۷۱ ، ۲۸۷		
کشت توتون در آذربایجان غربی	۲۴۳		۸۹
کشت خشخاش		۲۴۱	۳ ، ۴۱ ، ۵۹
کمک به عشایر فارس		۹	
کمک به کارخانجات فرسوده		۱۲۲	
کم کردن هزینه طرحها		۶۸	

موضوع	شماره صفحه در جلد اول	شماره صفحه در جلد دوم	شماره صفحه در جلد سوم
کنفرانس استانداران (گ)	۷۹		
گندم	۲۷ ، ۳۱ ، ۱۳۵ ، ۱۳۷ ، ۱۴۹ ، ۲۱۸ ، ۲۶۷ ، ۲۷۶	۸۰ ، ۹۰ ، ۱۷۶ ، ۱۷۸ ، ۱۸۴ ، ۱۸۸ ، ۱۹۴ ، ۱۹۸ ، ۲۳۲ ، ۲۳۷	۸۲
(ل)			
لارویی رودخانه‌ها لاستیک‌سازی لوله‌سازی		۱۸۲ ، ۱۸۶ ، ۱۴	۳۰ ، ۸۵
(م)			
مالیاتها	۱۵ ، ۳۰ ، ۶۷ ، ۲۰۶ ، ۲۵۵	۵۸	۹۵
مبارزه با بیسوادى محدودیت مسافرت‌ها مدارس حرفه‌ای	۲۵۱	۵۳ ، ۷۹ ، ۱۳۹ ، ۱۹۲ ، ۲۰۳ ، ۲۰۶ ، ۲۱۱ ، ۱۳ ، ۲۴۶	۵۶ ، ۶ ، ۳۱
مراکز اصلی صنایع آینده ایران مرکز جلب سرمایه‌های خارجی مسافرت هیأت دولت به بندرعباس و موضوع عمران جنوب مس و کرومیت مشکلات بانک رهنی مشکلات سازمان غله و موضوع نان		۱۱۹ ، ۲۳ ، ۳۰ ، ۴۳ ، ۹۶ ، ۲۰۴ ، ۲۰۹ ، ۲۲۵ ، ۲۳۵	۸۹ ، ۵۷ ، ۴۸
مصالخ ساختمانی	۲۶۹	۱۸۳	۶۰ ، ۶۷ ، ۶۸ ، ۷۲ ، ۷۳ ، ۸۰ ، ۸۴ ، ۹۳
مصرف آب دریا مصرف گاز مایع دروسایط نقلیه مطالبات شرکت چیدونیو معادن کشور	۸۷ ، ۱۷۰ ، ۲۰۵ ، ۳۴	۲۲۹ ، ۲۳۶ ، ۹۹	

موضوع	درجده اول شماره صفحه	درجده دوم شماره صفحه	درجده سوم شماره صفحه
ملی شدن آب		۹۸ ، ۱۳۶	
مناطق زلزله زده خراسان و نوسازی آنها		۹۷ ، ۱۰۸ ، ۱۱۸ ،	۳۱ ، ۲۱
موتورسازی	۲۷۸	۱۴۰ ، ۱۶۱	
مؤسسات آموزشی شبانه روزی	۱۵۴	۱۳۵ ، ۱۸۰ ، ۱۸۵	
مؤسسات برق خصوصی	۴۸ ، ۵۱		
موقعیت ایران در خلیج فارس	۱۷۸	۴۰ ، ۴۵ ، ۱۴۴	
(ن)			
فان ماشیننی	۴ ، ۱۱ ، ۴۹		
نحوه تصفیه قروض کشاورزان		۲۳۳	
نرخ بهره	۳۰		
نظارت بر کشت و مصرف چغندر		۸۸ ، ۱۷۰	
نفت : تولید ، صادرات ، درآمد ،	۴۵ ، ۶۲ ، ۶۵ ،	۳۲ ، ۴۲ ، ۱۲۱ ،	۵۲ ، ۴۵ ، ۷
روابط با شرکت های صادرکننده	۸۷ ، ۱۰۷ ، ۱۱۵ ،	۱۴۰ ، ۱۴۴ ، ۱۵۹ ،	
	۱۱۷ ، ۱۸۳ ، ۲۲۰ ،	۱۷۰	
	۲۴۳		
نمایشگاه آراگا		۱۹۴ ، ۲۰۲	
نمایندگی اقتصادی در اروپا و خاور دور		۲۳۰ ، ۲۳۶	
نوسازی	۹ ، ۲۷	۵۶ ، ۷۳ ، ۸۹ ،	
		۱۰۴ ، ۱۱۴ ، ۱۳۱ ،	
نوسازی روستاها		۲۱۱	
نوغان		۳۰ ، ۳۷	
نیروی انسانی	۲۱ ، ۸۲	۱۳۱	
(و)			
واردات اتومبیل			۶۹
واگذاری امور آموزشی به مردم		۵۳	
وزارت دارائی و مؤسسات انتفاعی	۲۷۶		
وزارت کار	۲۷۴		
وصول عوارض در تهران	۵۴ ، ۱۴۴	۱۰۵	

موضوع	شماره صفحه در جلد اول	شماره صفحه در جلد دوم	شماره صفحه در جلد سو
وضع اقتصادی	۲۸ ، ۲۹ ، ۱۲۰ ، ۱۳۳	۲۷ ، ۶۲ ، ۸۳	۴۹
وضع پولی و اعتباری و ارزی	۱۳۴ ، ۱۴۷ ، ۱۸۴ ، ۲۰۰ ، ۲۱۴ ، ۲۴۵	۱۵ ، ۲۶ ، ۴۶ ، ۵۴ ، ۹۹	۵۲ ، ۵
وضع کارگران کشاورزی	۱۶۳ ، ۲۷۴		
وضع مالی	۹۶ ، ۹۷ ، ۱۰۲ ، ۱۱۸ ، ۱۳۲ ، ۱۴۶ ، ۱۶۵ ، ۱۹۹ ، ۲۱۳	۸۳	
(۵)			
هماهنگی در سطح روستاها		۶۹ ، ۱۱	۸۸